

vrede

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

De last van de wapenwedloop

verschijnt tweemaandelijks
37ste jaargang - nr. 312 - maart-april 1995
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78

▼ Wapenhandel = corruptie

▽ Een nieuwe vijand

■ Europa en de islam

● Interview:
Jan Van Calsteren

■ Oorlogsverleden

■ Bisschop Gaillot

Boycot Irak

Mexico

Organenhandel

◆ Nieuwe raketten voor
Europa

■ Landmijnen

■ Non-proliferatie

Israël

■ Tribune

■ Groot-Brittannië

Nicaragua

■ Terugblik : Dresden

■ Voor de vuist

Desinformatie

"Le Petit Robert" is voor de Franstaligen wat de "Winkler Prins" voor de Nederlandstaligen is. Kortom een "encyclopedie", een wetenschappelijk naslagwerk waarin de lezer de nodige informatie moet kunnen vinden over voorbije feiten en gebeurtenissen.

Hoe ook de informatie al eens kan gemanipuleerd worden blijkt uit volgend verhaal. In zijn uitgave voor 1995 blijft "Le Petit Robert" ook even stilstaan bij de gebeurtenissen in Rwanda in 1993. Het artikel wordt besloten met volgende merkwaardige zin:

"... in april 1994 haalde de F.P.R. het vliegtuig neer van President Habyarimana die er het leven bij verloor en voerde een groot offensief uit dat gekenmerkt werd door massaslachtingen en vlucht van miljoenen mensen". Nochtans is het bekend dat de verantwoordelijkheid voor de moord op de president tot heden nooit opgehelderd werd.

En wat de massaslachtingen betreft werd door een commissie van juristen in een verslag van de V.N. uitgemaakt dat bij deze de Tutsi gemeenschap en de Hutu oppositie de slachtoffers waren.

De regering van Kigali legde tegen de uitgever van "Le Petit Robert" klacht neer en eiste de terugtrekking van de reeds verkochte en nog in de bibliotheken beschikbare editie.

De uitgever reageerde hierop met de verklaring dat het jaarboek werd opgesteld in juni 1994 maar erkende dat de redacteur toch en gszins voorzichtig had moeten zijn. Maar maar zo in de volgende editie de mpord op president Habyarimana aan niemand meer werd toegeschreven, wordt wel de term "genocide" gebruikt zonder de namen te vermelden van de groepen die er het slachtoffer van waren.

En zo merkt men dat in wat een geloofwaardig wetenschappelijk werk zou moeten zijn men er niet voor terugdeinst aan desinformatie te doen.

A D S

ZONDER COMMENTAAR

De Brits-Nederlandse oliegroep Koninklijke Shell boekte vorig jaar een recordwinst van 107 miljard F., 36 % meer dan in 1993. Het personeelsbestand van Shell daalde wereldwijd met 11.000 eenheden.

INHOUD

EDITORIAAL	Wapenhandel corrupteert	3
UITKIJK	Een nieuwe vijand	4
EUROPA	Europa en de Islam: Oorlog of Vrede	5
INTERVIEW	Vilgig jaar, die geen ernstreus zijn - in gesprek met Jan Van Calsteren	6
OPVOEDEN TOT VREDE	Een nieuwe lentie, een oud geluid	10
GODSDIENST	Een bisschop op de brandstapel	12
IRAK	Boycot dient V.S.	13
LATIJS-AMERIKA	Mexico: De val van de goede leuring Onganhandel, een monsterachtig bedrijf van de mafia Nicaragua: Ruzie in 'het front'	16 17 34
NAGELS MET KOPPEN		18
DOSSIER	De wapenindustrie en wapenhandel op de beklagdenbank Groot-Brittannië stimuleert haar wapenverkoop met ontwikkelingshulp Nieuwe raketten voor Europa	19 21 22
DERDE WERELD	Hardere V.S.-akties tegen Cuba Mawitanga: een land zonder toekomst	23 23
BEWAPENING & ONTWAPENING	De Belgische Senaat verbiedt de anti-persoonsmijn Het non-proliferatieverdrag (deel 2)	24 25
PERSONALIA		27
MIDDEN OOSTEN	Israël is een nucleaire macht Israël blokkeert Europese hulp aan Palestijnen Pro-Palestijnse resolutie in de V.S. Gastarbeiders in Israël	28 29 29 29
TRIBUNE	Interventie? Het patriotisch front: vormdeel van de tijdperk	30 31
GROOT BRITANNIE	En dat noemen ze een welvaartstaat	35
BOEKEN: VREDESFONDS		35
TERUGBLIK	De vernietiging van Dresden: Een daad van koude oorlog	36
VREDESINITIATIEVEN		37
VOOR DE WIJST	Vrouwen in de oorlog	39

Verleenden hun medewerking aan dit nummer:
 Georges Spriet - André De Smet - Willy Courteaux - Victor Stuyck - Jan Olsén - Jan Van Calsteren
 Jos Smeets - Antoine Uytterhaeghe - René Van Nerum - Jef Oplonf - Walter Zinzen - Willy Wenes
 - Albert De Coninck - Jennie Vanderberghie - Jeanne Provost

vrede

Tijdschrift -
6 nummers per jaar
"Vrede"

Studie- en informatiecentrum voor
vredes- en
ontwikkelingsproblematiek v z w

REDACTIE-BEHÉER PUBLICITEIT:

Galgenberg 29 - 9000 Gent
 Prk 000-0956015-80
 Vrede v z w - 9000 Gent -
 Tel (09) 233 46 88
 Fax (09) 233 56 78

LEESGELD:

110 Fr. los nummer
 600 Fr. per jaar
 700 Fr. instellingen met faktuur
 800 Fr. Nederland

STEUNABONNEMENT: 1.000 Fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vandorborcht
 Beukendreef 15,
 9401 POLLARE - NINOVE

ABONNEMENTENDIENST:

Loty Verwest.

Overname van artikels en tekeningen is slechts
toegelaten mits bronvermelding en toezending
van een presentexemplaar.

EINDREDAKTIE:

Lucien Bollaert, Wouter De Raes, André De
 Smet, Jan Olsén, Georges Spriet, Victor
 Stuyck, René Van Nerum

REDAKTIESECRETARIS:

Lucien Bollaert

HOOFDREDAKTEUR:

André De Smet

De ondertekende artikels beantwoorden niet
noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de
redactie

OFFSET DRUK:

"Nevelland", B.W.,
 9840 Nevele (Landegem)

Wapenhandel corrumpeert

Om een bestelling los te kunnen weken bij het bewind heeft de wapenindustrie blijkbaar aardig wat geschenkgeld over. Dat geschenkgeld bestaat uit verschillende delen. Compensatie-investeringen aan de ene kant. Smeergeld is dan het andere aspect, dat ook corruptie heet. Agusta was kennelijk bedreven in deze praktijk. Agusta behoort tot een concern waar in die periode de sociaaldemocraat Craxi behoorlijk wat invloed had. Het was leuk meegenomen om gelijkgezinde partijen in België van de sociaaldemocratische minister van defensie en die van economische zaken met wat bijstand te bedenken.

Het militair-industrieel complex (m.i.c.) is een kluwen, een verstrengeling van de wapenindustrie, het leger en de politieke overheid. Het is in landen met een uitgebreide wapenproductie eigenlijk een gesloten circuit, waar de onderlinge beïnvloeding een constant gegeven is.

Wapentuigen, vliegtuigen, helicopters zijn enorm duurder geworden omdat ze worden uitgerust met hoogtechnologische hulpmiddelen. Het onderzoek en de ontwikkeling van deze gesofisticeerde tuigen is een belangrijk element in de kostprijs. Dit onderzoek naar betere technologie slorpt vandaag de dag, ondanks de gedaalde verkoop en produktie, minstens even veel geld op als tijdens het hoogtepunt van de bewapeningswedloop. Om deze kost in de kostprijsstructuur per stuk te laten zakken moet men zoveel mogelijk kunnen produceren, en natuurlijk verkopen ook.

Met andere woorden, de vertechnologisering van de wapens is een dwingende stimulans tot wapenhandel. Elk militair bedrijf moet dus verkopen aan het eigen leger maar de nood om te exporteren is even groot. De markt is aan inkrimping toe omwille van de budgettaire problemen in alle landen. In die concurrentiestrijd komt het geschenkgeld naar boven. Compensaties maar ook smeergeld zijn dus bijna inherent aan de wapenhandel.

Herinneren we ons nog het Lockheed-schandaal in Nederland van zoveel jaar geleden. Ook de aankopen in België van tanks en obussen verliepen in het verleden al volgens smeergeldpistes. Met de heli-copter-aankoop verliep het blijkbaar net zo.

Ik zei al dat het m.i.c. een vervlechting is van drie componenten, industrie, leger, overheid, in een land. Opvallend is daarbij hoe politici en regeringsleiders zich als handelsvertegenwoordigers gedragen in het buitenland, zeker in de Derde Wereld. (zie hieromtrent ons dossier in dit nummer) Frankrijk, Duitsland, Engeland, Italië zijn uitgesproken voorbeelden van landen met een eigen sterk militair-industrieel

complex. België iets minder, omdat de militaire industrie er veel kleiner is. Het is eigenlijk tot op vandaag onmogelijk dat het Franse leger bijvoorbeeld een Italiaanse heli-copter zou kopen.

In Europa valt echter een groeiende tendens waar te nemen waarbij er gemeenschappelijke militaire projecten op stapel staan tussen verschillende producenten, of waarbij er kruisparticipaties worden genomen tussen Duitse, Franse en andere bedrijven. Er is dus een groeiende europeanisering aan de gang in de militaire industrie. Deze tendens gaat

precies samen met, of ligt mede aan de oorzaak van de politieke eenmakingstendens, en de projectie van een Gemeenschappelijk Europees Veiligheidsbeleid in de nabije toekomst. Maar toch kunnen we hier nog steeds spreken van een nationaal verankerde industrie bij uitstek. Om bijburen of bondgenoten te verkopen die geen eigen produktie hebben, komt men sowieso in de concurrentiestrijd terecht. En zoals hierboven geschetst, met het dubbele geschenkgeld.

Het gaat 'm daarbij ook niet om gulle vrijgevigheid van de wapenindustrie. Nee. De klant betaalt z'n eigen geschenken. In dit geval de belastingbetaler. Via verschillende variabele elementen in de kostprijsopbouw zoals koersverschillen, materiaalprijsaanpassingen, of fees, en dergelijke, kunnen minstens een deel van dergelijke 'percentjes' doorverrekenend worden aan de koper. De gewone man draait dus op voor de gulle corruptie van de wapenindustrie.

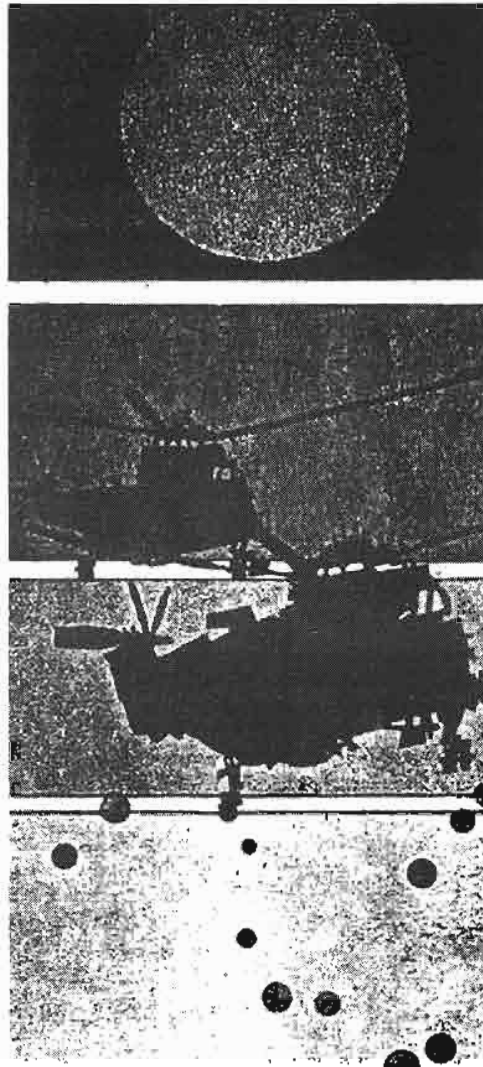
De verregaande vertechnologisering van de wapens is een bijkomend element van macht voor de ontwikkelde wereld. Wie over kennis en kapitaal beschikt maakt de sterkste wapens, kan de anderen domineren. Ontwikkeling en onderzoek in de militaire sfeer zijn hierbij cruciaal. Steeds maar nieuwe soorten wapens worden gefabriceerd.

Vlaamse vredesorganisaties maken van de wapenhandel al jaren een hoofdthema in de jaarlijkse vredesweek. In 1995 gaat speciaal de

aandacht naar de hoogtechnologische wapens, waarbij de blindmakende laserwapens als voorbeeld zullen worden gebruikt.

Intussen moeten we met z'n allen blijven ijveren voor duidelijke inkrimping van de legerbudgetten, voor grotere transparantie in de wapenaankopen, duidelijke controle vanuit de verkozen organen, om precies de tentakels van het m.i.c. bloot te leggen en geen kans te geven.

Georges Spriet

Een nieuwe vijand

De Navo kan herademen. Haar secretaris-generaal Willy Claes heeft, ongetwijfeld tot zijn eigen opluchting, een nieuwe vijand gevonden voor de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie: het fundamentalisme. Bedoeld wordt, uiteraard, het islam-fundamentalisme dat, met de woorden van Claes, "zeker zo gevaarlijk is als het communisme destijds". Nu de implosie van de Oosteuropese regimes, in hoofdzaak dat van de Sovjet-Unie, heeft aangetoond hoe zwak en onstabiel ze waren, is de vergelijking met het "communisme-gevaar" vandaag misschien niet erg overtuigend meer, maar een oude kruwagen is ook nog altijd een bruikbaar vervoermiddel voor wie geen auto heeft.

Met het oog op het bestrijden van het islamitisch fundamentalisme ter bescherming van ons Avondland, ook wel eens Westerse Beschaving genoemd, wil Claes dat de alliantie, nu de vroegere vijand kwijt is, haar rol herziet, en hij bepleit overleg met diverse regimes van de islamitische regio's.

Men aanhoort deze verklaringen met enige verbazing. Niemand zal loochenen dat fundamentalisme, in welke vorm ook en achter welk religieus masker ook, als drager van fanatisme, intolerantie en obscurantisme, verwerpelijk is, en dat gewelddadige uitingen ervan bestreden moeten worden. Het antwoord van Willy Claes daarop is: met militaire middelen.

Claes mag dan wel verklaren: "De Navo is veel meer dan een militair bondgenootschap, de organisatie heeft zich ertoe verbonden de basisprincipes van de beschaving die Noord-Amerika en Europa met elkaar verbinden te verdedigen". Maar dat is retoriek. De Navo is een militaire alliantie met legers, met luchtmachten, met vloten, met kanonnen en kernwapens.

Legers zijn getraind om oorlog te voeren, en niets anders. In de tijd van de Kruistochten kon men de mythe misschien nog volhouden dat legers een beschavingstaak hadden maar daar geloofden zelfs de ridders niet in, te oordelen naar de gedragingen van oorlogsmisdadigers als Godfried van Bouillon.

Een militaire alliantie is dus alleen maar bruikbaar tegen een militaire vijand. Nu mag er in een aantal islam-landen een zorgwekkende toename zijn van fundamentalistisch geweld. Maar er is geen fundamentalistisch leger dat, tot de tanden gewapend, de veiligheid van het Westen bedreigt. Het vermoorden van journalisten en schrijvers en de ter dood veroordeling van Salman Rushdie behoren tot de walgelijkste uitingen van extremisme, maar hoe pak je dit aan: met tanks, bommen en kanonnen om nog te zwijgen van kernwapens?

Wel, Claes heeft een soort antwoord op deze opwerping. De Navo moet toenadering zoeken tot een aantal regimes uit de regio die met fundamentalisme te kampen hebben en de rol van de alliantie in Zuidelijke en Oostelijke richting uitbreiden. Hij wil "de basisprincipes van de beschaving die Noord-Amerika en Europa met elkaar verbinden" in islamitische landen gaan verdedigen in samenwerking met grotendeels autoritaire, corrupte regimes die hun eigen bevolking verdrukken, opposanten opsluiten en folteren en op die manier de fundamentalisten het imago verlenen van "bevrijders van het volk". Claes wil dus het fundamentalisme bestrijden in samenwerking met diegenen die tenminste

voor een deel zelf mede verantwoordelijk zijn voor de verspreiding van het fundamentalisme.

Claes kan niet zo naïef zijn (of toch?) te geloven dat het islam-fundamentalisme een aangelegenheid is van plotseling opflakkerende puur religieuze ijver. Het fundamentalisme is op de eerste plaats een revolutie die geworteld is in sociaal-economische situaties en het vaandel van de religie gebruikt bij afwezigheid van andere (bijvoorbeeld nationalistische) symboliek. Precies zo heeft de katholieke kerk in Polen jarenlang gefungeerd als verzamelpunt (ook in de letterlijke zin van het woord) van de dissidentie, en de opstand tegen het regime.

Het fundamentalisme militair aanpakken kan geen andere vorm aannemen dan oorlog tegen een deel van de bevolking ter bescherming van die regimes die door grote delen van de bevolking verworpen worden.

Het islam-fundamentalisme aanpakken met militaire allianties (en welke andere allianties kan een militair bondgenootschap aangaan?) kan dus geen andere vorm aannemen dan oorlog, onder welke vorm dan ook, tegen een deel van de bevolking van de islam-landen, ter bescherming, niet van de Westerse beschaving, maar van de regimes die door grote delen van de bevolking verworpen worden, een bevolking die geen politieke instrumenten bezit om die regimes af te keuren en weg te stemmen.

Hoe kan die bevolking (ook het niet-fundamentalistische deel ervan) een bondgenootschap van het Westen met die regimes anders zien dan als een poging van het Westen om hun greep op de islamitische regio's te versterken? Het zal ook zeker weer niets met olie te maken hebben, evenmin als de Golfoorlog die, zoals men weet, een louter idealistische onderneming was om de Koewitse democratie (u weet wel, de clan van de tweeduizend) in ere en gezag te herstellen?

Men weet natuurlijk niet met zekerheid of Claes uit eigen naam heeft gesproken. Maar het zou nogal verbazing wekken, dat een secretaris-generaal dergelijke ophefmakende verklaringen zou afleggen over een mogelijke koerswijziging van de Navo, zonder dat daarover aan de top van de organisaties overleg is gepleegd. Men kan over Claes veel vertellen (en de jongste dagen nog wat meer dan anders), maar niet dat hij een loslippige idioot is.

Willy Claes heeft nog maar zelden een interview weggegeven waarin hij niet tenminste één keer verklaarde, iets niet te willen versteken. Wij voelen ons op onze beurt verplicht, voor Claes niet te versteken, dat zijn uittalingen over het islam-fundamentalisme en zijn geplande methode om het te bestrijden, schokkend, onberaden en primitief zijn.

Willy Courtois

Europa en de Islam. Oorlog of Vrede

Wat voorafging was de kiem van het fundamentalisme

Toen de Verenigde Staten de benedeleider Pahlavi uitkozen voor de pauwetoon in Iran en hem hielpen een gewestelijk subimperium uit te bouwen zal men in de Hermitage Foundation (de denktank van de Amerikaanse republieken) allicht gedacht hebben. "It is een 'bastard' maar het is onze bastard en wij kunnen hem op ieder ogenblik terugfluiten wanneer de belangen van de Verenigde Staten het vereisen". Amnesty International voerde jarenlang een felle campagne tegen de gruwelijke onderdrukking van het Iraanse volk en de regeringen in het Westen zwegen want zij hadden boter op het hoofd sedert het koloniaal tijdperk. Het streven naar onafhankelijkheid werd zowat overal ter wereld onderdrukt vanaf het midden van de negentiende eeuw, ook in de mandaatgebieden die bij het einde van de eerste wereldoorlog werden opgericht om de volkeren naar de onafhankelijkheid te loodsen. In feite werden meestal dictaturen en kleine potentatjes getoleerd of zelfs aangemoedigd, ook in de Arabische wereld van Marokko tot Irak en Iran.

Aigerie vocht zich vrij na wereldoorlog II en geleidelijk knoopte het relatief normale betrekkingen aan met Frankrijk, de vroegere onderdrukker doch de Islamitische maatschappij zelf was grondig verdeeld en de klassetegenstellingen, ook een erfenis van het koloniaal verleden, werden niet overbrugd. Zij botsten met de traditionele moslim maatschappij.

Het is niet zo nuttig daar nu nog een waarde-oordeel over uit te spreken. Vanzelfsprekend moet men begaan zijn met het lot van een paar honderdduizend mensen die leven op de plaats waar de kultuurschok zich voordoet. Ik geloof dat de abt van Chevotogne (de Vlaming Van Parijs, een deskundige op het vlak van de "andere" beschavingen) het bij het rechte eind had toen hij in een interview bij de hoofdredacteur van Knack en voor rekening van de KTRÖ verklaarde dat het Westen nooit voldoende begrip heeft kunnen opbrengen voor de waarde van andere kulturen.

Wat kan men nu nog doen?

De teoloog Piet Lans vraagt zich af of het moslim-fundamentalisme valt te bestrijden (De Morgen 15 februari 1995). Hoe het niet moet kan voor hem met wat goede wil opgemaakt worden uit de geschiedenis van de nadagen van het kolonialisme. Al in 1928 werd in Egypte de Moslim Broederschap opgericht als protest tegen de Engelse onwil "om het land zijn onafhankelijkheid te geven" en verder: "Als steeds meer moslim-fundamentalisten besluiten Allah een handje toe te steken en het Westen de signalen verkeerd blijft begrijpen, zal het tot ongebreideld terrorisme komen". Dhr. Lans gelooft dat Frankrijk, Engeland en de Verenigde Staten publiekelijk hun verantwoordelijkheid moeten erkennen voor de ravage die ze met hun kolonisatie hebben aangericht alvorens er kan gepraat worden.

Dat sommigen nog geloven dat er een taak voor de NAVO ligt aan haar Zuidelijke flank is mijns inziens een blijk van een onduidelijk pessimisme want dat kan alleen een militaire oplossing betekenen of in het beste geval een voortzetting van de post-koloniale politiek compleet met militaire dictaturen en corrupte potentatjes.

En Burundi?

Voor alle duidelijkheid een paar woorden over een gevaarlijke situatie waarvoor de Verenigde Naties bevoegd zijn. Eric Suy, professor aan de KU-Leuven meent dat de politologen te veel praten over interventiemachten (De Morgen). Hij schrijft dat België nu eenmaal in Burundi een grote verantwoordelijkheid heeft en verder: "het is zeker niet onze taak om eenzijdig militair op te treden tenzij wij willen wachten tot onze eigen onderdanen in levensgevaar verkeren. Het gaat echter om meer dan dat: onze kennis van en onze ervaring in Burundi dwingen ons ertoe het voortouw te nemen om de internationale gemeenschap ervan te overtuigen dat actie nu geboden is en om de gepaste maatregelen aan te brengen. Wij kunnen een volkerenmoord helpen voorkomen. Dus doen". Ook de gewezen adjunct secretaris-generaal van de V.N. denkt dus niet direct in militaire NAVO stijl.

Victor Stuyck (18.2.'95)

Frankrijk: af luisterpraktijken

Op 14 februari werd door de onderzoeksrechter J.P. Valet, officieel bekend gemaakt dat onder de socialistische President François Mitterrand, van 1983 tot 1986 luisterapparatuur in het Presidencieel Paleis was opgesteld.

Hieruit blijkt dat in totaal 1.025 telefoonlijnen werden afgeluisterd o.m. van politieke personen van verschillende strekkingen, journalisten, schrijvers, advocaten, organisaties, enz. Van ieder gesprek werden fiches gemaakt met de verdeling van de betrokken telefoonnummers, namen, adressen, beroep, data en inhoud van het gesprek. Reeds sinds 8 december werd door dezelfde onderzoeksrechter vervolging ingesteld tegen Gillis Ménage, gewezen directeur van het kabinet van de President (thans voorzitter van de electriciteitsmaatschappij EDF), de gewezen chef van de af luistercel de Prefect Christian Prouteau, de generaal van de gendarmerie Jean-Louis Esquivé en de kapitein van de gendarmerie Pierre Yves Guesdou (deze pleegde op 12 december zelfmoord). Ondertussen blijft President Mitterrand buiten schot alhoewel het wel zonderling zou zijn moest hij hiervan niet op de hoogte zijn geweest.

In Frankrijk heerste eveneens opschudding door een gelijkaardig geval waarbij Premier Balladur en de Minister van Binnenlandse Zaken Pasqua betrokken zijn. Sinds enkele tijd voert de rechter Eric Halphen een onderzoek naar een geknoei rond de financiering van sociale woningen, waarbij vooraanstaanden van de regio, waarvan Pasqua voorzitter is o.m. een zekere Didier Schuller en de volksvertegenwoordiger Balkany genoemd worden.

Halphen moest uitgerangeerd worden. Hiervoor werd een valstrik gespannen aan de Dr. Jean-Pierre Maréchal, schoonvader van Halphen, die nochtans zelf een actief RPR-lid is. Het was voorzien dat aan Maréchal een miljoen FF. zou overgemaakt worden waarbij men hem op heterdaad zou betrappen. Nu is een onderzoekskommissie van de Magistratuur tot de vaststelling gekomen dat het hier om een zuivere provocatie ging. Dat de telefoonlijnen van Maréchal, met de welwillende toelating van Premier Balladur werden tapt om de zaak in elkaar te steken. Het hoofd van de gerechtelijke politie, Jacques Franquet, die de zaak praktisch in elkaar stak, nam intussen ontslag. En de Premier kronkelt zich als een paling om zich wit te wassen en minister Pasqua, zijn rechtse steunpilaar voor de presidentsverkiezingen, te beschermen. Democratie noemen ze dat! (ads.)

Vijftig jaar, die geen eindstreep zijn

Binnen enkele weken wordt het einde herdacht van W.O.II, ten minste van de overwinning op nazi-Duitsland. Die op Japan zou eerst een aantal maanden later plaats vinden nadat gebruik gemaakt werd van het nieuwe atoomwapen dat als een zwaard van Damocles op onze beschaving blijft wegen. Voor het ogenblik komt de bevrijding van de kampen aan de beurt in de pers, radio en televisie. Ook de doden van Dresden kwamen aan de beurt. Het is een verkeerde rekenkunde de slachtoffers van W.O.II te willen betrekken in een vergelijking of een aftreksom.

Met het oog op een nakend nieuw jaarduizend wordt "afscheid" genomen van het meest hatelijk gebeuren van deze eeuw de fysieke uitschakeling door het nazisme van wie een andere opvatting had of tot een willekeurig gedeclasseerd ras behoorde.

Dit afscheid mag niet betekenen dat de halfeeuw herdenking ook een vergeten zou betekenen. De jongeren van een halve eeuw geleden zijn nu zeventigers geworden - voor zover ze nog leven - zijn nog vitaal genoeg om te getuigen van wat ooit is gebeurd. De getuigenissen uit de concentratoire wereld zijn overtalrijk genoeg om henzelf te overleven, die het hebben meegemaakt. Het zal ook niet automatisch gebeuren.

Recente steekproeven in het onderwijs bewezen dat

nu reeds tal van jongeren niet weten wie Hitler b.v. ooit is geweest. Op die manier blijken ze de mogelijke prooi te zijn voor de anti-geschiedenis, het zgn. revisionisme dat de uitroeiing door het nazisme in twijfel tracht te trekken. Men zou daaruit kunnen besluiten dat de oude volkeren die hun geschiedenis uit de loufere overlevering kenden meer hun geschiedenis kenden dan onze jonge generaties, die kunnen beschikken over materiaal dat via allerlei media ter beschikking ligt. Voor Jan Van Calsteren, die sinds tientallen jaren aan dit blad meewerkt was het de gelegenheid om hem nu in "Vrede" te ondervragen over zijn lotgevallen en zijn bewogenheid. Voor de oorlog had hij reeds twee keuzen gedaan, een maatschappelijke en een professionele voor het onderwijs. Dit bracht hem in de concentratoire wereld. Het zal wel naast de ondervonden solidariteit zijn wijskracht zijn die hem liet overleven. Voor hem loopt de weerstand verder in al wat hij doet en was dit in de afgelopen jaren heel veel: in het onderwijs, in het schrijven van luisterspelen en boeken voor de jeugd. Ook dat zal hem geholpen hebben in een ander aspect, zijn zeer uitgebreide waaijer van bestudeerde talen, één kenmerk van zijn onlesbare studiedrang. Wat hij heeft meegemaakt was de vaste bodem voor zijn deelname aan o.a. de vredesbeweging

Jan Olsen

In gesprek met Jan Van Calsteren

Geboren in het jaar van de Olympische Spelen in... Antwerpen

Ik ben geboren op 18 juli 1920, het begin van de "roaring twenties". Het waren de vrolijke twintiger jaren na de eerste wereldoorlog. Vader en moeder gingen werken. Ik ging eerst naar een dorps-schooltje in Mariaburg waar mijn oom woonde. Vervolgens op pensionaat bij de Broeders van Liefde in Boechout. Toen ik negen was verhuisde ik naar de lagere school in de Oranjestraat in Antwerpen.

Zo kwamen we in de minder 'roaring' dertiger jaren. Mijn vader werd werkloos en bovendien was ie ziek. Alles kwam op de schouders van mijn moeder terecht. Zij werkte als telefoniste. Mijn onderwijzer, de heer Dequeecker, de latere burgemeester van Deurne, kwam verschillende keren aan huis om mijn ouders te overtuigen mij verder te laten studeren. Dat gebeurde dan op de oefenen normaalschool. Onderwijs zou een vaste betrekking betekenen, was de gedachtegang.

Voor ik in 1940 het diploma behaalde moesten we naar Frankrijk vluchten met

de jongeren van 16 tot 35 jaar.

Bij mijn terugkeer ging ik toch niet in het onderwijs omwille van de eed, die we moesten afleggen op de Duitse wetten. Zo ben ik gaan werken als schilder aan de stadsdiensten en ben daar uitgehaald om bureelwerk te verrichten. Dat heb ik dan gedaan tot aan mijn aanhouding.

Politieke bewustwording in de rumoerige jaren dertig

Was u toen reeds politiek bedrijvig?

Tijdens de Spaanse burgeroorlog (1936-39) had ik contacten met de "Rode hulp" en de bijstand aan de Duitse migranten. In die tijd ontmoette ik verschillende kerens Bob Claessens. In 1938 werd ik lid van de K.P.. Direct na de terugkeer uit Frankrijk begonnen we met de organisatie van de latere "Revolutionaire Volksjeugd". Voor de oorlog hadden we het "Vlaams jeugdverbond". Dat was een beetje opportunistisch bedoeld om vooruit te lopen op de bezetting.

Was dit ook niet bedoeld als alternatief op andere dingen, die zich ook Vlaams noemden?

Ook. Want vanaf 1937 was er een Vlaamse Kommunistische Partij met het

weekblad "Het Vlaamsche Volk".

Vanuit het verzet naar de kampen

In welke verzetsbeweging stond u?

In het Onafhankelijkheidsfront. Dit werd officieel gesticht in maart 1942 en de Revolutionaire Volksjeugd sloot er direct bij aan. Er werd gerecrueteerd in het atheneum en de normaalschool.

Dan kwam de eerste aanhouding

Enkele maanden "Begijnenstraat". Vanaf 12 augustus tot 24 oktober '42. Toen heb ik de stommitieit begaan niet illegaal te gaan werken. Mijn ouders wisten niet goed wat ik deed en waren trouwens van mij afhankelijk. Nauwelijks enkele weken na mijn vrijlating werd ik opnieuw aangehouden met een geschreven manuscript op zak. Ondervraging in de kelders van de Gestapo. Ze moesten weten aan wie ik dat document diezelfde namiddag eigenlijk moest overhandigen en met wie ik samenwerkte. Later zat ik in Breendonk nl van 13 januari 1943 tot 9 februari 1944. En vervolgens in Vught ('s Hertogenbosch) tot juni 1944. Vandaar werd ik naar Dachau overgebracht met een hele ploeg Belgen (onder wie

Bracops, burgemeester van Anderlecht). Waarom ik naar Dachau moest is me nooit duidelijk geworden, want een week later ging het terug de beestenwagen op naar Natzweiler bij Straatsburg.

Uit kokend water aan de dood ontsnapt

De Vogezen waren toen bij het Reich aangehecht. We werkten daar in de barakken van B.M.W. Bayerische Motorenwerke. Ons werk bestond in het zuiver maken van motoren van vrachtwagens, grote stukken, die we moesten uitkoken in bakken kokend water met waspoeder. We moesten de motorblokken daar uit halen met haken. Ik werd op een dag opzettelijk in het kokend water geduwd door de Duitse kapo; een 'groene driehoek', d.w.z. een misdadiger. De nazi's zetten in de concentratiekampen verschillende soorten gevangenen bij elkaar met de bedoeling wrijvingen te doen ontstaan. De politieke gevangenen droegen een rode driehoek. De gevangenen van gemeenrecht en de "asocialen", die een zwarte driehoek droegen, hadden het voor het zeggen.

Asocialen?

Ja, wat de nazi's daaronder verstonen: werkonwilligen, pooiers, enz.

Hoe werd u verzorgd?

Tamelijk goed, met de middelen waarover men beschikte, door een Belgische dokter en verpleger in het "Rivier". De eerste dagen liet men mij liggen, want ik zou wel de hoek omgaan. Ik had met name een verbranding in de derde graad. Ze hebben hun uiterst best gedaan. Er was ook de materiële en morele steun van de kameraden. Ook van de "Lagerschreiber", de secretaris van het kamp, een Nederlander die ik in Vught had leren kennen en die mee op transport was gegaan naar Natzweiler.

Wie besliste over al die verplaatsingen?

Dat weet ik niet. Bij de bevrijding van Frankrijk hoorden we de kanonnen in de verte, maar het geallieerde offensief viel stil, zodat de Duitsers de tijd kregen om ons te evacueren naar Dachau. Met mijn verwondingen kon ik niet meer werken en ik veronderstel dat ik dank zij Nico Rost, de Nederlandse antifascistische schrijver, een baan kreeg als "luizencontroleur". Dat bezorgde mij in december '44 de tyfus. Het waren de luizen die deze ziekte overbrachten.

Psychose van de honger

Waarmee is men psychisch bezig als men in een kamp zit?

Willen of niet is men met eten bezig. Het is een lichamelijke nood. Men droomt ervan. Waar het lichaam niet vol van is daar loopt de mond van over. Men speelt met het weinig eten. Dat is een nachtmerrie?

Biografische noot Jan van Calsteren

geboren te Antwerpen: 18.07.20.

1940: evacuatie naar Frankrijk, diploma onderwijzer, helperschilder bij de Dienst der Stadsgebouwen van Antwerpen.

1942: aanhouding, Begijnenstraat v. 12.08.42 tot 09.01.43.

1943-1945: kampen van Breendonk, Vught (NI), Natzweiler (Fr), Dachau (tot 29.04.45).

1945: onderwijzer (stadsonderwijs Antwerpen).

1952: diploma regent germaanse talen, in dienst van het SISA, leraar moraal.

1975: pensionering.

Functie in verenigingen: Volksjeugd, Belgo-Sovjetvereniging, O.F., A.F., Jeugd en Civisme, Vrede (opvoeden tot vrede), Vereniging schrijvers voor de jeugd.

Andere activiteiten: rondleidingen in het fort van Breendonk, interviews, medewerking aan de tijdschriften "Bevrijding" - "Vrede" - "Verzet", schrijven van verhalen, gedichten, luister- en tv-spelen als jeugdschrijver.

In Breendonk kregen we 's morgens enkel "koffie". 's Middags was dat "soep": warm water en koolbladeren. Vanaf september '43 kwamen er via het Foyer Leopold III ook af en toe wat aardappelen bij. 's Avonds was dat een dikke snee brood en beleg, een vierkantje margarine of smeerkaas, een lepel suiker of confituur. Er waren er die dat in éénmaal opaten, anderen, sneden dat in stukjes met een verboden mes dat ze uit een stuk conservenblik hadden gemaakt, en er een hele dag mee deden. 's Nachts zaten die op hun bed te eten. Voor mij is die hongerobsessie nooit een probleem geweest.

De honger was ook bedoeld om de gevangenen te ontmenselijken, om ze van elkaar te laten stelen. Breendonk bestond hoofdzakelijk uit politieke gevangenen. Onder hen bestond dat niet. Wel in de grote Duitse concentratiekampen. Bij de Duitse gevangenen van gemeenrecht zaten ook moordenaars en dieven. Over eten werd gefantaseerd, er werden denkbeeldige

menu's samengesteld, terwijl we slavenarbeid aan het verrichten waren.

Hoe hadden jullie nog de kracht om te werken?

We mochten niet versagen, anders werden we geslagen of gedood. Het overleven al was een vorm van weerstand tegen de nazi's. Het hoog houden van het moreel, ook in Breendonk, ging gepaard met een eigenaardig verschijnsel. We trokken een muur op tussen onszelf en wat we in het kamp zagen. In Breendonk werden 's avonds cursussen gegeven. Er werden lezingen gehouden, we spraken over politiek, geschiedenis, literatuur. Er werd gezongen. Ik heb daar een heleboel liederen geleerd en aangeleerd. Dat was een middel om het moreel hoog te houden.

Solidariteit was niet gericht tegen anderen

Speelden er politieke verschillen mee?

In het kamp speelde dat een zekere rol: niet in de menselijke verhoudingen. Er was vanzelfsprekend een nauwere broederschap onder politieke gevangenen, in de eerste plaats onder communisten. Ik neem aan dat er een zekere communicatie was. Wanneer bijvoorbeeld een transport naar Vught vertrok, dan werd doorgegeven welke kameraden daar deel van uitmaakten. In Natzweiler kreeg ik elke dag bezoek van een Belgische kameraad. Hij bracht morele steun en wat voedsel. Er werd rondgegaan onder de kameraden, die gaven wat ze konden.

De meeste politieke gevangenen zijn het kamp ingevlogen zonder een veroordeling. Het gaat altijd over de gruwelen, maar over de solidariteit wordt meestal geen woord gezegd.

Werd Leo Michielsens ook niet zo gered?

Ja. Kameraden die terechtgesteld zouden worden of op transport gaan waren dan zogenaamd gestorven en kregen een andere identiteit. Dat was ook het geval met Leo.

De concentrationaire wereld was niet typisch, wel haar wetenschappelijke toepassing?

De racistische ideologie en theorie bestond lang voor Hitler, namelijk in de werken van Chamberlain en de Gobineau. Hitler heeft ze alleen maar in de praktijk gebracht.

Vooruitzichten

Wat hadden jullie als perspectieven?

Toen ik in 1943 in Breendonk binnen-

kwam was Stalingrad reeds voorbij. Zij die reeds van in het begin in het kamp zaten waren overtuigd dat Duitsland de oorlog zou verliezen. Ik zelf was ervan overtuigd dat ik er zou uitkomen.

Heeft deze hoop u niet moreel gesterkt en in leven gehouden?

Ja, maar als enkeling had je het moeilijk. We konden ons optrekken aan een kameraad.

Wist u wat er buiten gebeurde?

Veel meer dan een "radio Bobbard" was er niet. Langs een omweg vernamen we wel iets. Bijvoorbeeld als er een grote veldslag had plaats gehad.

Kregen jullie de Duitse pers te lezen?

Nee, wij kregen niets, de kapo's wel. Sommigen lieten ons dan iets lezen.

Was de mening van de Duitsers op het einde nog altijd eenstemmig?

Bij het naderen van de bevrijding - Dachau 29 april - was er onenigheid tussen de bewakers over onze bestemming. Vanaf 20 april was het een totale chaos. Duitsers, ook politieke gevangenen werden in uniform van de Volkssturm gestoken. Broodtransporten werden overvallen. Het duurde tot 11 mei voor wij het kamp mochten verlaten. Er liepen SS-ers rond die zich in gevangenispijnje hadden gestoken, en er heerste tyfus.

Met hoeveel waren jullie daar?

Vijftigduizend. Een hopeloze chaos. Ook de repatriëring verliep chaotisch. Dat gebeurde door het Rode Kruis. Er werd zorg gedragen voor onze gezondheid: bouillon, beschuitjes. 's Avond werden we ondergebracht in een vluchtelingenkamp of in een kazerne bij de Amerikanen. 's Nachts waren we vrij. We werden in bescherming genomen door de Amerikanen, dat betekende whisky drinken en eten. Al wat die dag gedaan was werd verbod.

Op 15 mei was ik thuis. Het eerste wat gedaan werd was een geneeskundig onderzoek met als gevolg een paar weken ziekenhuis. Naast mijn brandwonden had ik ook een oedeem. Ik zat vol water. Ook mijn hart was niet in orde.

Terug naar eigen land, niet voorbij aan eigen verleden

U was reeds actief in de vredesbeweging voor de oorlog.

Eigenlijk niet rechtstreeks. Ik droeg het gebroken geweer. Socialisten en communisten van toen waren voorstanders van ontwapening en van een neutraliteitspolitiek. Tot het nazi-gevaar van 1936-37 met de eerste annexaties

overduidelijk was. Dat was de tijd van de collectieve veiligheid: een verbond van democratische landen tegen de politiek van Hitler.

Dan kwam in augustus 1939 het niet-aanvalspact tussen Duitsland en Molotov. Dat heb ik toen goedgekeurd. De Westerse democratieën stonden onwilling tegenover de collectieve veiligheid. Het verdrag op zichzelf begrijp ik, de gevoeligen ervan niet, bijvoorbeeld de aanhouding van Duitse communisten in de Sovjetunie, die in de concentratiekampen terecht kwamen. Ondanks dat pact hebben wij het nazisme altijd als de grote vijand beschouwd.

De geboorte van een jeugdschrijver

Wat werd uw beroep?

Onderwijzer in het lager onderwijs, 4de graad. Daarna in 1953 in de Cadixstraat het Stedelijk Instituut voor Sierkunsten en Ambachten. Aanvankelijk gaf ik daar taalvakken doch geleidelijk scharrelde ik de lessen moraal bijeen van mijn collega's. Tot dan heette dat staatsburgelijke opvoeding en wellevendheid. Dan zijn het menselijke en wereldproblemen geworden.

In zekere zin zag ik dat als het vervolg van de strijd tegen het nazisme. De jeugd moest de toekomst maken. Voor mij was de opvoeding van de jeugd tot vrede en democratie het enige middel om een herhaling van het verleden, oorlog en nazisme, te voorkomen.

Panelgesprek over nazisme, racisme ingericht door onderwijsminister Van den Bossche in de Stedelijke Handelsschool te Gent op 3 5 93. Jan Van Calsteren met Paula D'Hondt en Lucas Vander Taelen, cineast van "De laatste getuigen".

Ondertussen had ik mijn diploma regent Germaanse talen behaald en een cursus Italiaans beëindigd o.a. aan de Universiteit van Perugia. Ik ben later ook nog Russisch en Noors gaan leren.

Hoe bent u begonnen schrijven?

Er werd mij gevraagd te schrijven voor de schoolradio. Ik werkte toen reeds mee aan "Band en Brabo", het blad van het Antwerps onderwijs. Daarin schreef ik verhaaltjes, sprookjes en gedichten. Daarna schreef ik nog luisterspelen en werkjes voor de televisie. Vandaag schrijf ik nog, maar dan "Historische Verhalen" die worden uitgegeven bij De Sikkel. Nu in april '95 verschijnt een boekje over Theresienstadt, naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van de kampen. In mijn jeugdverhalen tracht ik de link te leggen met het gebeuren in de wereld en iets bij te dragen in de opvoeding tot vrede, verdraagzaamheid en kritisch denken.

Warm in de koude oorlog

Intussen zijn we in volle koude oorlog, de oproep van Stockholm, de B.U.V.V., nu "Vrede".

Ik zat in het bestuur van Deurne. Dat was ten tijde van wijlen Jos de Smet. In 1953 gingen we met een groep uit België naar een conferentie van "teachers for peace", leraars voor vrede. In Folkestone stuurden ze ons terug naar Oostende. Daar werden we afgeleverd aan de Belgische gendarmen. Die zochten in

hun fichenbak, maar na een tijd wachten mochten we naar huis. Dan kwam de eerste anti-atoommars. Ik vond dat een fantastische periode.

Sedert het einde van de tweede wereldoorlog heeft de wereld nog geen vrede gekend. Eind 1994 waren er 55 gewelddadige conflicten van alle aard. Hebt u zich in het kamp die wereld van na de bevrijding zo voorgesteld?

Neen, natuurlijk niet. We hadden een vage voorstelling hoe die wereld moest worden, maar concreet zagen we dat niet. We verwachtten wel dat die wereld er democratischer en menselijker zou uitzien, - gedaan met het kolonialisme bijvoorbeeld - en dat, mét het nazisme ook alle andere reactionaire regimes zouden verdwijnen.

En dat nazisme, fascisme, en al wat er bijhoort is er vandaag terug. Is uw verzet dan niet nutteloos geweest?

Neen. Verzet tegen wat barbaars is is toch nooit nutteloos. Het is nodig. Want zonder verzet zou de barbaarsheid de overhand krijgen. Het is immers niet meer dan logisch, dat de mens in een menselijke maatschappij moet leven. Het "batig saldo" is echter niet te meten.

Maar loont het de moeite?

Voor de mensheid en op lange termijn wel. We zitten niet langer in de Middeleeuwen. Wat mijzelf betreft heeft mijn verzet wel geleid tot fysische en psychische problemen.

Bent u een andere mens geworden?

Och neen. De nieuwe ervaringen enten zich op de oude en brengen mee dat er een evolutie is. Zoals de mens lichamenlijk ouder wordt en dus verandert. Zo gaat het ook geestelijk en psychisch. Wél een veranderde mens maar geen andere. Ik ben minder naïef, ben sceptischer, kritischer. Vroeger had ik een naïeve verering voor DE mens. De revolutie moest van de "gewone mens" komen. Maar het is die "gewone mens" die nu voor het Vlaams Blok stemt. Ik maak me soms razend in de banaliteit en de onverschilligheid van het "klootjesvolk". Ik ben ontgoocheld. In partijen, systemen. In de mens. Niet omdat ik me persoonlijk tekort gedaan voel maar omdat de mens zichzelf tekort doet door van de wereld zo'n rotzooi te maken. Omdat hij blijkbaar van de geschiedenis niets heeft geleerd.

Is er dan geen hoop meer?

Natuurlijk wel.

Maar ja, de mensen hebben hun eigen lot in handen. Wat ik daar nog kan in bijdragen weet ik niet. Langs de ene kant is er de plicht tegenover de kameraden die voor hun - voor ons -

ideaal gevallen zijn; er is de eed van Buchenwald... Maar het wordt steeds zwaarder en moeilijker om tegen de zwarte bierkaai te blijven vechten. Ik behoor niet meer tot de jongsten. Mijn inzet tegen het nazisme, voor een betere wereld... is begonnen in 1936, bijna 60 jaar geleden. Dan kwam de weerstand, het kamp... Na de oorlog ging de weerstand voort: in mijn lessen moraal, in "Vrede", in antifascistische organisaties, in mijn verhaaltjes, mijn spreekbeurten, rondleidingen, interviews... De strijd voor een menselijke maatschappij, voor de vrede in de eerste plaats, blijft noodzakelijk. Maar hij zal moeten gevoerd worden door de jongere generaties. Die daar, uiteraard, ook de energie voor hebben en niet gehinderd worden door de nefaste ervaringen van het verleden. Ik vind het trouwens wat immoreel om steeds maar beroep te blijven doen op hoogbejaarde "laatse getuigen". Ze hebben hun plicht gedaan.

Opname voor de reeks "De laatste getuigen" in het Kamp NATZWEILER (Frankrijk)

Maar versagen doet u niet?

Ik blijf me nog steeds inzetten voor de strijd voor democratie en vrede. Sinds twee jaar ben ik voorzitter van het O.F. Antwerpen.

Ik dank u voor het gesprek.

opgenomen door Jan Olsen van wie ook de tussentitels zijn.

Enkele van de grootste naziconcentratiekampen

- SACHSENHAUSEN - Oppericht in 1936. Bevrijd door het Sovjetleger op 27 april 1945.
- DACHAU - Gebouwd in 1933. Bevrijd op 29 april 1945 door de Amerikanen.
- BUCHENWALD - In gebruik genomen in juli 1937. Bevrijd door de weerstandsorganisatie van het kamp op 11 april 1945, kort voor de aankomst van de Amerikanen.
- RAVENSBRUCK - Gebouwd in 1939 - Bevrijd door het Rode Leger op 30 april 1945.
- MAUTHAUSEN (Oostenrijk) - Oppericht in 1939. Bevrijd door de weerstand op 5 mei 1945 kort voor de komst van de geallieerden.
- GROSS - ROSEN - Gebouwd in augustus 1940 - Bevrijd door de Sovjets op 5 mei 1945.
- STUTTHOF - (Polen) Oppericht in 1933 - Bevrijd door het Rode Leger op 25 januari 1945.
- NEUENGAMME - Gebouwd in 1938 - Met geweld ontruimd door de nazi's in 1944.
- NATZWILLER - STRUTHOF - (Frankrijk) Gebouwd in 1940 - Geëvacueerd begin 1944 - Ingevoerd door de Amerikanen op 23 november 1944.
- BERGEN - BELSEN - Bevrijd door de Britten en Amerikanen begin 1945.
- TREBLINKA - (Polen) In functie genomen op 23 juli 1942 - Gesloten op 2 augustus 1943 na een opstand. Bevrijd door het Sovjetleger.
- SOBIBOR - Oppericht begin mei 1942. Opstand op 14 oktober 1943. Na enkele ontvluchtelingen vernietiging van het kamp.
- BELZEC - (Polen) Gebouwd van maart tot oktober 1942. Bevrijd door het Rode Leger.
- CHELMO - KULMHOF - (Polen) Gebouwd tussen 8 april 1942 en 11 april 1943. Gesloten begin 1945 voor de opmars van het Sovjetleger.
- MAIDANEK - (Polen) Vooraf in 1944 een krijgsgevangenkamp later omgebouwd als uitroeiingskamp. Ontruimd voor de opmars van het Rode Leger op 24 juli 1944.
- AUSCHWITZ - Geopend in april 1940. Gekend als uitroeiingskamp van joden, zigenuners en weerstanders. Bevrijd door de Sovjets op 27 januari 1945.

Een nieuwe lente, een oud geluid

Als je maar lang genoeg op dezelfde spijker blijft kloppen, dan gaat die er wel in, zegt men. En ja, hij is er ook ingegaan, de spijker van de amnestie,- of iets dat er mee te maken heeft, al kan het ook anders heten.

Vijftig jaar lang, al van in de tijd dat de zogenaamde "repressie" in volle hevigheid woedde, is men er mee bezig in golven, en met opstoten soms, met amnestiebetogingen en tegenbetogingen.

Een tijdje is het dan wat stiller geworden op het amnestiefront. Tot plots, zo'n klein jaartje geleden, het eindoffensief werd ingezet. Met alle wapens. Maar vooral met het grof geschut van de media. En met een aanvalsplan, dat tot in de details was geregeld.

Als vredesmilitanten staan wij natuurlijk achter alles wat de mensen en mensengroepen dichter tot elkaar kan brengen. Dus ook achter "verdraagzaamheid" en "verzoening". In België hebben die mooie woorden de laatste tijd echter een andere inhoud gekregen. Jarenlang was het al "verdraagzaamheid" dat de klok sloeg. Aanvankelijk bedoeld als verdraagzaamheid voor andere rassen, volkeren en culturen, is het mettertijd ook verworpen tot verdraagzaamheid met nazi-collaborateurs en oorlogsmisdadigers.

Het is blijkbaar een nieuwe trend, na die van het politiek en sociaal engagement. Een trend, waarin humanisten en christenen elkaar weten te vinden, met name die van breeddenkendheid, die van "vergeven en vergeten". Want alles is menselijk. Ook het beestige. Die trend sluit aan bij wat "daarboven", bij de beledersverantwoordelijken, gebeurt. Of is er sprake van een op- en neergaande wisselwerking?

Al jaren is er een complot aan de gang om de brave Belg een of andere vorm van amnestie in de schoenen te schuiven. Het is een dubbel complot. Eerst en vooral zijn er de afspraken tussen regering, partijen en politici. Weinig of niets lekt daarvan uit. Alles gebeurt achter de schermen. Om elke voorbarige reactie te vermijden. We zullen het wel vernemen als alles in kannen en kruiken - als het dus te laat - is. Enkele voorbeelden. Van het verkapte amnestiewetsvoorstel van V.U.-senator Somers, op 6 maart 1986 goedgekeurd in de Senaat, van de verkapte amnestie-motie, op 27 juni 1984 in de Antwerpse gemeenteraad goedgekeurd, is er zo goed als niets in de media verschenen. Evenmin als over de maatregelen die reeds genomen zijn of die nog moeten

genomen worden met het oog op "het grote feest": 8 mei 1995. De Grote Verzoendag.. Want de herdenking van de verplettering van nazi-Duitsland moet "sereen" verlopen. (Sereen, weer zo'n woord dat het tegenwoordig moet doen in delicate kwesties.) Dat wil zeggen dat, er niet - meer - gesproken wordt over nazi-collaborateurs en nazi-misdadigen.

Want regering, partijen en politici zitten al lang verveeld met dat heet amnestiehangijzer. De herdenkingsplechtigheden van 8 mei zijn een welkome gelegenheid om dat lastig probleem uit de - Belgische - wereld te helpen. En dan hoera! We zijn er vanaf.

Het tweede luik van die grote samenzwering is, in tegenstelling tot het eerste, naar buiten gericht, naar het publiek toe. Grootschalig. Met een brainwashing van de bevolking, op alle terreinen. Met desinformatie. Met het verdraaien van sommige feiten, het verzwijgen of aandikken van andere. Zo worden de oproepen van koning Boudewijn - van 20 juli 1990 - en daarna van koning Albert aangaande de pacificatie tussen de gemeenschappen - een verdraagzaamheid tussen Walen en Vlamingen - verdraaid tot een verdraagzaamheid tussen nazi-collaborateurs en weerstanders, politieke gevangenen. Zo worden de Oostfrontstrijders niet langer voorgesteld als landverraders, in gewapende dienst van de vijand, maar als idealisten, strijders tegen het bolsjewisme. Verdedigers dus van het "vrije Westen". Irma Laplasse wordt "de vrouw van een Vlaamsgezinde boer", niet van een Duitsgezinde. De "uitwassen" van verzet en repressie komen rijkelijk aan bod. In de zwarte boosheid volhardende incivieken krijgen op tv een podium om hun anti-vaderlandse en anti-democratische ideeën te verkondigen.

Verzoening moet er kost wat kost komen, zeggen ze "daarboven". Verzoening tussen nazi-collaborateurs en nazislachtoffers. Want zij zijn de kampen die tegenover elkaar staan. "Verzoening" gebeurt, uiteraard, tussen mensen die elkaar onrecht aangedaan hebben. De enigen die onrecht gedaan hebben zijn echter de collaborateurs. Niet de weerstanders. Die hebben hun vaderlandse en menselijke plicht gedaan. Ook niet de joden. Die werden zomaar opgepakt en "geliquideerd". Als Unter-menschen".

Zo'n verzoening kan niet.

Ook niet als ze bepleit wordt door historici, politici, cultuurfilosofen. Buitenstaanders, die de nazi-terreur niet gekend hebben. De enigen die in die kwestie kunnen - en mogen - oordelen zijn de slachtoffers.

En dan, om wie gaat het tenslotte? En om hoeveel? Met nog een paar honderd zijn ze, de incivieken die hun rechten nog niet hebben (Met o.a. 9-negen-gevallen van sekwester en 11-elf - van boetes.) Het gaat hier, 50 jaar na de oorlog, niet om lichte gevallen. Daarenboven gaat het ook om hardnekkigen, die geen gebruik hebben willen maken van de mogelijkheden om hun rechten terug te krijgen (O.a. via de wet Vermeulen van 1961) Omdat ze nog steeds willen dat België barst. En de democratie erbij. Net als de paar honderd anderen in het buitenland, die niet naar België willen terugkeren. En voor dat zootje zouden wij dan een knieval moeten doen.

Ondertussen verschijnen de boeken over collaboratie en "repressie" aan de lopende band, de overgrote meerderheid pro-amnestie (Lode Claes: 'Het verdrongen verleden', Raymond Derinne: 'Repressie zonder maat of einde', Karel van Isacker, Irma Laplasse, Louis de Lentdecker: 'Tussen twee vuren', Louis Van Roy: 'Het taboe van de collaboratie', Frank Seberechts: 'Ieder zijn zwarte'; Ludo Abicht: 'De zure drijven van de oorlog'; Davidsfonds: 'Het proces Vindevogel').

Ik neem er twee uit om ze met elkaar te vergelijken. Met name de werken van Seberechts en van Abicht. Merkwaardig, alhoewel de auteurs uit een zeer verschillende, bijna tegenovergestelde, hoek komen (Frank Seberechts is Vlaams-nationalist en directeur van het Rodenbachfonds, Ludo Abicht is marxist en voorzitter van het Masereelfonds) toch is hun conclusie dezelfde, er moet een algemeen gebaar van verzoening komen.

Ze bepleiten het ook op dezelfde manier: het aanklagen en dik in de verf zetten van het "blind geweld" van verzet en repressie. (Het zijn trouwens de enige "ego-documenten" die Abicht in zijn boek vermeldt.) Ze vergeten er bij te zeggen wat de oorzaak van dit "geweld" is, het nazisme en de bezetting van ons land. Over dat nazisme - waarin geweld, vervoering en uitroeiing structureel deel

uitmaken van het regime - wordt met geen woord gerept.

De - linkse - cultuurfilosoof Ludo Abicht doet er nog een -rechts - schepje bij: voor hem is het ene geweld het andere waard.

Het voorstel dat hij doet gaat dezelfde richting uit: in Breendonk ook een ruimte voorzien voor de slachtoffers van de repressie (Breendonk 2). En dan doet hij nog een ander voorstel, - het komt heel waarschijnlijk uit het Vlaamsgezinde achterhoofd (en achtergrond) van Ludo - omdat het gebaar van verzoening blijkbaar niet mogelijk is binnen de unitaire Belgische staat, zal het dan maar de taak van Vlaanderen zijn om de zwarte schapen in de schoot van het "eigen volk" op te vangen.

Als mensen die begaan zijn met de verstandhouding onder de volkeren, kan os dat alleen maar verontrusten. Want zo'n maatregel zou een onherstelbare kloof doen ontstaan tussen Vlaanderen en Wallonië en wellicht leiden tot Bosnische toestanden.

Jan Van Calsteren

Kind zijn...

*Kind zijn
is blind geboren worden
tussen dromen en sprookjes,
zoekend naar vrijheid
in een raadselachtig bestaan.*

*Kind zijn
is leven met een lach en een traan
in een veel te nauwe ruimte,
groeïend in hets lawaai
van motor en ander vreemd signaal.*

*Kind zijn
is spelen in de zon
zoekend naar het stukje groen
waar je nog rustig
een spelletje met de bal kunt doen.*

*Kind zijn is groeien in het licht van de
zomer
om naar je eigen echo te kunnen luiste-
ren;
tot je moegeteld aan uren en tijd
jezelf niet meer herkent in de spiegel
der volwassenheid.*

Jozef Vandromme

Dwangarbeid bij Daimler-Benz (Mercedes) tijdens de oorlog

„Wanneer de heren van Daimler-Benz de jonge vrouwen kwamen uitkiezen, inspecteerden ze ons als vee. We moesten onze handen tonen, onze tanden en onze tong. Vervolgens voerden ze ons weg op vrachtwagens". Deze getuigenis van overlevenden van het concentratiekamp van Ravensbrück komt vandaag aan het licht bij de publikatie van de studie over de verplichte arbeid van Daimler-Benz tijdens de tweede wereldoorlog (1). Na een halve eeuw heeft deze Duitse onderneming haar archieven geopend op deze donkere bladzijden van haar geschiedenis.

Om twee redenen gebeurde dit niet vroeger. Eerstens omdat ze vreesden voor hun imago en de gevolgen, d.w.z. een daling van hun exportmogelijkheden en tweedens omdat zij niet wensten in te gaan op de rechtmatige eisen van de overlevenden van de kampen om schadevergoeding.

Daimler-Benz (Mercedes) heeft zo-
doende vijftig jaar gewacht vooraleer de

historici toe te laten haar archieven te raadplegen.

In 1944 werkten de heft van de zeventien bedrijven van het concern aan de bouw van vliegtuigmotoren en vrachtwagens voor de werkmacht.

Meestal werden hierbij opgeëiste arbeiders uit de bezette gebieden tewerkgesteld maar Daimler-Benz e.a. trusts gebruikten ook een aanzienlijk aantal gevangenen uit de concentratiekampen. Deze moesten meestal in ondergrondse productie-installaties werken waarin velen onder hen op het einde van de oorlog het leven verloren. De gevangenen stierven van honger en door de slechte behandelingen vanwege de racistische S.S. volgens wie de Joden, arbeiders van Oost-Europa en politieke gevangenen „Untermenschen" waren. Kan of mag dit allemaal vergeten worden? (ads)

(1) Zwangarbeid bei Daimler-Benz.

Franz Steiner Verlag - Stuttgart 1994 -
89 mark.

Afbrokkeling van het Iraans fundamentalisme?

Het is niet meer zoals weleer. Het Iraans fundamentalisme bracht aan de bevolking niet wat beloofd werd. De Iraanse munt, de Rial, geeft een beeld van de Iraanse economie. Eind januari verloor deze 10 % van zijn waarde, t.o.v. de belangrijkste buitenlandse deviezen. Sinds begin dit jaar was dit reeds 40 % tegenover de dollar.

Amper twee jaar geleden waren 70 rials nog één dollar waard. Vandaag moeten reeds 4.000 rials neergeteld worden. De politiek van president Rafsandjani blijkt voor de bevolking op een mislukking uit te monden. Sinds de Islamitische revolutie in 1979 daalde de koopkracht reeds met 50 %. De inflatie neemt toe.

De officiële cijfers spreken over 28 % maar in werkelijkheid blijkt die driemaal hoger te liggen. Op dit ogenblik spreekt men over de verdubbeling van de prijs van de benzine voor maart wat zeker andere prijsstijgingen zal voor gevolg hebben. Het kan ook dat, gezien het groeiend verzet, de regering hiervoor terugdeinst. Tijdens de laatste maanden hadden namelijk in verschillende provincies troebelen plaats. Zoals in het

Westen staan ook de privatiseringen aan de dagorde als ultieme maatregel om de economische situatie te herschikken. In de voorbije drie jaar werden op de beurs van Teheran een twintigtal bedrijven geprivatiseerd. Meestal vielen deze echter, aan een interessant prijsje in handen van handige zakenlui die nauwe banden hebben met de leiders van het regime. De petroleumnijverheid blijft de belangrijkste troef van de regering. Niettemin moet vastgesteld worden dat het door de Minister voor Petroleum, Gholanreza Afhazadeh, gesteld objectief om in 1995 jaarlijks 225 miljoen ton te produceren, verschoven is naar het jaar 2000.

De moeilijkheden in de petroleum-industrie komen voor op een ogenblik dat Iran geconfronteerd wordt met een zware buitenlandse schuld van een dertig miljard dollar of het equivalent van drie jaar inkomsten van petroleum. Om zich enigszins te ontlasten ging Iran leningen aan bij Duitse, Japanse, Franse e.a. Westerse financiële instellingen. Dit wordt een zware dobber want Iran zal vanaf 1996 jaarlijks ± 6 miljard dollar moeten afbetalen. (ads)

Een bisschop op de brandstapel

Een stormachtig afscheid

Hevige wind en regen striemen het gelaat van de duizenden toeschouwers die op zondag 22 januari vóór de kathedraal van Evreux hebben postgevat om hun sympathie te betuigen met de afscheidnemende bisschop Jacques Gaillot. Van alle kanten zijn ze gekomen uit heel Frankrijk, maar ook uit Duitsland en - opvallend aanwezig - uit België. Aan de tijdschriften die te koop worden aangeboden en aan de teksten op spandoeken en bordes merk je hoe heterogeen deze massa is samengesteld: communisten van allerlei strekking staan er schouder aan schouder naast katholieken hun tijdschriften te verkopen, jongeren van de katholieke arbeidersjeugd met spandoeken, daklozen met bordes en aidspatiënten met hun vlaggen vertolken hun ongenoegen over de afzetting van Gaillot.

Evangelise dwarsligger

Gaillot was - kerkpolitiek gezien - een vreemde eend in de bijt, een dwarsligger binnen de Franse bisschoppenconferentie. Geïnspireerd door het evangelie en door zijn geweten, nam hij op cruciale punten vaak een standpunt in dat afweek van zijn collega's. In 1983 - hij is dan amper één jaar bisschop van Evreux - gaat hij getuigen ten voordele van een gewetensbezwaarde. In datzelfde jaar stemt hij tegen een tekst van de Franse bisschoppenconferentie over kernbewapening, waarin kernwapens als afschrikking worden aanvaard. In 1987 maakt hij duidelijk waar zijn prioriteiten liggen: in plaats van de gelovigen uit zijn bisdom te vergezellen op hun jaarlijkse bedevaart naar Lourdes, reist hij naar Zuid-Afrika. Hij bezoekt er een stadsgeenoot, wiens ouders lid zijn van de communistische partij en die daar als ontwikkelingswerker in de gevangenis is beland omdat hij getuigd heeft op een proces tegen vier zwarten die van terrorisme zijn beschuldigd.

Later zal Gaillot nog vaak afwijkende standpunten innemen. Zo komt hij op voor vakbondsvrijheid in katholieke scholen en weigert hij - vanuit zijn geloof in de scheiding van kerk en staat - mee te doen met de beweging die de katholieke scholen opnieuw hun oude status wil terugbezorgen. Als enige Franse bisschop woont hij op de tweehonderdste verjaardag van de Franse revolutie de plechtige bijzetting in het Pantheon bij van de stoffelijke resten van een abbe, een priester die destijds de kant van de revolutie koos. Hij steunt de actie "een boot voor

Palestina" en bezoekt - met voorbijgaan van de plaatselijke bisschop - een ontwikkelingsproject in Haiti. Bij die gelegenheid ontmoet hij ook president Aristide, doorn in het oog van de Haïtiaanse bisschoppen

Binnenkerkelijke verschillen

Uiteraard zetten zijn uitspraken in verband met binnenkerkelijke en morele kwesties bij zijn collega's en in het Vaticaan kwaad bloed. Zo pleit Gaillot om voor de priesterwijding van gehuwde mannen en van vrouwen, komt

uit "Le Monde"

hij op voor de rechten van homo's (een binnen de kerk erg gediscrimineerde groep) en verdedigt hij het gebruik van het condoom voor mensen die de seksuele onthouding of de trouw aan één partner niet kunnen of willen beleven. Op de cultuurzender ARTE gaat hij in gesprek met de door de kerk geschorste Duitse theoloog Eugen Drewermann, zeer tot ergernis van de voorzitter van de Franse bisschoppenconferentie Mgr. Duval, die hem verwijt dat hij Drewermann niet op zijn foute stellingen i.v.m. de kerk en de sacramenten heeft gewezen. Gaillot: "Ik heb vooral naar hem willen luisteren". Het is duidelijk dat Gaillot voor zijn collega's-bisschoppen té veel "le monseigneur des autres" is.

Pasqua

Uit de opsomming van al deze "mistappen" blijkt duidelijk dat de affaire Gaillot méér is dan enkel maar een binnenkerkelijke kwestie. Door zijn solidariteit met de uitgesloten en de slachtoffers van de samenleving (werklozen, stakende arbeiders, gevangenen, aidspatiënten, daklozen, mensenrechtenactivisten, asielzoekers, migranten en pacifisten) heeft deze "tedere anarchist" ook maatschappelijk een duidelijke positie ingenomen, die indruist tegen het traditionele maatschappelijke beleid van kerkleiders en politici. Zo ging hij

samen met man-van-het-jaar abbe Pierre en een aantal daklozen in december een gebouw kraken in de chique Parijse rue de Dragon. Maar vooral zijn jongste boek (*Coup de gueule contre l'exclusion - L'année de tous les dangers*, in het Nederlands gepubliceerd als: *Wat heb je met je broeder gedaan? - Een pleidooi voor asielverlening*) was een steen des aanstoots voor kerkelijk en politiek rechts in Frankrijk. In een evangelisch beweging en goed gedocumenteerd pleidooi trekt de anders zo zachtmoedige Gaillot enorm scherp van leer tegen de maatregelen die minister van Binnenlandse Zaken Pasqua uitvaardigde om asielzoekers en migranten het land uit te wijzen. Begin januari 1995 zal hij in Rome, waar ze hem zijn ontslag geven, van de Franse Mgr. Tauran (adjunct-staatssecretaris van het Vaticaan) de vreemde woorden te horen krijgen "Deze beslissing heeft niets te zien met een ontmoeting die ik met M. Pasqua zou hebben gehad".

Geen drama, 'n hoopvol teken

Als de stoet van deelnemers de kathedraal van Evreux binnentrekt voor Gaillots afscheidsmis, krijgen de vier Franse bisschoppen die de moed gehad hebben om hun collega hun steun te komen betuigen, van de massa een geweldig applaus.

Gaillot noemt deze dag een dag van feest en vreugde. Hij bedankt alle aanwezigen en de ontelbare mensen die hem hun steun hebben betuigd. In het bijzonder - en het typeert deze "monseigneur des autres" - heet hij alle niet-gelovigen welkom. "De kritische waakzaamheid van de niet-gelovigen is van vitaal belang. Zij houdt het evangelisch geweten van de christenen wakker. Wij hebben elkaar nodig om op een creatieve manier te leven".

Dat een beminnelijk en geëngageerd bisschop als Gaillot wordt afgezet, is een duidelijk teken van de geslotenheid en de bekrompenheid van de huidige officiële rooms-katholieke kerk.

Gaillot zelf zal doorgaan met zijn werk vóór en met de uitgesloten ("Nu ik zelf ben uitgesloten, zal ik mij nog beter in de wereld van de uitgesloten kunnen inleven"). Uit de enorme protestgolf die zijn ontslag veroorzaakte, blijkt dat ook vele katholieke gelovigen bereid zijn hun engagement voor een andere kerk én samenleving verder te zetten. En dat zij daarbij mogen rekenen op de sympathie en de solidariteit van vele niet-gelovigen. Daarom is de affaire Gaillot geen drama, maar een hoopvol teken.

Jos Smeets

Boycot dient V.S.

Handhaving van de boycot tegen Irak om de militaire aanwezigheid van de V.S. in de Golf te rechtvaardigen.

Men kan zich de vraag stellen waarom de V.S. zich zo hardnekkig blijft verzetten tegen de gedeeltelijke of algemene opheffing van de economische boycot van Irak vier jaar na de Golfoorlog.

Is Irak nog een bedreiging voor z'n buurstaten of wordt Irak gebruikt door de V.S. om haar economische en militaire aanwezigheid te bestendigen en verder uit te bouwen ?

Het is maar de vraag of Dessert Storm de bedoeling had Koeweit te bevrijden, er de democratie te herstellen - die in Koeweit zeker niet bestond en nog niet bestaat -, of was het voor de V.S. de gelegenheid, na de implosie van het socialistisch wereldsysteem en de Sovjet-Unie, het Midden-Oosten en meer speciaal het Golfgebied, onder V.S.-hegemonie te brengen.

Irak heeft onlangs de soevereiniteit van Koeweit erkend, maar niets verplicht haar in de nabije toekomst de door een VN-commissie getrokken grens te aanvaarden, die voor Koeweit zeer voordelig is. Wil men tot een stabiele grensafbakening tussen Irak en Koeweit komen, moet de grenslijn tussen de twee staten onderhandeld worden, zoals dat in praktijk op internationaal niveau gebruikelijk is.

Het Iraakse volk is het eerste slachtoffer van de V.S.-orde in de regio

Het dubbele embargo op Irak, dat door de V.N. werd opgelegd, kent geen voorgaande in het vijftigjarige bestaan van deze internationale instelling. Het wordt in alle hardheid in praktijk gebracht en heeft een zware weerslag op het economisch en sociaal weefsel, de gezondheidsstructuur van het Iraakse volk.

De orgie van bruto geweld tijdens de operatie Dessert Storm had voor de V.S. en haar vriendenclub de vernietiging van militaire installaties tot doel, maar zeker ook het platleggen van de economische en burgerlijke structuur van het land. Heeft James Baker niet aan Tarek Aziz in Genève gezegd : "Onze troepen zullen zo optreden dat Irak in het prehistorisch tijdperk teruggeworpen wordt" ?

Hij heeft woord gehouden.

Tijdens de bombardementen werd 92% van de elektriciteitscapaciteit en 80%

van de petrochemische complexen vernietigd. Verder ook 135 telefoonnetwerken, meer dan 100 bruggen, autowegen, spoorlijnen, 300 locomotieven en spoorrijtuigen, waterzuiveringsstations, radio en televisie, talrijke cementbedrijven, aluminium- en textiel-fabrieken, elektriciteitscentrales en medische apparatuur.

Het platgooien van de elektriciteitsvoorziening had dramatische gevolgen. De waterzuivering werd onderbroken waardoor een gebrek aan drinkwater ontstond. Ook de irrigatie van de landbouwgronden werd daardoor gestopt. Het puin en afval verstopte de riolering waardoor het afvalwater niet kon afgevoerd worden. Dit veroorzaakte dan op zijn beurt epidemieën. De hospitalen hebben de middelen niet om de zieken op een degelijke manier te verzorgen.

Het sterftcijfer is sedert het embargo gestegen met 3, de families komen de lijken in veel gevallen niet meer uit de hospitalen ophalen, omdat begraven geld kost, en dat hebben de mensen niet. De ziekenhuizen zijn plaatsen geworden om te sterven, niet om te genezen.

De vroegtijdige geboortes van kinderen is in vier jaar tijd gestegen van 16 tot 30%, en er is een nijpend gebrek aan couveuses die nog werken. Het aantal babies met aangeboren afwijking is gestegen van 4 tot 18%. Hier ligt de oorzaak bij de ondervoeding die nu de ganse bevolking treft.

Een Unicef-rapport vermeldt dat 9,2% van de babies onder de 12 maanden aan ondervoeding lijden. Wanneer niets ondernomen wordt om in deze situatie verandering te brengen, zullen meer dan 600.000 kinderen de rangen gaan vervoegen van deze die nu reeds in een zeer kwetsbare situatie leven, verklaarde de Unicef-woordvoerder. En er is op dit ogenblik geen beterschap merkbaar.

Het onderwijssysteem is zeer zwaar getroffen, het is een ganse generatie van kinderen die eronder zal lijden, die niet zal kunnen lezen of schrijven. Volgens Unicef zijn er 12.000 leraars nodig om diegene te vervangen die hun job hebben opgegeven of zoek naar een beter betaalde baan om het hoofd te kunnen bieden aan het steeds maar duurder wordende levensonderhoud. Om dezelfde reden gaan de kinderen

ook niet meer naar school. Er werden geen nieuwe onderwijsinstellingen gebouwd, sommige klassen hebben meer dan 70 leerlingen. De universiteit werkt maar 3 dagen in de week om de werkingskosten te verminderen.

Ambtenaren verlieten hun job en dragen dus bij tot de verlamming van de openbare diensten. Sedert het instellen van het embargo heeft de helft van het medisch personeel zijn job verlaten, iedereen tracht een tweede baan te hebben en 's avonds proberen ze hun persoonlijke bezittingen op de markt te verkopen om zo het gezinsbudget iets te verbeteren.

De landbouw schrompelt in elkaar door gebrek aan zaaigoed, pesticiden, wisselstukken voor de landbouwmachines. Volgens de woordvoerder van F.A.O. (Food and Agricultural Organization) Amir Abdallah Khali, zal de oogst van 1994 maar 40% bedragen van deze van 1993. De voedselzekerheid komt dus ernstig in gevaar.

De contradictie van het V.N.- embargo en de achteruitgang van het dagelijkse leven

Het embargo van de V.N. ontzegt Irak olie-inkomsten om zo het nodige geld te vergaren om de humanitaire behoeften van de bevolking te bevredigen. Wat de V.N. onder humanitaire behoeften verstaat laat ze over aan de 15 leden van de sanctiecommissie die daar moet over oordelen. De negatieve houding van één van haar leden, in de meeste gevallen gaat het hier om de V.S., geldt als veto. Deze instantie moet ook haar standpunt niet justifiëren en mogelijkheid tot beroep is er ook niet. Zo staan er 300 artikelen op een verbodlijst. De keuze van vele verboden producten kan men alleen maar verklaren door de wil om de bevolking schade toe te brengen en het moreel te ondermijnen. Zo staan op de V.N.-embargo-index o.a.: verlichtingspalen, lampen, schoenen, armbanduurwerken, broodovens, wisselstukken voor wagens en bussen, naaimachines, naalden, cement, bouwijzer, diskettes voor micro-computers, nagels, textiel, spiegels, koelkasten en koelruimten. De scholen zijn niet meer in staat normaal te functioneren door gebrek aan schoolbenodigdheden zoals schriften, pennen, enz., verboden voor invoer net zoals vensterglas, deuren en elektriciteitskabels. Resultaat ? volgens een VN-

schatting gaat 1 kind op 5 niet naar school, en de kwaliteit van het onderwijs gaat sterk achteruit

De medische sector ontsnapt niet aan de verbodsbepalingen. De vrijheid om farmaceutische produkten in te voeren is beperkt en onderworpen aan allerlei voorwaarden. Zo stipuleert men dat de medicijnen die nitraat bevatten, niet aan Irak mogen verkocht worden. Nitraat zou kunnen gebruikt worden om chemische vernietigingswapens te produceren. Wat kan het hen schelen dat nitraat een bestanddeel is van anesthesie-produkten? Tatrijke chirurgische ingrepen moeten dus gebeuren zonder verdoving om economische redenen. Bepaalde medische apparatuur staat eveneens op de zwarte lijst omdat ze vervaardigd is uit een speciale aluminiumlegering die in de ogen van de V.N. militair belang heeft.

Zo is het ook onmogelijk voor Irak om wisselstukken voor radiografie te importeren, of om zich te abonneren op medische en wetenschappelijke tijdschriften

Door deze toestand staat de helft van de hospitaalbedden leeg. Veel ziektes die voor het V.N.-embargo praktisch bedwongen waren duiken nu weer op. Kleine aandoeningen kunnen nu fataal zijn, in een land waar steeds meer mensen het slachtoffer worden van ondervoeding. Een V.N.-hulporganisatie schatte dat tenminste 2 miljoen mensen hulpbehoefstig zijn. Deze toestand heeft zich in het laatste kwartaal van verleden jaar nog verergerd omdat de Iraakse overheid de gesubsidieerde rantsoenen moest inkrimpen.

Unicef schat het caloriedeficit op 50% voor 3,6 miljoen burgers op een bevolking van 18 miljoen, die aldus bedreigd zijn met ernstige gezondheidsproblemen. Onder hen zijn 2,25 miljoen kinderen jonger dan 5 jaar. Men kan zich dus verwachten aan een gevoelige stijging van het aantal sterfgevallen - dat reeds verdubbeld de voorbije 3 jaar - en blijvende letsels bij kinderen.

Door een speciale toelating van de V.N.-veiligheidsraad kon Irak een hoeveelheid petroleum uitvoeren naar Jordanië. Er zijn voor Bagdad ook inkomsten van de brandstof verkocht aan de V.N.-instanties in de door de V.N. beschermde Koerdische provincies. Daarbij komt nog een sluikhandel van petroleum aan Turkije en Iran. Dit alles samen doet Irak beschikken over een bedrag van 800 miljoen tot 1 miljard usdollar om haar toegestane importen te bekostigen. Voor het embargo voerde Irak voor 3 tot 4 miljard usdollar petroleum uit. Het is ook zo dat Irak twee jaar gebruik

heeft gemaakt van haar bevroren fondsen om de strikt nodige voedingsmiddelen en andere humanitaire produkten aan te kopen. Deze vrijgave van Iraaks geld werd praktisch door alle westerse landen toegestaan, met uitzondering van de V.S. en Frankrijk, die hun beslissing uitlegden als zijnde conform aan de V.N.-resolutie 687 die het embargo tegen Irak instelde.

De V.S. liet aan bovenvermelde politiek een einde stellen door in september 1992 de resolutie 778 te doen stemmen in de veiligheidsraad waardoor alle banktegoeden opnieuw geblokkeerd werden. Bagdad had maar ongeveer 60 miljoen dollar kunnen opnemen van haar bankkapitaal in het buitenland dat enkele honderden miljoen bedraagt. Hierdoor werd de toestand voor Irak steeds dramatischer: ineenstorting en devaluatie van de dinar, verstikking van de economie, opsouperen van de reserves om infrastructuur en industrie terug op gang te brengen en in de mate van het mogelijke draaiende te houden. De Iraakse dinar had in mei 1993 nog een waarde van 3,2 dollar, in de herfst '94 betaalde men voor het groene biljet 700 dinar.

Leven onder dergelijke omstandigheden wordt voor iedere burger uitzichtlozer. De corruptie wordt een geïnstitutionaliseerde praktijk van basis tot de top. De criminaliteit heeft een zeer goede voedingsbodem. De ganse samenleving verliest iedere zin voor moraal en goede zeden. Het probleem van de Irakees is 'hoe leef ik tot de volgende maaltijd'. In de lente van 1994 verklaarde Rolf Ekeus, voorzitter van de V.N.-commissie belast met de doorvoering van de V.N.-resoluties, dat het embargo kon versoepeld worden. Drie van de permanente leden van de Veiligheidsraad - Frankrijk, Rusland en China - waren deze suggestie zeer genegen. De V.S. was tegen, waardoor ze de inhoud van resolutie 687 in vraag stelt vermits Irak aan de bepalingen van deze resolutie een gunstig gevolg gegeven. Hoelang kan en zal de V.N. het Iraakse volk nog gijzelen en zich schuldig maken aan ondervoeding en de dood van onschuldige kinderen en burgers?

De houding van de V.N. tegenover Irak komt bij de volkeren van het Zuiden en vooral bij de moslims over als een politiek van twee maten en twee gewichten. Men legt Irak verplichtingen op die men van andere staten niet eist. Israël bezet sedert jaren Palestijns gebied, grondgebied van Syrië, van Libanon. Israël onderdrukt en foltert Palestijnen. Zijn de rechten van de Koerden in Turkije en Iran minder waard dan deze van Irak?

Het wordt tijd dat de V.N. zich over haar werking gaat bezinnen wil ze voor de

publieke opinie geloofwaardig blijven als een instelling die de vrede op onze planeet bevordert. Zoniet laat ze zich verder gebruiken door de V.S. als speelbal om de "Pax Americana" aan de rest van de wereld op te dringen

Wat is de reden van de Noordamerikaanse hardnekkigheid tegen Irak?

Men kan zich de vraag stellen of het de V.S. in 1991, met in haar kielzog haar "geallieerden", werkelijk te doen was de Irakezen uit Koeweit te verdrijven of speelden er geopolitieke en hegemonistische motieven mee? Was het hoofddoel van de V.S. niet eerder het politiek en economisch beheersen van de Golfregio, een opdracht die ze zichzelf had gegeven sedert het uiteenvallen van de Sovjet-Unie? Temeer daar deze regio meer dan 46% van de olievoorraden in haar bodem heeft en borg staat voor 48% van de mondiale petroleum export. Als men rekening houdt met de belangrijkheid van de energiekostprijs in het produktieproces en de handel, dan begrijpt men beter de prioritaire doelstellingen van Washington. Het is voor de V.S. in haar streven naar hegemonie van essentieel belang de belangrijkste olievelden op aarde onder controle te hebben. Bovendien moet de olie die ze invoert aan een lage en stabiele prijs zijn. Zo kan ze een betere en stevigere machtspositie op de wereldmarkt verwerven, daar ze mede beslist over het olie-pokerspel. De afhankelijkheid van de V.S. van petroleumimport is nu ongeveer 50%, in 1985 was dat maar 27%, een jaar voor de ineenstorting van de olieprijsen.

De daling van de petroleum-inkomsten

De forse daling van de olieprijs was een van de redenen die Irak inriep om Koeweit binnen te vallen. Koeweit weigerde met name haar produktie in te krimpen die veel hoger was dan de haar toegewezen quota

Het is een feit dat wanneer de industrielanden de markt en de prijzen beheersen, het ook zij zijn die zich het beste en grootste deel van de petroleumkoek kunnen toeëigenen.

Alle waarnemers zijn het erover eens dat het aandeel van Arabische olie in de globale wereldexport zal stijgen. De geschatte bodemreserve aardolie bedraagt 635 miljard vaten. De Arabische staten zijn goed voor 62,4% van de wereldreserves. Daarbij komt nog 21% van de globale aardgasvoorraden. Het Arabisch aandeel van de petroleum-

export daalde van 1980 tot 1985 van 45,2% naar 26,6%, om vervolgens vlug te stijgen tot 38% in 1992, wat overeenkwam met 15,4 miljoen vaten.

De export van aardgas is meer dan verdubbeld: van 5,9% in 1980 naar 13,4% in 1992. Op dit ogenblik is meer dan 1 op de 3 vaten afkomstig uit de Golf, tegen het jaar 2000 zal dit 2 op de 3 vaten zijn. Zelfs bij een stijging van de olieproductie en -uitvoer, daalden de petroleuminkomsten gevoelig. Dit leidde dan tot een overproductie aangezien de staten steeds meer geld nodig hadden en hebben om hun uitgaven en leningen te betalen. De overproductie bemoeilijkt de afzet en dus blijven de prijzen per vat zeer laag.

Evolutie van de olieprijs per vat

1974	-	11,20\$
1981	-	34,30\$
1986	-	13,70\$
1989	-	17,31\$
1990	-	22,26\$
1991	-	18,66\$
1992	-	18,41\$

Voor de Arabische landen is de evolutie uit de petroleuminkomsten de volgende:

1980	-	217,15 miljard \$
1986	-	55,8 miljard \$
1992	-	98 miljard \$

Deze cijfers vertegenwoordigen maar 3,62 % van de totale wereldexport (alle produkten) of 9,5% van de ganse E.U.-export. De Arabische landen uit de Golf en Iran hebben in de periode van 1980 tot '90 een geschat verlies geleden van 800 miljard usdollar, waarvan 350 miljard door de oorlog tussen Irak en Iran, 450 miljard door alle Golfstaten tijdens Golfoorlog II na de inval van Irak in Koeweit. Dat verlies van 800 miljard dollar is het dubbele van hun inkomsten voor diezelfde periode.

De verslechtering van de economie is in de Arabische wereld vooral te merken in de landbouw. Vele boeren verlaten het platteland omwille van de ontoereikende investeringen en trekken naar de steden of olievelden. Minder landbouwers gecombineerd met een stijging van het bevolkingsaantal zijn de oorzaken voor een voedingsdeficit in de Arabische landen, waardoor ze afhankelijker worden van voedselimporten. De bevolking van de Arabische wereld stijgt ieder jaar met 3%. In 1990 waren er 221 miljoen inwoners, en men schat dat hun aantal in het jaar 2000 naar 297 miljoen zal stijgen, of een verhoging van 76 miljoen in 10 jaar.

De dalende olie-inkomsten, de groeiende bevolking en stijgende staatsuitgaven

voor voedsel en bewapening brengt de staatskas meer en meer in ademnood. Ze worden verplicht nieuwe leningen aan te gaan, wat meteen de staats-schulden verhoogt alsook de afhankelijkheid van de internationale geld-schieters.

Dergelijke ontwikkeling verhoogt ook de sociale spanningen, met de mogelijkheid dat op een dag het deksel van de ketel vliegt en de bestaande staatsstructuur in vraag wordt gesteld.

Moest een dergelijke explosie zich voordoen zou dit voor de industrielanden uit het Noorden dramatische gevolgen kunnen hebben.

Daarom is het voor hen en zeker voor de V.S. die 50% van haar olie uit de Golf importeert en voor de Amerikaanse olieconcerns die daar olie pompen, noodzakelijk er militair aanwezig te zijn. Saoedi-Arabië ligt op 2/3 van de wereldolie, het levert de meeste olie aan de V.S. en is de grootste afnemer van Noordamerikaanse exportgoederen.

De Golfcrisis, een welgekomen gelegenheid voor de V.S.

Wanneer we de ontwikkelingen in de Golf nader onderzoeken voor en na de Golfcrisis, kan men zich moeilijk van de indruk ontdoen dat deze crisis door de V.S. is gebruikt om haar militaire en politieke macht en hegemonie-streven in deze regio te verstevigen.

De operatie Dessert Storm is gebruikt om er een V.S.-troepenmacht te kunnen uitbouwen. Meteen kan het deze regio beter onder militaire controle brengen en haar vrienden, de olesjeiks, beter steunen en beschermen tegen de opkomende oppositie in hun landen. Het Noordamerikaans optreden in de Golfoorlog blijkt ook een winstgevende zaak geweest te zijn. De factuur werd door andere landen betaald. Bovendien kreeg de V.S. de toelating om in Saoedi-Arabië een troepenmacht te legeren. Ryad kocht ook voor ongeveer 30 miljard dollar aan wapentuig dat natuurlijk de wapenfabrikanten in de V.S. zeer tevreden stelde. Washington verstrekte voor grote bedragen leningen aan de Golfstaten waardoor deze steviger aan de V.S.-politiek gebonden worden, en waardoor deze regio met z'n olie-ontginning en -export beter onder controle komt. Zo kan Washington ook voor haar industrie een lage en stabiele olieprijs verzekeren. Dit kan alleen maar bevorderlijk zijn voor haar economische machtspositie in de wereldhandel, en bij economische spanningen tussen de drie economische wereldblokken, d.w.z. de V.S., Japan en de Europese Unie die nog meer afhankelijk zijn van de olie uit het Midden Oosten.

Alles blijft draaien rond olie en macht. Het zou de V.S. grote economische en financiële schade toebrengen en haar machtspositie op wereldvlak ondermijnen. Men is zeker niet geïnteresseerd in de komst van Iraakse olie op de internationale markt. Dit zou namelijk inhouden dat men aan Irak terug z'n oliequota van voor de Golfcrisis zou moeten toekennen, die nu ingepikt zijn door Koeweit en Saoedi-Arabië. Een verhoogd petroleum aanbod zou de huidige lage maar relatief stabiele olieprijs naar beneden doen gaan. Hierdoor zou de betalingsbalans van talrijke Golfstaten in grote moeilijkheden kunnen komen.

Zoals we reeds hoger aantoonde is de staatsschuld van de meeste Golfstaten de laatste vier jaar gevoelig gestegen. Deze schulden zitten voor het grootste deel bij Amerikaanse banken, en bij een verdere daling van de olie-inkomsten komt de terugbetaling van deze schulden in het gedrang. Wanneer Saoedi-Arabië en Koeweit verplicht worden hun export te verminderen, teneinde Irak haar productiequorum terug te geven, vermindert men de aankoopmogelijkheden van Saoedi-Arabië van V.S.-produkten en wapens die voor Washington zeer lucratief zijn.

Dus om de V.S.-belangen te vrijwaren kan er geen sprake zijn van een opheffing van het embargo, en mogen de Iraakse burgers en kinderen sterven aan ondervoeding en gebrek aan medische zorgen.

Een andere vraag die men zich eveneens moet stellen is deze. Tot wat kan die ophoping van wapentuig in de Golf leiden? De regio kent wel wat conflictstof. Er zijn talrijke grensbetwistingen, o.a. Bahrein en Qatar die de Hawaseilanden betwisten, de corridor tussen de Verenigde Arabische Emiraten en Qatar die nu onder Saoedische autoriteit is, de grensafbakening tussen Jemen en Saoedi-Arabië. Het is geen overdrijving te stellen dat Saoedi-Arabië problemen heeft met al z'n burens.

Andere dramatische bedreigingen voor de stabiliteit, en dus bron van conflict in het Midden-Oosten liggen in het antagonisme tussen Iran en de Arabische wereld en het dispuut over het water, dat nu reeds ontoereikend is om aan de groeiende vraag te beantwoorden.

Om de Golf militair en politiek te kunnen domineren, om de olesjeiks verder te kunnen afpersen, om de militaire aanwezigheid te rechtvaardigen, heeft de V.S. Saddam Hoessein nodig als een ezel waar men kan blijven op kloppen.

Antoine Uytterhaeghe

Mexico: De val van de goede leerling

De financieel-economische crisis van Mexico eind vorig jaar toont hoe broos de mogelijkheden van een Derdewereldland zijn in dit gemundialiseerde kapitalistisch systeem.

De Mexicaanse elite zag zichzelf al tot het centrum van de vrije markt behoren. Ze kreeg uitdrukkelijk de lof toegezwaaid van belangrijke financiële middelen. Met het ondertekenen van NAFTA zou Mexico volop van de investeringen uit Canada en de V.S. kunnen genieten. De geïnstitutionaliseerde revolutionaire partij PRI had nog maar 's de verkiezingen gewonnen, de toekomst zag er goed uit. Maar dat was buiten de waard gerekend.

Mundialisering

Of beter gezegd, buiten de speculatie-nieuw van het financieelkapitaal. Vandaag koopt men obligaties aan hoge rente in dit land, morgen verhuist men dat kapitaal naar ergens anders als daar geld door te verdienen valt. Met de huidige communicatiemiddelen valt de beslissing en de uitvoering van een transactie zo goed als samen. Het geld dat nu in Mexico zit kan de volgende seconden al in Singapore op de beurs speculeren, of in Stockholm, Madrid, New York.

En zo geschiedde.

Op enkele dagen tijd verloor de Mexicaanse munt 60% van haar waarde. Alle ondersteuningsmaatregelen van de nationale bank ten spijt. Deze devaluatie bracht nog meer kapitaalvlucht met zich mee.

Deze spectaculaire evolutie verbaasde vriend en vijand in de States, zeggen de commentaarschrijvers. Mexico is een belangrijke handelspartner waarbij de handelsbalans behoorlijk in het voordeel valt van de V.S. Sommige waarnemers zeggen letterlijk dat het handelsoverschot met Mexico een goede compensatie vormt voor het handelstekort met Japan.

Het is dan ook meer dan normaal dat president Clinton ogenblikkelijk een massale steunoperatie belooft. Er zijn wat strubbelingen met zijn republikeins parlement maar hij doet het dan maar op z'n eentje. Al bij al een gigantsch bedrag, 40 miljard dollar staatswaarborg voor leningen van Washington. Ook het I.M.F. doet haar duitje in het zakje.

Die VS-leningen zouden als Mexicaans onderpand de olievoorraden hebben. President Zedillo ontkent het in alle toonaarden, maar bronnen in Washington zijn hierover duidelijk.

Commandant Marcos
"Het Mexico van onderaan is miljonair in miserie en wanhoop", sept. 1994

Uitverkoop

Wat tot voor kort totaal onmogelijk werd geacht werd in een week financiële crisis wel bereikt. Mexico houdt uitverkoop van z'n petroleumvoorraad. En engageert zich om alles wat nog kan geprivatiseerd worden, inderdaad te privatiseren. Een dergelijke kans krijgt zelf Washington niet elke week. Je zou al voor minder je vrienden een lening geven.

Wat privatisering betekent, kennen ze in Mexico al. De aanwezigheid van de multinationals zal er alleen maar vergroten. In de noordelijke grensstreken met de V.S. komen Noord Amerikaanse maatschappijen zich installeren om van de "comparatieve voordelen" te genieten die Mexico biedt. Het gaat om lage lonen, fiscale vrijstellingen, geen controle rond milieuwetgeving bijvoorbeeld. Dit systeem heet daar "maquilladores", d.w.z. bedrijven in vrijhandelszones. Het NAFTA-akkoord zal de maquilladorisering van Mexico nog verder intensifiëren, en de 'comparatieve voordelen' nog 'optimaliseren' (lees: lonen nog meer verlagen, nog meer sociale regels overboord gooien).

De verregaande devaluatie maakt de winstmogelijkheden nog groter.

Repressie

Als een en ander nog maar net is gestabiliseerd gaat de Mexicaanse president tot de actie over. Niet tegen het speculatiekapitaal, wel tegen zijn rebelse provincie Chiapas. Waarnemers maken uit diverse Noord-amerikaanse persartikels en commentaarstukken in de bankanalyses op dat een gespierd optreden tegen de zapatisten een voorwaarde was voor de 40 miljard.

Fet is dat ook het image van de nieuwe president best een oppoetsbeurt kan gebruiken na de financiële perikelen. Het oerwoud van Zuid-Mexico moethem dus redden. In puur Amerikaanse stijl, met volledige controle over de media, valt de "politie versterkt door legereenheden" de zapatistisch gezinde dorpen aan en bezet ze.

Niet bevestigde berichten spreken over zware repressie, bombardementen en algemene schending van de mensenrechten.

De linkerzijde protesteert. Met honderduizend manifesteert ze door de hoofdstad. Berichten sijpelen hier en daar door dat de politie in linkse kringen een opruimbeurt wil houden onder het mom van meeheulen met de zapatistische vijand.

Als de legeroperatie een reeks dorpen en stadjes veroverd, blaast de president de actie af. Operatie geslaagd. Imagebuilding heeft veel facetten.

Wordt vervolgd

GELOOFWAARDIGHEID

Op 16 december 1994 verklaarde de Mexicaanse minister van Financiën, Jaime Serra Preche, dat er absoluut geen sprake was van de munt te devalueren. Vier dagen later, op 20 december, kondigde dezelfde man een devaluatie aan van 15%. Daarop volgde het sneeuwbaaleffect met als resultaat dat op 26 januari 1995 de devaluatie reeds opgelopen was tot 65 procent...

Organenhandel, een monsterachtig bedrijf van de maffia

Al sinds 1985 doet het sinistere gerucht de ronde dat in Latijns-Amerika een gruwelijke handel floreert in hoornvliezen. Kinderen verdwijnen. Soms vindt men ze terug, dood of levend, maar telkens zonder ogen! Men stal de hoornvliezen om ze over te planten bij rijke patiënten. Vooral in Colombia en Argentinië vindt men de "leveranciers". De V.S. en Frankrijk zijn voornamelijk de "afnemers".

In Colombia bestaat er een vrije markt in hoornvliezen. Van de sloppenwijken in het zuidelijk stadsdeel van Bogota, tot de klinieken van de rijkelui in het noorden van de stad, doen kwalijke geruchten de ronde. Ze blijken waar te zijn in al hun gruwelijkheid! De Colombiaanse hoofdstad is inderdaad de draaischijf van een internationale organenhandel.

Een ploeg van "Humanité Dimanche" bezocht onlangs een stichting voor Colombiaanse blinde kinderen. Een honderdvijftig kleintjes uit doodarme gezinnen lopen er school in dit internaat. Officieel kreeg het team er toegang omdat ze voorwendden een studie te maken over de organisaties voor kinderwelzijn. In werkelijkheid echter zochten ze iets anders: de getuigenis van een kind waarvan de ogen gestolen werden. Volgens een dokter, een militant voor de mensenrechten, zouden heel wat slachtoffertjes van die sinistere handel opgenomen zijn in die stichting. Arle, een elfjarige jongen, vertelde over een kameraadje, Jaison, waarvan de ogen door een dokter werden uitgenomen. Jaison zelf vervulde het verhaal door er bij te voegen dat de dokter zich vergist had.

We waren erg ontdaan en we besloten poolshoogte te gaan nemen bij de directie. Deze haalde de medische rapporten boven van vijf kinderen, waarvan vier boven elke verdenking stonden. Maar toen we het rapport vroegen van Jaison, was het antwoord stroef: "Hij is blind geboren." Toen we het rapport ter inzage vroegen, sloot Amparo Ramirez bruusk het dossier. Toen we bleven aandringen werd de sfeer vijandig. Na een kwartier stonden we dan ook op straat...

De volgende vrijdag mochten de kostgangertjes voor een maand naar huis. De moeder van Jaison kwam haar zoontje ophalen aan de schoolpoort. We konden ze overhalen om met ons in een taxi te stappen. Toen vertelde de jonge moeder wat er met haar zoontje gebeurd was. Toen Jaison acht maand was kreeg hij last van diarree en braken. Zij bracht hem naar het dichtstbijzijnde publiek hospitaal. De dokter raadde haar aan om het kind daar te laten voor verder onderzoek. De volgende dag bedekte een bloederige blinddoek de oogkassen zonder ogen! De wonden bloedden overvloedig. Luz, de moeder, protesteerde heftig. Men antwoordde haar dat

in elk geval haar kind stervende was. Ze liet Jaison niet achter en nam hem mee naar een hospitaal in Bogota na vier uren busrijden! Daar bevestigde men dat haar zoontje nooit meer zou zien, maar dat hij wel zou genezen...

Met gebroken stem ging Luz voort om te vertellen dat ze geen geld had om een advocaat te betalen. Toen ze terug ging naar het eerste hospitaal om het medisch dossier op te vragen, antwoordde men dat het verbrand was.

Rijkeluiklinieken

Met de hulp van een protestantse organisatie "Kristelijke Vereniging voor de Afschaffing van de Foltering" en ook met "De Internationale Federatie voor de Mensenrechten" gingen we op onderzoek uit naar de organenhandel. Tijdens de tien jaar van reportages op het Latijnsamerikaans continent ving men daaromtrent heel wat geruchten op. Al bij de aanvang van ons onderzoek werden deze geruchten bevestigd, want we ontdekten niet weinig troebele toestanden

Technisch gezien zijn hoornvliesoverplantingen routine ingrepen. Daarbij komt nog dat hoornvliezen gemakkelijk te transporteren zijn. Meer nog, slechts uitzonderlijk wordt de organenhandel in de westelijke ianden bestraft. Tenslotte is de maffia tot alles bereid als ze maar grof geld ruiken. De miljoenen derde-wereldkinderen van Latijns-Amerika zijn voor de georganiseerde misdaad gemakkelijke prooiën... Zowel drugs, kinderprostitutie als onwettige adoptie zijn er dan ook schering en inslag.

Een belangrijke Colombiaans journalist, een bevriende collega, deed ons het volgende verzoek: "Ik vraag u dringend om een onderzoek in te stellen, want ikzelf riskeer mijn hoofd." Volgens het laatste rapport van Amnesty International werden tijdens de laatste 10 jaar meer dan 30 Colombiaanse journalisten vermoord!

Hoe konden we bewijzen dat er een onwettige handel bestaat in organen? Dank zij een oogarts, een expert van de "Internationale Federatie voor de Mensenrechten", konden we een medisch dossier bekomen met valse gegevens en dat opgemaakt was in een Parijs hospitaal. Dit dossier betrof een zekere Clémence, 11 jaar, aangetast door een aangeboren ziekte, die

blindheid veroorzaakt. Clémence zou al twee jaar wachten op een hoornvliesoverplanting. We zochten contact op met haar moeder die het spel meespeelde. We gingen prompt op de import-exporttour. We vlogen naar Colombia's hoofdstad, Bogota.

De kliniek Barraquer

Deze kliniek heeft als specialiteit de behandeling van bijziendheid en hoornvliesoverplantingen. Het gebouw leek wel een bunker met stevig traliwerk, gewapende bewakers met honden en onder systematische telefonische controle. We konden er onmogelijk een interview bekomen. We pluisten dan maar het adresboek van de stad uit. Honderden oogartsen hebben er hun kabinet. Lukraak kozen we er ene uit, een zekere dr. V.O., waarmee we een afspraak maakten. Hij las het dossier van Clémence. Over veertien dagen mocht het meisje in de kliniek komen en het zou 2000 dollar per oog kosten.

"Hebt u al buitenlandse patiënten geopereerd?" "Zeker, ze komen uit de VS en ook uit andere staten van het continent" "Maar hoe komt u aan zoveel hoornvliezen?" "Wij hebben er niet de minste wettelijke problemen mee".

Tot zo ver dit onderhoud met die oogarts. Volgens een informant zou de wijk Olaya, een volkswijk, waarvan een straat uitsluitend bestaat uit kabinetten van oogartsen, de schakel zijn tussen de sloppenwijken en de rijkeluiklinieken. We liepen te voet door die straat en het duurde niet lang of een in een witte kiel geklede verpleger sprak ons aan om ons in te lichten waar de beste oogartsen wonen... We stapten dan een brillenwinkel binnen en een oogarts vertelde ons dat een hoornvliesoverplanting helemaal geen probleem was. Voor beide ogen komt dit op 6000 dollar. Verstomd verlieten we de zaak en trokken naar de aanpalende sloppenwijk. Vijf schoolkinderen gaven ons volgende informatie. 's Avonds toeren hier bestelwagens rond, waarvan de chauffeurs de kinderen met snoepgoed meelokken. Onze moeders vertelden ons dat ze onze ogen wilden stelen... We stonden perplex en griezelden. Een kinderholocaust, ongelooflijk barbaars en waarvoor woorden te kort schieten.

René Van Nerum

■ **RIJKSTE EN ARMSTE LANDEN IN DE WERELD.** Volgens een rapport van de Wereldbank zag de rangschikking (BNP = aan inwoners in dollars) er in 1993 als volgt uit voor wat betreft de rijkste en armste landen van onze planeet.

De rijkste:
Zwitserland (36 410); Luxemburg (35.850), Japan (31.450); Denemarken (26 510); Noorwegen (26 340), Zweden (24.510); Verenigde Staten (24 750), IJsland (23.620); Duitsland (23 560) en Koeweit (23 350)

en de armsten:
Tsjad (200); Rwanda (200); Ouganda (190); Burundi (180); Vietnam (170); Nepal (160), Sierra Leone (140), Ethiopië (100), Tanzania (100) en Mozambique (80)

Deze cijfers zeggen niet alles. Deze gegevens zijn het resultaat van een deling, waarbij de arme, de werkloze, de dakloze e.a. zwakken in dezelfde verhouding staan als de miljardair. (Denk hierbij aan de 35 miljoen Amerikanen die een inkomen hebben dat onder de armoedegrens ligt)

Volgens hetzelfde rapport leven er maar liefst één miljard mensen in absolute armoede. (ads)

■ **BRAZILIË.** Bij zijn in diensttreding als President van Brazilië op 1 januari j.l. verklaarde Fernando Henrique Cardoso "Wij zijn geen onderontwikkeld land maar wel een onrechtvaardig land".

Dit blijkt duidelijk uit het rapport van het Braziliaans Instituut voor de statistiek dat er op wijst dat het aantal armen in het land oploopt tot 58 miljoen. Hiervan zijn er 42 miljoen die amper de eindjes aan elkaar kunnen knopen terwijl er 16 miljoen zijn die in de grootste armoede leven en ondervoed zijn.

De helft van deze armen wonen in het noord-oosten van het land en de andere helft in de bidonvilles rond de grote steden. (ads)

■ **PETROFINA.** Reeds sinds geruime tijd hebben regering en patronaat, als het over de werknemers en sociaal gerechtigden gaat, het over de noodzaak van in te leveren. De tewerkstelling en de concurrentiemogelijkheden van de ondernemingen worden hierbij als alibi gebruikt. De Belgische oliegroep Petrofina heeft hierop een duidelijk antwoord gegeven. Voor het boekjaar 1994 realiseerde deze Belgische multinational een netto groepswinst van 10,3 miljard frank wat een stijging betekent met 45 % tegenover de 7 miljard van 1993. Petrofina voegt er nog aan toe dat zo de petrochemische sektor het goed deed in 1994 - de raffinage afdeling wel moest afrekenen met moeilijke omstandigheden. Moet er nog zand zijn? (ads)

De bekentenis van hun onmacht

Het is een publiek geheim dat niet de regeringen maar de grote financiële machten 's lands fundamentele economische politiek bepalen.

We vestigden reeds meermalen, met voorbeelden, hierop de aandacht. De regeringsleiders zetten echter een hoge borst op en doen alsof hun neus bloedt.

En dan plots is er een of ander regeringshoofd die de tekortkomingen in zijn beleid, of zijn onmacht moet verschonen, die uit de biecht klappt.

Met betrekking tot de recente Mexicaanse financiële crisis kwam **PRESIDENT BIL CLINTON** over de brug in een verklaring die hij toestuurde op 26/1 aan de Economische Wereldconferentie die in Davos (Zwitserland) doorging. Zo lezen we:

"Inderdaad, zijn deze financiële machten een gevreesde besmetting die vierentwintig uur op vierentwintig reageren met een ongekennde snelheid en een ondraaglijke brutaliteit. Zij dreigen de planeet in een ernstige financiële crisis te storten. Dit is een van de konsekwenties van een internationaal monetair en financieel systeem dat funktioneert zonder wisselkontrolle en zonder vastgelegde regels".

Een paar dagen later, was het **PRESIDENT François MITTERRAND** die in een toespraak te Château Chignon, waar hij voorheen burgemeester was, het bilan opmaakte van zijn veertienjarig presidentschap en daarbij onderstreepte:

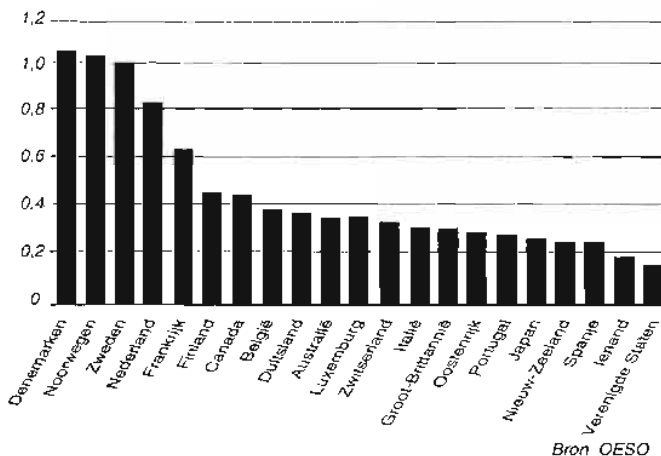
"Vandaag, is de regering niet meer meester van de evenementen die zich voordoen in de wereld van de ekonomie en de internationale finansies. Het geld circuleert, het geld komt en gaat en vlucht de plaatsen waar het zich niet in zekerheid voelt. Een realistische kijk op de problemen verplicht ons de wereld te aanschouwen zoals hij is, wat niet wil zeggen dat men moet afzien van te handelen om hem juister en gelijker te maken".

Uit bovenstaande verklaringen van regeringsleiders blijkt dus duidelijk dat ze weten waar de schoen wringt. Wat ze er niet aan toevoegen is dat zij uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor de huidige situatie. Hoe en wanneer de woorden in daden zullen omgezet worden om deze funeste machten de pas af te snijden is een andere zaak.

A.D.S.

De ontwikkelingshulp van de rijke aan de arme landen

De openbare huip in procenten van het B.N.P. (1993)

Bron OESO

Sinds jaren wordt van de rijke landen verwacht dat zij 0,7 % van hun B.N.P. zouden uittrekken voor ontwikkelingshulp.

Tijdens de conferentie van Rio, nu drie jaar geleden, hebben deze landen nogmaals deze verbintenis aangegaan, maar uit bovenstaande blijkt dat hiervan weinig is in huis gekomen.

In absolute cijfers komen vier landen naar voor: Japan, in de eerste plaats, en de V.S., Frankrijk en Duitsland.

De wapenindustrie en wapenhandel op de beklagdenbank

Burgers en kinderen de voornaamste slachtoffers van oorlog en bewapening

In de 50 jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog kende onze planeet 150 oorlogen. Wanneer we er de burgeroorlogen en gewapende conflicten bijtellen dan overschrijden we zeker 400 brandhaarden waarbij 23 miljoen mensen het leven verloren.

Vele van deze gewapende conflicten worden ons dagelijks in de media met de nodige ijver voor sensatie voorgeschoteld. Alsof het een of andere tv-serie, met het nodige geweld inclusief het beter te doen verkopen, betreft.

De realiteit is dat tussen show en werkelijkheid deze oorlogen verschillende vormen aannemen, maar twee zaken hebben ze gemeen. De meeste, praktisch alle oorlogen worden uitgevochten in ontwikkelingslanden; en de moderne wapens maken steeds meer burgerslachtoffers, onder wie zeer vele kinderen. Nu zijn er nog 20 oorlogen aan de gang. Voor grote oorlogen neemt Unicef als maatstaf conflicten waarbij tenminste een regering is bij betrokken, en die per jaar tenminste 1000 mensenlevens kosten.

Vandaag schat men dat 90% van de oorlogsslachtoffers burgers zijn. Ze worden steeds vaker door de oorlogvoerende partijen gegijzeld. Burgerbevolking wordt een strategisch wapen om successen te behalen.

Zoals we reeds hoger vermeldden kwamen sedert 1945 23 miljoen mensen om in deze gewapende conflicten. Dit komt overeen met een halvering van de bevolking van Canada in 50 jaar tijd. Onder deze slachtoffers telt men niet minder dan 14,5 miljoen burgers waaronder vele kinderen. In de jaren '80 hebben de oorlogen en gewapende conflicten anderhalf miljoen kinderen van het leven beroofd. Unicef schat dat voor 1 kind dat in een oorlog omkomt er 3 andere verwond worden en er een blijvende handicap aan overhouden.

Oorlogen en interne conflicten veroorzaken armoede en ondervoeding, het vernietigt de noodzakelijke infrastructuur om de basisbehoeften van de mensen te verzekeren. Ze hebben ook tot gevolg dat het onderwijs- en gezondheidssysteem ineenstort.

Een niet onbelangrijk aantal kinderen dat in ontwikkelingslanden aan ziekte en ondervoeding sterft kan men eigenlijk op het conto van de oorlogsgevolgen schrijven.

Is oorlog een zaak van armen ?

In haar document 'Kind in oorlog' stelt Unicef dat 92% van alle grote conflicten

Slachtoffers tijdens gewapende conflicten tussen 1945 en 1992: enkele voorbeelden

		Aantal dodelijke slachtoffers		
		Burgers	Militairen	Totaal
Afghanistan				
1978-91	Inval van Sovjetunie	1.000.000	500.000	1.500.000
Angola				
1975-92	Burgeroorlog	-	-	300.000
Burundi				
1972	Burgeroorlog	100.000	10.000	110.000
Cambodja				
1975-78	Burgeroorlog	750.000	250.000	1.000.000
Colombia				
1942-82	Burgeroorlog	200.000	100.000	300.000
Egypte				
1967-70	Zesdaagse oorlog en grensconflicten	50.000	25.000	75.000
El Salvador				
1979-91	Burgeroorlog	50.000	25.000	75.000
Ethiopië				
1974-92	Burgeroorlog (Eritrea) en hongersnood	500.000	75.000	575.000
Iran				
1980-88	Gewapend conflict tussen Irak en Iran	50.000	450.000	500.000
Koeweit				
1990-91	Golfoorlog	100.000	100.000	200.000
Mozambique				
1981-82	Burgeroorlog en hongersnood	1.000.000	50.000	1.050.000
Nicaragua				
1978-88	Burgeroorlog	40.000	40.000	80.000
Nigeria				
1967-70	Burgeroorlog (Biafra)	1.000.000	1.000.000	2.000.000
Sudan				
1984-92	Burgeroorlog	500.000	6.000	506.000
Uganda				
1981-87	Burgeroorlog	300.000	8.000	308.000
Viëtnam				
1965-75	Burgeroorlog; interventie V.S.A.	1.000.000	1.058.000	2.058.000
...	...	...	...	...
Totaal aantal dodelijke slachtoffers, 1945-1992		15.000.000(*)	8.000.000(*)	23.000.000(*)

(*) = afgeronde aantallen

Bron: World Military and Social Expenditures 1993/Ruth Leger Sivard. - Washington: World Priorities, 1993, p. 21

van na 1945 plaats vonden en vinden in Azië, Latijns-Amerika en Afrika. Na 1989 zijn bepaalde republieken van de voormalige Sovjetunie en Joegoslavië

daar bijgekomen. Het is schrijnend te moeten vaststellen dat de armste bevolkingsgroepen in de wereld het zwaarst getroffen worden door de

menselijke waanzin.

Veel andere gewapende conflicten in de ontwikkelingslanden hebben etnische of religieuze spanningen die welig teren op armoede en frustratie, aangewakkerd door politieke partijen of buitenlandse belangengroepen. Dat deze oorlogshaarden zich vooral in de arme landen vrij vlug kunnen ontwikkelen kan men aan de opgedrongen economische en financiële politiek van IMF, Wereldbank en bepaalde industrielanden toeschrijven. Wanneer hun opgelegde structurele aanpassingsprogramma's leiden tot vernietiging van de lokale economische structuren, wanneer een staat haar sociale functie niet meer kan vervullen op gebied van onderwijs en medische verzorging, wanneer een steeds groter wordend deel van de bevolking iedere dag op zoek moet gaan om te overleven, dan krijgt men burgers die geen enkele maatstaf van onderlinge solidariteit meer hebben, maar mensenmassa's die met elkaar in onderlinge concurrentie staan om te overleven.

Dergelijke problemen en trauma's lost men niet op met het sturen van voedselpakketten of het show-bezoek van een of andere politicus of minister, al kan hij dan ook zo goed een orkest dirigeren.

Moderne oorlogen blijven meestal onbeslist, slechts bij 11% van de oorlogen in de voorbije 10 jaar is er sprake van een overwinnaar, en van blijvende na-oorlogse stabiliteit

in de meeste oorlogen en gewapende conflicten in de ontwikkelingslanden, de gewezen Sovjetrepublieken en Joegoslavië worden wapens gebruikt die voor 90% uit de industrielanden ingevoerd worden, en waarmee weerloze burgers en kinderen omgebracht of voor het leven verminkt worden.

De wapenproducenten en trafikanten rechtvaardigen hun optreden met het argument dat hun productie en export werk verzekert aan duizenden werknemers in de industrielanden, dat ze een grote bijdrage leveren in het bruto nationaal produkt van de belangrijkste landen uit het rijke Noorden. Met dit argument dat zij de broodheren zijn van vele werkersgezinnen in hun respectieve landen, vegen ze de feiten en harde realiteit onder het tapijt, dat het juist hun wapens zijn, die in deze conflictlanden verantwoordelijk zijn voor de dood of verwonding van de burgerbevolking. M.a.w. de industrielanden zijn in grote mate verantwoordelijk voor het leed van miljoenen moeders en kinderen. Maar ja, deze heren hanteren als maatstaf niet het geluk van de mensen, voor hen tellt alleen de rinkelende kassa. Van de regeringen in deze landen moet men niet veel verwachten dat ze de wapenindustrie gaan ontmantelen om er een

nuttige productie te vervaardigen, dat zou hun handelsbalans en hun BNP een ander beeld geven. Om hun wapenindustrie te bevorderen vormen bepaalde ministers zich om tot handelsreizigers onder het mom van regeringsmissies, zoals de bezoeken van Bush, Balladur, Clinton aan het Midden-Oosten en de golfstaten na "Desert Storm".

De industrielanden verkopen hun wapentuig aan de ontwikkelingslanden zoals ze ieder ander verbruiksprodukt trachten aan de man te brengen.

Men kan cynisch stellen: in de rijke industrielanden tellen ze de dollars na de wapenverkoop, in de ontwikkelingslanden de doden, de verminkten, de wezen.

de vredesorganisaties, voor derde-wereldorganisaties, syndicaten om de mensen bewust te maken eindelijk een halt toe te roepen, om de wapenproductie en -handel buiten de wet te stellen, precies omdat ze verantwoordelijk zijn voor het leed en de trauma's van miljoenen mensen. Daarom zou het niet meer dan rechtvaardig zijn te ijveren voor een charta van de VN waarbij de productie van wapens en de handel verboden wordt. Zij die inbreuk plegen op dit verdrag moeten als oorlogsmisdadigers gedaagd kunnen worden voor het Internationaal Gerechtshof van Den Haag.

Ook moet men ijveren opdat geen enkele lening aan ontwikkelingslanden nog een

De 10 grootste wapenproducenten ter wereld, 1991 (in miljoen US\$)

1991	Producent	Land	Wapenverkoop
1	Mc Donnell Douglas	VSA	10.200
2	General Dynamica	VSA	7.620
3	British Aerospace	VSA	7.550
4	General Motors	VSA	7.500
5	Lockhead	VSA	6.900
	Hughes Electronics (General Motors)	VSA	6.600
6	General Electric	VSA	6.120
7	Northrop	VSA	5.100
8	Raytheon	VSA	5.100
9	Boeing	VSA	5.100
10	Thomson S.A.	Frankrijk	4.800
	Thomson-CSF	Frankrijk	4.800

Bron: SIPRI Yearbook 1993. World Armaments and disarmament. - Oxford: Oxford University Press, 1993. - p. 470-471.

Van de internationale wapenhandel gaat 75% naar de Derde Wereld. Veel overheidsgeld verdwijnt naar de bankcontos van de wapenproducenten. Veel van de zogenaamde bilaterale hulpverlening die de industrielanden verstrekken, houden de bepaling in dat de regering van het betrokken land zich verplicht z'n militaire aankopen bij de geldlener te doen.

De ontwikkelingslanden geven meer aan militaire uitgaven en aflossing van de schuld uit dat aan gezondheidszorg en onderwijs van hun burgers, d.w.z. 4200 miljard frank voor wapens tegen 4025 voor onderwijs.

Unicef stelt terecht de eis en dat is dat hier zo snel mogelijk een einde moet aan komen.

Maar het volstaat niet dit op internationale bijeenkomsten te verkondigen, en na dat men het eens goed gezegd heeft de boodschap op te bergen en ze bij de volgende conferentie weer boven te halen.

Hier ligt een groot werkterrein open voor

clausule bevat waarbij de ontlenende regering verplicht wordt militaire aankopen te doen in het land dat de lening verstrekt.

Dat de landen en maatschappijen die landmijnen verkocht hebben en verkopen, die nu nog altijd vele burgers en kinderen doden of voor het leven verminken, verplicht worden de mijnen te verwijderen en de gebieden te saneren opdat men er terug een landbouwactiviteit kan ontwikkelen en zo de voeding van de lokale bevolking verzekeren.

Het wordt tijd dat we aan de politici duidelijk maken dat we aan hun electorale showoptredens niets hebben, dat we van hen duidelijke taal en daden verwachten om de moordende wapenhandel buiten de wet te stellen.

Dat zijn we aan de burgers die reeds het slachtoffer werden van deze moordindustrie verschuldigd, en het gaat ook om onze toekomst en die van onze kinderen.

Antoine Uytterhaeghe

Bron: Unicef - Kind in Oorlog

Groot-Brittannië stimuleert haar wapenverkoop met ontwikkelingshulp

Het Britse Hooggerechtshof besliste dat de betaling van 234 miljoen pond aan Maleisië uitgesteld moet worden. Deze som kan niet als hulp vanwege het Verenigd Koninkrijk uitbetaald worden voor de bouw van de Pergaudam in Maleisië, omdat het in tegenstrijd is met de geldende Britse wetgeving.

Het toegezegde bedrag in 1991 was niet in overeenstemming met de criteria voor het verlenen van ontwikkelingshulp, daar het Pergaudam-project niet bijdraagt tot de ontwikkeling van de Maleisische economie.

De origine van deze toezegging ligt bij Margaret Thatcher, toen ze onderhandelde voor een wapenverkoop aan Maleisië ter waarde van 1,3 miljard pond.

Douglas Hurd, de Britse minister van buitenlandse zaken, gaf de toelating tot uitbetaling van de eerste schijf van het toegezegde bedrag uit het ontwikkelingsfonds, ondanks de afkeuring vanwege sir Tim Lankester, toenmalig secretaris op de Overseas Development Administration, wiens standpunt gedeeld werd door minister Lady Chalker.

De wet van 1980 betreffende "Overseas Development Cooperation" zegt duidelijk dat de minister van buitenlandse zaken alleen bijstand of hulp kan verstrekken uit het ontwikkelingsfonds, voor promotie van de ontwikkeling of instandhouding van landen buiten het Verenigd Koninkrijk. De Pergaudam beantwoordt niet aan deze criteria, meent het Hooggerechtshof, aangezien de elektriciteit die hier zal geproduceerd wordt veel duurder zal zijn dan deze van de alternatieve en goedkopere wissel oplossingen.

Hurd verklaarde voor de BBC dat hij diegene is die te beslissen heeft wanneer belangen, waaronder hij de wapenverkoop rekent, in het gedrang komen, als men terug zou komen op de toezegging van de toenmalige premier Thatcher. Ondanks de uitspraak van het Hooggerechtshof zal men de betalingen doen, desnoods uit andere fondsen.

Voor zijn beslissing heeft Hurd het fiat gekregen van Downing Street 10, t.l.z. van John Mayor.

Het schandaal rond het Pergaudam-project in Maleisië is geen alleenstaand geval, zo is er nog het schandaal rond de bouw van een autosnelweg van Djakarta naar Bandung in Indonesië. Groot-Brittannië stelde hiervoor 16 miljoen pond uit het ontwikkelingsfonds ter beschikking, in ruil voor een geheim wapenverkoopcontract ter waarde van 2 miljard pond. Dit alles ondanks de internationale druk voor een wapenembargo tegen Indonesië voor z'n optreden in Oost-Timor.

Wanneer Clinton in Djakarta, op de bijeenkomst van het Asia Pacific economisch samenwerkingsforum, een beetje moeilijk deed tegen president Soeharto, dan is het niet in de eerste plaats voor Oost Timor maar meer omdat de V.S. een belangrijk deel van deze wapenmarkt aan z'n neus ziet voorbij gaan.

Men kan zich de vraag stellen wie het grootste baat heeft bij deze toegezegde 16 miljoen pond. Het antwoord vernoemt zeker de familie van de Indonesische dictator generaal Soeharto. De Britse bouwonderneming belast met de aanleg heeft zich voor de uitvoering van het project geassocieerd met een Indonesische bouwfirm, eigendom van Tutut, dochter van Soeharto.

Tijdens de maand oktober 1994 stelde men vast dat British Aerospace 16 nieuwe Hawk-straalvliegtuigen boven op de vroegere bestelling ('93) van 24 zou leveren. Verder staat op de aankooplijst: vrachtwagens, ballistische afweerraketten, patrouilleboten, de bouw van een zeevlootbasis in Bandur Lumpung op Sumatra. Groot-Brittannië heeft laten verstaan al deze zaken te kunnen leveren. Ze zijn bereid de Indonesische troepen op te leiden die geen toegang krijgen tot de opleidingsprogramma's van de V.S..

Tijdens het bezoek van veldmaarschalk sir Peter Inge aan Indonesië in oktober '94, verklaarde hij dat Indonesië op het punt staat een aankoopcontract met Groot-Brittannië te tekenen voor 140 Scorpion-tanks.

Het Britse World Development Movement is van oordeel dat er een zeer nauw verband bestaat tussen het verstrekken van ontwikkelingshulp en wapenhandel, en dat de minister het ontwikkelingsgeld

gebruikt om de wapenverkoop makkelijker te realiseren. Zo stelde men vast dat de ontwikkelingshulp aan Nigeria van 6,3 miljoen in 1988-89 naar 67,7 miljoen pond in 1989-90 steeg, gelijktijdig met de verkoop van 80 Britse tanks. Een woordvoerder van Whitehall verklaarde dat 59,4 miljoen pond van deze "ontwikkelingshulp" diende om "essentiële" importen te financieren.

Robbin Cook, minister van buitenlandse zaken in het schaduwkabinet, verklaarde dat er voor sommige landen een rechtstreeks verband bestond tussen de stijgende ontwikkelingshulp en het plaatsen van wapenorders bij Britse ondernemingen.

British Aerospace liet weten dat de verkoop van de Hawk-straalvliegtuigen van een gans andere aard is als deze van het Ah-Yamanah-contract met Saoedi-Arabië. Hier betrof een het verkoopsoakkoord van regering tot regering waarvoor een hoofdleverancier werd gekozen.

World Development Movement onthulde dat in 1992-93 het budget van het Britse Export Credit Guarantee Department met een derde steeg, en het deel voorzien voor wapenhandel zich verdubbeld had. Van de stijging voor exportkrediet was 57% voor de financiering van de wapenverkoop naar het Verre Oosten, met name naar Indonesië en Maleisië.

Colin Southgate, voorzitter van British Electronics Company Thorm EMI, gaf de betaling toe van een hoog commissieloon van 40 miljoen pond voor de wapenverkoop aan Saoedi-Arabië. Deze geheime betaling van 25% van de waarde van het aankoopcontract is in flagrante tegenspraak met de toenmalige verzekering van Margaret Thatcher dat geen commissiegeld uitbetaald was voor het Yamanah-wapencontract dat in 1985 met Saoedi-Arabië werd ondertekend. Deze zaken zijn niet uitsluitend eigen aan de Britse wapenhandel. Men kan voor ieder land met een wapenindustrie gelijkaardige stories schrijven.

Het zou voor ons goed na te kunnen gaan voor hoeveel onze Delcredere-dienst de nodige garanties verstrekt voor onze wapenexporten, naar welke landen we deze moordtuigen exporteren, en gelijktijdig de verdeling van onze "ontwikkelingshulp" of andere leningen van staat tot staat napluizen.

A.U.

Nieuwe raketten voor Europa

Dagelijks horen we van politieke leiders dat de koude oorlog voorbij is, het "kommunistisch gevaar" in elkaar gestort en ontwapening mogelijk en noodzakelijk is. Ondertussen gaat de bewapeningswedloop verder

Zo hebben de Verenigde Staten, Frankrijk, Duitsland en Italië op 20 februari 1995 te Bonn een akkoord ondertekend voor het vervaardigen en in gebruik stellen van nieuwe grond-lucht-raketten in vervanging van de Amerikaanse Hawk- en Patriot-raketten.

Het akkoord moet nu nog door de parlementen van de betrokken landen goedgekeurd worden

Het gaat hier om een eerste investering van 1.200 miljard B.fr. die verdeeld is als volgt: Amerikanen 50 %, Fransen 20 %, Duitsers 20 % en Italianen 10 %. Van Amerikaanse zijde zullen volgende groepen voor het technisch aspect instaan: Hughes, Raytheon, Loral of Honeywell, terwijl van Europese kant de industriële pool zal bestaan uit: Siemens en DASA (Duitsland), Thomson en Aérospatiale (Frankrijk) en Alenia (Italië).

Het project dat de naam "Meads" (Medium Extended Air Defense System) draagt voorziet de bouw van land-lucht-raketten met een draagwijdte van 100 km. Hiervan zullen vierhonderd lanceerbasisen en batterijen, met verschillende duizenden raketten tegen het jaar 2005 en 2010 in Europa worden opgesteld.

Daarnaast wordt er in Europa, op dit ogenblik Frankrijk en Italië maar wellicht ook Duitsland, aan het project "Astra" gewerkt. Het betreft hier eveneens land-lucht-doelraketten maar met een kortere draagwijdte en die op camions zullen opgesteld zijn.

Hieruit blijkt dat alle verklaringen over ontwapening zeven in pakjes is.

Men kan zich afvragen wie Europa bedreigt dat zulkdanige gesofisticeerd en duur oorlogstuig zo onontbeerlijk is.

Voor de wapenfabrikanten zal het natuurlijk graag meegenomen zijn gezien er nogmaals geld, veel geld te verdienen valt. Het zal echter eens te meer de gemeenschap zijn die er zal mogen voor opdraaien. (ads)

Frankrijk in Afrika

Frankrijk en Senegal organiseerden van 23 tot 28 januari in Senegal grote gemeenschappelijke militaire manoeuvres waarbij minstens 5.100 militairen betrokken waren. Bij deze operatie werd er van uitgegaan dat een buurland de Senegalese grenzen in vraag zou stellen waarbij commando's zich zouden infiltreren om het land te destabiliseren. Het Franse leger, dat de leiding waarnam van de operatie, nam deel met 1.000 man van haar militaire basis ter plaatse en 1.100 die speciaal uit Frankrijk werden overgevoerd.

Frankrijk wilde hiermede haar snelle interventiemacht testen in het perspectief van een regelmatige samenwerking met Spanje en Italië voor het uitvoeren van humanitaire (?) acties in Afrika.

Om alles nog een betere democratische schijn te geven werd er eveneens aan toegevoegd dat de militaire oefening in het teken stond van een initiatief voor de bescherming van vreemde burgers in het kader van missies die zouden gevraagd worden door de V.N., de OUA of de WEU... (ads)

Frans defensiebudget stijgt

Met een begroting van 202,253 miljard Franse frank, een stijging van 1,5 % voor 1995, is dit - met uitzondering van Griekenland - het enige defensiebudget van een NAVO land dat de hoogte ingaat. Bij de verschillende uitgaven zijn o.m. voorzien: 21,8 miljard frank voor de kernbewapening en 16 miljard voor onderzoek.

6 miljard voor het gevechtsvliegtuig Rafale, 2 miljard voor de tanks Leclerc en 5 miljard voor ruimtetuigen.

6,3 miljard moet dienen voor het nucleaire vliegdekschip Charles De Gaulle en enkele nieuwe atoomduikboten.

Op hetzelfde ogenblik wijst het B.I.P.G. er op (Instituut voor economische vooruitzichten) dat Frankrijk reeds in 1990 twee miljoen daklozen en slechtwonenden telde.

Zo waren er reeds 202.000 daklozen, 470.000 die in uitgewoone hotelkamers leefden, 157.600 slecht wonenden (woonwagens of krotwoning). Reeds in 1990 een totaal van 2.248.000!

Intussen is het er niet op verbeterd, integendeel
Is het niet misdadig vast te stellen dat

voor defensie miljarden worden weggegooid, terwijl zoveel mensen geen dak boven het hoofd hebben? (ads)

Frankrijk als wapenleverancier

Volgens de eerste evaluaties heeft Frankrijk in 1994 voor zowat 50 miljard (± 300 miljard B.fr.) militaire bestellingen geëxporteerd.

Voor 1993 was dit "amper" 35 miljard. Het essentieel van de bestellingen betrof de levering van Mirages 2000-5 aan de Golfstaat Qatar, duikboten aan Pakistan, fregatten aan Saoedi-Arabië, enz., enz.

Het rekord dat de Franse militaire bestellingen ooit bereikte was 61,8 miljard F.F. in 1984 tijdens de socialistische regering onder President Mitterrand.

Terecht worden president, premier en minister van defensie in Frankrijk handelsreizigers in wapens genoemd.

Het is ook goed om weten dat Peru en Ecuador, die pas een grensoorlog uitvochten, dit beiden grotendeels deden met Franse wapens: gevechtsvliegtuigen, raketten, enz., enz. (ads)

Hardere V.S.-akties tegen Cuba

De extreem rechtse Republikeinse senator, Jessie Helm, sinds de recente verkiezingen voorzitter van de senaatskommissie voor Buitenlandse Betrekkingen, heeft met de steun van de Demokraat Robert Torricelli in het Amerikaans Kongres een wetsvoorstel ingediend om de sancties tegen Cuba nog te verstrakken. Ze noemen dit „De wet voor vrijheid en solidariteit in Cuba”. Men zal zich herinneren dat reeds in 1992, op initiatief van de Demokraat Torricelli, de zogenaamde „Wet voor de democratie op Cuba” door het V.S.-Kongres werd aangenomen met de bedoeling het reeds ruim dertig jaar bestaande Amerikaanse embargo uit te breiden. De nieuwe wet wil het V.S.-embargo tegen Cuba verder internationaliseren en de toetreding van Cuba tot de Wereldbank en andere financiële instellingen verhinderen. De indianers zeggen nadrukkelijk dat ze met deze wet de pogingen van de Spaanse regering willen tegengaan om het Internationaal Muntfonds bij het economisch herstel van Cuba te betrekken. De wet heeft het eveneens over de

bestrafing van de buitenlandse investeerders in Cuba o.m. door de intrekking van hun Amerikaans visa.

Met deze wil men in bijzonder Canada en Spanje, de belangrijkste handelspartners van Cuba treffen. Ook de landen die op een of andere wijze Amerikaanse hulp ontvangen zouden het mes op de keel gezet worden. Zo zou de Amerikaanse hulp aan Rusland verminderd worden met het bedrag dat dit land betaalt - naar schatting 160 tot 200 miljoen-dollar per jaar - voor het gebruik van de afuisterinstallaties waarover ze in het Cubaanse Lourdes beschikt voor de controle van de met de V.S. aangegane verbintenissen inzake wapenbeheersing.

De indianers dringen er eveneens op aan dat de V.S.-regering bij de Veiligheidsraad zou aandringen om Cuba even zware sancties op te leggen als tegen Haiti onder het militair bewind.

Gezien eind vorig jaar in de Algemene Vergadering van de V.N. bij de stemming voor de opheffing van het embargo slechts Israël met de V.S. meestemde, vreest men in Washington echter hier

een blauwtje te zullen ophalen

En België

Bij hun recent bezoek aan President Clinton en V.N.-sekretaris-generaal Boutros Ghali hebben Premier J.L. Dehaene en Minister van Buitenlandse Zaken Frank Vandenbroecke het niet nodig geacht de aandacht te vestigen op het feit dat het V.S.-embargo van Cuba een absolute miskenning is van het internationaal recht en als dusdanig ook door de Algemene Vergadering van de V.N. veroordeeld werd.

Beide regeringsleiders staan wel met de vinger op de naad van de broek wanneer Clinton hun vraagt om, als hulp voor de V.S., politiemensen naar Haiti te zenden of een destroyer naar de Golf. Zewachten zich wel om ook maar een duidelijk woordje te zeggen of een vinger uit te steken om een einde te stellen aan de misdadige uithongeringpolitiek die de V.S. voert tegen Cuba, ook al heeft België in de Algemene Vergadering de resolutie tegen het Amerikaans embargo tegen Cuba gestemd. (ads)

Mauritanië: een land zonder toekomst

De vroegere Franse kolonie Mauritanië heeft een bevolking van 2,4 miljoen inwoners, die in de voorbije dertig jaar verdubbelde. Ruim 44 % van de Mauritaniers is minder dan 15 jaar.

Nouakchott, de hoofdstad, telt een half miljoen inwoners.

Het binnenland, slachtoffer van de droogte, kent sinds jaren geen enkele noembare vooruitgang: geen electriciteit, geen water, geen wegen, weinig scholen en praktisch geen dispensaria.

In 1992 werd onder druk van het Internationaal Muntfonds (IMF) een devaluatie van 28 % doorgevoerd van de Ougriëya (de nationale munt) met als gevolg een stijging van 40 % van de meest noodzakelijke produkten.

Hiertegen volgden manifestaties die de regering, met het uitvaardigen van een uitgangsverbod, lam legde.

Het IMF gaf, als tegenpartij voor de devaluatie, een lening van 390 miljoen dollar met de bedoeling de groei met 3,5 % te bevorderen.

Dit objectief werd gedeeltelijk bereikt maar .. de inflatie bleef op zijn zelfde peil, 14,8 %.

Een nieuwe lening van 68 miljoen dollar vanwege het IMF werd in 1994 toegestaan maar afhankelijk van de verbintenis strenge economische besparingen door te voeren.

Het moet niet gezegd worden dat de minstbedeelden hier het grootste slachtoffer van zijn.

Op 23 januari werd door de regering een verhoging van de broodprijs met 25 % aangekondigd. Als reactie op de volksmanifestaties die dit tot gevolg had, werden de belangrijkste oppositieleiders aangehouden.

Het meerpartijensysteem, dat in 1991 door president Maaougia Ould Taya werd ingesteld, en bevestigd door verkiezingen in 1992, heeft in de ogen van de bevolking geen enkele voelbare verbetering gebracht.

De verdeelde oppositie wist niettemin een deel van de bevolking achter zich te

krijgen. Maar het zijn de religieuze groepen, gedekt door hun caritatieve instellingen, die de bevolking op sleeptouw weten te nemen. Desondanks dat zij legaal over geen enkel statuut beschikken winnen ze veld door hun radicale toespraken tegen het regime maar ook voor de beperking van de nochtans weinige vrijheden die de vrouwen genieten.

Mauritanië dat zich beschermd voelde door het in praktijk stellen van een tolerante Islam wordt dus vandaag eveneens gekonfronteerd met een sterke integristische stroming.

De aan de bevolking opgelegde moeilijke bestaansmogelijkheden, die onder druk van het Internationaal Muntfonds worden doorgevoerd, liggen hier, zoals in Algerije, aan de basis van.

André De Smet

De Belgische Senaat verbiedt de anti-persoonsmijn

Wat eerder al in de commissie justitie was geregeld werd op 9 januari 1995 in de plenaire zitting van de Senaat bevestigd. Het gebruik, de produktie, de opslag, verkoop, transfer, doorvoer en export van alle anti-persoonsmijnen wordt in België verboden. Uitzonderingen kunnen in geval van "bijzondere omstandigheden" en de aankoop van nieuwe types anti-persoonsmijnen om de accurate techniciteit van onze ontmijningsdienst niet in gevaar te brengen.

Een overwinning voor de vredesbeweging.

In hun tussenkomsten hebben de politici herhaaldelijk gewezen op het belang dat in de publieke opinie wordt gehecht aan het verbod op dit wapen. Sommigen verwezen expliciet naar de "Vlaamse Vredesweek".

In de commissie had toenmalig minister van defensie, Leo Delcroix, een felle tegenstand ondervonden tegen zijn amendementen om toch nog, in NAVO-verband bijvoorbeeld, anti-persoonsmijnen te mogen gebruiken. België wordt hiermee duidelijk koploper in dit dossier. Het geeft een sterk signaal naar andere landen om haar voorbeeld te volgen.

Het gaat natuurlijk maar om een bijzonder beperkt element in het totaal van de bewapening. In de gebieden waar ze in oorlogsverband werden gebruikt, betekenen deze anti-persoonsmijnen echter een bijzonder zware last voor de maatschappij tot lang na het einde van het conflict. 800 dodelijke slachtoffers per maand en duizenden gekwetsten. En het probleem van ontmijning. Uit vroegere artikelen in dit blad zult u zich nog wel herinneren dat er meer dan 100 miljoen mijnen verspreid liggen in de wereld. Het aanpakken van dit probleem zal nog vele tientallen jaren vergen, als er nu onmiddellijk zou gestopt worden met het plaatsen van nieuwe. Maar dat is niet zo.

Daarenboven zijn een reeks militaire kringen extra gevoelig voor deze beperking, omdat dit de eerste keer is dat een gewoon conventioneel wapen dreigt verboden te worden. In België moet inderdaad de Kamer deze wet nog goedkeuren. Chemische wapens tot daar toe, maar nu ook al "gewone wapens".

Voor de vredesbeweging speelt uiteraard mee dat door z'n aard en de gevolgen de anti-persoonsmijn eigenlijk geen wapen is als een ander. Vandaar dat we het wilden gebruiken als voorbeeld, als speerpunt in onze strijd tegen

wapenhandel en -produktie. Het is een wapen dat ook onder de militairen buiten oorlogstijd regelmatig slachtoffers maakt. Toch lijkt men in het Belgisch leger helemaal niet gelukkig met deze recente evolutie. Volgens een krantenbericht in Het Volk van begin februari

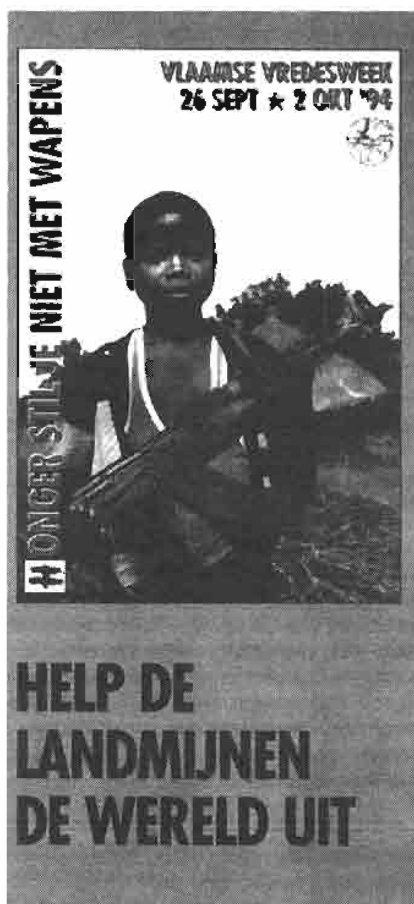
persoonsmijnen altijd kunnen gebruikt worden. D.w.z. mijnen die na een tijd zichzelf neutraliseren of vernietigen. En dat het gewone eenvoudige model slechts mag gebruikt worden in zones die als dusdanig ook op kaart worden gezet en "gemarkeerd". M.a.w. een regeling die geen enkel probleem biedt voor het Militair-Industrieel Complex. Of beter gezegd, de wapenfabrikanten konden zich geen beter regeling dromen. Het oude spul mag nog altijd gebruikt worden, maar er is wel een sterke stimulans opdat de legers de gesofisticeerde duurdere types aan zouden schaffen.

Zoals gezegd gaat België daar (waarschijnlijk) een uitzondering op vormen. Indien deze wet er inderdaad komt moet België z'n 340.000 anti-persoonsmijnen vernietigen. Volgens hetzelfde hogervernoemd krantenbericht gaat men ervan uit dat deze stock "in een eerste fase tot honderdduizend zou worden ingekrompen, ten behoeve van onder meer Belgische eenheden die in het Eurocorps worden ingeschakeld". Of Belgen in het Eurocorps wél mijnen mogen leggen, kan niemand zeggen, aldus nog Het Volk.

Bovendien zal de praktische vernietiging, het doen ontploffen dus, van al deze mijnen ook nog wel wat tijd en geld vergen. De "springputten" van Leopoldsburg en Poelkapelle zouden echter meer dan volzet zijn met het bestaande vernietigingsprogramma van afgeschreven stocks munitie. Of wordt de vernietiging van de anti-persoonsmijnen in privé-onderraaneming uitgegeven?

Er blijven dus nog wel wat punten over om waakzaam op te volgen. De Vlaamse Vredesweek 1995 zal dit punt niet loslaten. We roepen u dan ook nogmaals op de petitie ter hand te nemen die we u met het november-december nummer op de achterflap toestuurden.

Georges Spriet

voelen de lagere echelons van de landmacht zich wat in de steek gelaten door hun minister en hun oversten. Zij beschouwen het een onmisbaar wapen zolang de 'vijand' het ook gebruikt.

De vredesbeweging is dan van haar kant helemaal niet te spreken over de evolutie van dit dossier op internationaal vlak. Het ziet er naar uit dat op de herzieningsconferentie van het Wapenverdrag in september-oktober 1995 in Wenen een weg zal worden ingeslagen waarbij gesteld wordt dat 'slimme' anti-

Het non-proliferatieverdrag (deel 2)

De NPT herzieningskonferenties

In art. VII van het NPT is voorzien dat om de vijf jaar een herzieningskonferentie (**NPT Review Conference**) plaatsgrijpt. Eigenlijk zou men beter spreken van een controle- of begeleidingskonferentie. Op die herzieningskonferentie wordt nagegaan in hoever de preambule en de verschillende artikels van het NPT werden opgevolgd. De niet-nucleaire landen hechten er veel belang aan omdat het de enige mogelijkheid is om na te gaan of de kernmogendheden hun verplichtingen hebben nagekomen.

Op de konferenties van 1975, 1980, 1985, zowel als 1990 was het de grootste frustratie van de niet-nucleaire landen telkens te moeten vaststellen dat de kernmogendheden hun verplichtingen niet nagekomen waren. Hun invloed was echter gering. Ze waren verdeeld in een pro-Russisch of pro-Amerikaans kamp. Meest actief waren de neutrale en niet-gebonden staten.

Toch was er, in tegenstelling met wat meestal het geval was op de andere ontwapeningskonferenties, geen uitgesproken meningsverschil tussen Oost en West. De kernmachten hadden immers één gemeenschappelijke vrees, de vrees voor horizontale proliferatie, die ze kost wat kost wilden vermijden, omdat dit hun nucleair monopolie zou ondermijnen.

Op de eerste herzieningskonferentie in 1975 stelden de niet-gebonden landen tot hun spijt vast dat geen enkele vooruitgang was gemaakt noch inzake het stoppen van de kernwapenwedloop noch in verband met het uitwerken van een teststop. De kernwapenlanden beloofden beterschap. De volgende konferentie, waarop dezelfde klachten naar voren kwamen, en waarop zelfs geen akkoord kon bereikt worden over het oprichten van een werkgroep binnen de Geneefse Ontwapeningskonferentie die onderhandelingen over een CTBT zou aanvatten, eindigde op een breuk. Er kon zelfs geen eindverklaring worden opgemaakt.

Toen de derde konferentie begon, zag de toestand er erger uit dan ooit. De internationale toestand was tijdens de voorbije vijf jaar verslecht. De wapenwedloop ging door op een ongeziene schaal. De besprekingen tussen de Verenigde Staten, de Sovjet-Unie en het Verenigd Koninkrijk over een teststop

waren afgebroken in 1980. De globale militaire bewapening was gestegen tot 1000 miljard dollar per jaar en een uitbreiding van de wapenwedloop naar de ruimte kondigde zich aan, met het vooruitzicht van een gevaarlijk destabilisatie en nog veel hogere kostprijs. De Sovjet-Unie stelde nieuwe CTBT-besprekingen voor en kondigde een eenzijdig moratorium voor kernproeven af. De Verenigde Staten vonden beperkingen over ontwapening belangrijker

en meenden dat een CTBT enkel in een verre toekomst mogelijk was. Mexico stelde toen een motie voor, die de drie volgende punten omvatte:

- Een hernemen van de CTBT besprekingen
- Intussen een algemeen moratorium voor kernproeven
- Een bevestiging van het testen, produceren en plaatsen van kernwapens.

Toen uit de verhoudingen van de aanwezige landen bleek dat er kans was

dat dit voorstel een tweederde meerderheid ging krijgen en dus aanvaard worden, bleken de Verenigde Staten bereid bepaalde toegevingen te doen om vooralsnog tot een consensusoplossing te komen. Een vergelijk werd uitgewerkt en in een slotverklaring van 26 bladzijden aan art. VI van het Non-Proliferatie Verdrag toegevoegd. Het kwam er op neer dat de kernmogendheden er toe aangezet werden de onderhandelingen voor een CTBT te hernemen en deze de hoogste prioriteit te geven.

In tegenstelling tot de konferentie van 1975, waarbij de niet-nucleaire niet-gebonden landen geen tweederde meerderheid vonden en een consensusstekst met reserve moesten tekenen, hadden deze nu een duidelijk overwicht en moesten de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk een consensusstekst goedkeuren waartegenover zij zekere reserves formuleerden. De konferentie van 1985 bewees dat de meerderheid overgegaan was van de kernwapenmogendheden naar de niet-gebonden niet-nucleaire landen.

De konferentie van 1990 begon in een totaal andere internationale politieke context. De koude oorlog was beëindigd, Oost- en West-Duitsland waren verenigd, het Warschau-Pakt was in volle ontbinding en voor de NAVO was een periode van onzekerheid aangebroken. Ook de beweging van de niet-gebonden landen, die niet meer wisten aan wie ze niet gebonden waren, had haar reden van bestaan verloren. Toch kwam deze groep beter voorbereid en met groter vertrouwen naar de konferentie dan de vorige keren. Ze begonnen met te protesteren tegen het feit dat, niettegenstaande de eindverklaring van de vorige konferentie nog geen onderhandelingen over een CTBT hadden plaats gehad, zelfs nog niet aangevat waren. Als gevolg hiervan begonnen ze niet alleen hun vertrouwen in de kernwapenlanden, maar ook in het Non-Proliferatie Verdrag zelf, te verliezen. Het NPT was totaal ontworpen. Dank zij de bereidwilligheid van de niet-nucleaire landen was het aantal kernwapenlanden niet toegenomen. Het aantal kernwapens was echter verzesvoudigd. Zelfs met een reductie van 50 % zouden er nog driemaal zoveel kernwapens overblijven dan bij de ondertekening van het NPT.

De niet-gebonden, niet-nucleaire staten dienden vier resoluties in. De eerste bevatte een aantal maatregelen om de

kernwapenwedloop te stoppen en te keren, waarbij prioriteit toegekend werd aan een moratorium voor kernproeven en aan een CTBT. De tweede ging over versterking van de controle op im- en export van nucleair materiaal, uitrusting en technologie. De derde bereidde de uitbreidingskonferentie van 1995 voor, die in New York wordt gehouden. De vierde riep op tot ernstige onderhandelingen in verband met de teststop amendement konferentie die in 1991 moest gehouden worden. Egypte en Nigeria drongen aan op veiligheids-waarborgen voor niet nucleaire staten tegen kernbomdreiging of -aanval. De Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk toonden weinig interesse voor deze voorstellen en wezen vooral op de gerealiseerde kernwapenreducties. De Sovjet Unie daarentegen stond achter de voorstellen van de niet-gebonden landen

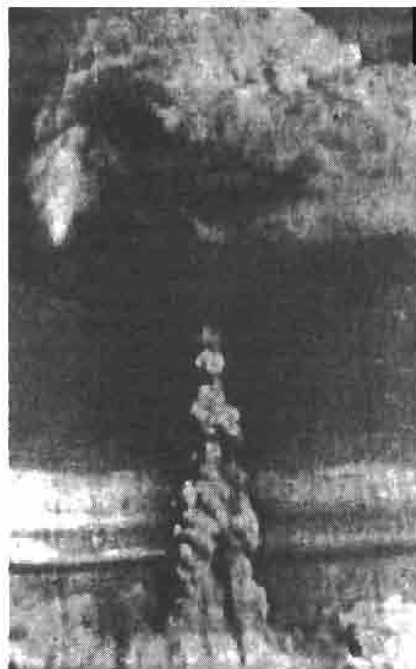
Het was duidelijk, een CTBT bleef de belangrijke struikelsteen. Een werkgroep onder leiding van Zweden stelde een eindrapport voor met niet minder dan 135 paragrafen, waarvan 115 bij consensus goedgekeurd werden. Over CTBT werd men het niet eens. Na meerdere voorstellen en pogingen om toch tot een consensus te komen, moest de conferentie afgesloten worden zonder slotakkoord. Positief echter was het feit dat de meningen duidelijker en met meer overtuiging naar voor gebracht werden.

Zware druk langs teststop-amendementen

Ontgoocheld over de onwil van de westerse kernwapenmogendheden en hun weigering om nog maar te beginnen met besprekingen over een totale teststop en anderzijds hopen op steun van de Sovjet-Unie, hadden een aantal niet-gebonden landen intussen beslist een initiatief te nemen langs een helemaal andere weg. In 1985 had een overweldigende meerderheid van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties zich achter een voorstel voor een amendement geschaard om tot een CTBT te komen, uitgaande van het PTBT. In het Beperkt Kernstop Verdrag was immers de mogelijkheid tot amendementen voorzien. Op 5 augustus 1988, de 25ste verjaardag van het afsluiten van het PTBT stelden Indonesië, Mexico, Peru, Sri Lanka, Venezuela en Joegoslavië voor, een **Amendementskonferentie** te houden om het Beperkte Teststop Verdrag om te zetten in een Algemeen Teststop Verdrag. Toen in april 1989 118 landen - meer dan het noodzakelijke tweederde - zich hiermee akkoord hadden verklaard stemden tot grote

verwondering de Sovjet-Unie, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten er mee in, zich te schikken naar hun PTBT verplichtingen en deze conferentie te laten doorgaan.

De niet-nucleaire landen hadden een handige strategie uitgewerkt. Ze wisten wel dat voor het ratificeren van een amendement niet alleen een gewone meerderheid, maar ook een akkoord van de kernwapenmogendheden, die veto-recht hebben, vereist was. Normaal kon men dus verwachten dat de conferentie door het veto van de kernwapenmogendheden na een enkele zitting zou opgeheven worden. Bij alle onderhandelingen in verband met wapenbe-

heersing was het echter de gewoonte voort te blijven onderhandelen tot een consensus was bereikt. De niet-nucleaire landen zouden een stemming trachten te vermijden 'om een consensus te bereiken'. Deze procedure lukte

Meteen wezen er dat de weg langs het PTBT nog andere mogelijkheden bood.. Er was een duidelijke binding tussen het PTBT en het NPT. Wanneer een PTBT-amendement goedgekeurd is door de vereiste meerderheid, inclusief de kernwapenmogendheden, is het bindend voor alle partijen. Landen zoals Argentinië, Brazilië, India, Israël en Pakistan, die dicht bij de nucleaire status stonden en wel het PTBT getekend hadden, maar niet het NPT, zouden gebonden zijn door een goedgekeurde PTBT uitbreiding. Men zou twee vliegen in een klap slaan door naast de verticale proliferatie ook de horizontale te beletten. Dit, samen met de vrees dat een

voortdurende stugge houding de vernieuwing van het NPT in 1995 kon bedreigen, zou misschien een stimulans kunnen zijn voor de kernwapenmogendheden om toch maar akkoord te gaan met de PTBT uitbreiding.

Niettegenstaande ze officieel hun toestemming gegeven hadden, bleven de kernwapenmogendheden de amendementskonferentie boycotten, onder meer door te eisen dat de deelnemende landen voor de helft in de conferentiekosten zouden tussenkomen, wat bepaalde derde wereld landen om financiële redenen zou belet hebben deel te nemen.

Na veel gepalaber en touwtrekkerij startte de amendementskonferentie tenslotte op 7 januari 1991 in New York. Het was een historische gebeurtenis. Voor de eerste keer waren de kleine landen er in gelukt hun opvattingen door te drukken in een stemming over een ontwapeningsverdrag. Het was ook de eerste maal dat de niet-nucleaire landen zelf de zaak in handen namen. Ze hadden een uitgebreid verificatievoorstel klaar met inbegrip van een sanctiebeleid tegen landen die het verdrag zouden schenden. Ongetwijfeld verwachtte niemand dat op deze veertiendaagse conferentie een Volledig Teststop Verdrag zou worden goedgekeurd. Belangrijk was echter het voortzetten van de amendementskonferentie. Uiteindelijk waren er maar twee tegenstemmen: de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, totaal geïsoleerd. 75 landen stemden voor en er waren 19 onthoudingen, waaronder België. Opvallend was dat zeven westerse landen, waarvan men dacht dat ze zich zouden onthouden, voor de resolutie stemden. Het waren drie NAVO-leden. Denemarken, Noorwegen en IJsland, naast Australië, Ierland, Nieuw-Zeeland en Zweden. De conferentie besliste bovendien dat verificatie en sancties verder moesten uitgewerkt worden en gaf de Indonesische Minister van Buitenlandse Zaken de opdracht voor verder onderling contact te zorgen om de zaak te doen vooruitgaan en ten gepaste tijde een volgende konferentiedatum voor te stellen.

Het werd duidelijk dat er meer en meer reactie kwam, ook vanwege de westerse landen, tegen de koppige houding van de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. Ook in de Verenigde Staten zelf. Voor het eerst reageerden kranten, zoals de New York Times, streng op het VS beleid.

De Uitbreidingsconferentie van het NPT in 1995

Bij de besprekingen ter voorbereiding van het Non-Proliferatie Verdrag hadden de kernmogendheden voorgesteld een verdrag van onbeperkte duur af te sluiten. De niet-nukleaire landen vonden echter dat dit niet kon. Men moest een stok achter de deur hebben voor het geval de kernmogendheden hun verplichtingen niet zouden naleven. Daarom werd besloten de duur van het verdrag te beperken tot 25 jaar, waarna een conferentie zou beslissen over een nieuwe uitbreiding (**The Extension Conference of the NPT**).

In maart 1995 zal het 25 jaar geleden zijn dat het NPT van kracht werd. Dit betekent dat in 1995 een uitbreidingsconferentie moet gehouden worden. Deze conferentie die zal doorgaan in New York in april en mei 1995, moet beslissen of het NPT wordt uitgebreid en zo ja voor hoelang. Er zijn drie mogelijkheden: voor onbeperkte tijd, ofwel voor een bepaald periode, ofwel voor verschillende, telkens door de meerderheid te bepalen periodes. De kans is groot dat de conferentie besluit dat het NPT verlengd wordt voor een beperkte tijd - één of twee jaar - om ondertussen de kernmachten toe te laten hun niet vervulde verplichtingen, in het bijzonder het ratificeren van een CTBT, na te komen. Op die manier zou het CTBT uiteindelijk de *conditio sine qua non* worden voor een definitief NPT. Er blijft natuurlijk de mogelijkheid dat de kernmachten het NPT opzeggen. De

Verenigde Staten hebben daar in 'Disarmament Times' een tijdschrift van de VN reeds mee bedreigd: "Als de Verenigde Staten moeten kiezen tussen hun eigen veiligheid, waarvoor kernproeven nodig zijn, en het overleven van het NPT, dan zullen zij zeker kiezen voor hun eigen veiligheid" (1989). Latere uitspraken doen echter vermoeden dat de VS nog sterk gehecht blijven aan het voortbestaan van het NPT.

Het NPT verdrag kan niet geamendeerd worden. Er blijven echter in de tekst van het verdrag, naast de kernwapenreducties om tot een totale ontmanteling van de kernwapens te komen en naast een volledig stopzetten van de kernproeven nog andere te bespreken punten. Onder meer hoe intussen de kernmogendheden de veiligheid van de niet-nukleaire landen zullen waarborgen. Hoe de controle op nucleair materiaal kan verscherpt worden. In het bijzonder kunnen er problemen oprijzen rond de vraag hoe de kernlanden de niet-nukleaire landen zullen helpen bij het vreedzaam gebruik van kernenergie: een verplichting vermeld in art. IV, waar ze tot nu toe weigerig tegenover stonden. Hier gaan natuurlijk meteen spanningen ontstaan in verband met mogelijke milieubedreiging. Drie voorbereidingsvergaderingen gingen reeds door en de vierde en laatste is voorzien voor januari. Zij moeten de agenda opstellen, maar een definitief besluit hierover zal pas in januari gebeuren.

De Europese Raad heeft onlangs op zijn bijeenkomst in Korfoe besloten dat de landen van de Europese Unie een geza-

menlijk standpunt zullen innemen, zowel voor als gedurende de conferentie. Dit zal het eerste gemeenschappelijk optreden zijn onder de 'Nieuwe Gemeenschappelijke Buitenlandse en Veiligheidsbeleid' - 'Common Foreign and Security Policy - CFSP'. De Europese Raad zal zijn standpunt bepalen na de vierde voorbereidingsvergadering, voor het begin van de uitbreidingsconferentie.

Op 18 november 1994 heeft de Algemene vergadering van de Verenigde Naties gestemd over een resolutie door Japan ingediend. 148 landen stemden voor, 8 onthielden zich. Tot die acht onthoudingen behoorden de westerse kernmachten. Noch over het feit van de de stemming, noch over de houding van België in dit verband hebben onze media iets vermeld. Wie spreekt daar in onze naam? Wie bepaalt het standpunt van onze vertegenwoordiger als het over dergelijke, toch belangrijke resoluties gaat? Op het gebied van Buitenlandse Zaken, zeker als er enig militair belang bij te pas komt, is democratie nog altijd ver te zoeken.

Intussen blijven de tijdelijke moratoria op de kernproeven, door de kernmachten, met uitzondering van China, afgekondigd, doorgaan. Ook een teken van een gewijzigde mentaliteit.

Jef De Loof

Voor deze tekst werd gebruik gemaakt van verschillende documenten, in het bijzonder van 'The Non-Proliferation Treaty' door W. Epstein

Personalia

* *Te Ronse overleed Roger Hantson, een vriend die meer dan een halve eeuw actief was in de arbeiders- en vredesbeweging. Aan de familie en vrienden bieden we onze innige deelneming aan.*

* *Gabriel Bracke, militant in de arbeiders- en sociale beweging overleed te Gent op 1 februari j.l. Aan zijn kinderen en familie betuigen we onze blijken van oprechte deelneming in het verlies dat hun treft.*

* *Op 12 maart was het twintig jaar geleden dat Isabelle Blum, voorzitter van de BUUV, op 83-jarige ouderdom overleed. Isabelle Blum was reeds voor de oorlog volksvertegenwoordiger, ten tijde dat ze als vrouw zelf niet mocht stemmen, en actief was in de vrouwen-, arbeiders- en*

Isabelle Blum

vredesbeweging. Zij speelde een belangrijke rol tegen het opkomende fascisme en in de solidariteit met de Spaanse Republiek. Na de oorlog was ze medestichter van de Wereldvredesraad waarvan ze een tijd koördinerend voorzitter was. In alle landen van de wereld was ze bekend en bemind voor haar onvoorwaardelijke inzet voor en met de volkeren in hun strijd voor nationale onafhankelijkheid, vrede en sociale rechtvaardigheid.

Op 18 maart 1975 werd haar in een bomvolle zaal van het Acht Urenhuis te Brussel door vertegenwoordigers en militanten van sociale-, vrouwen-, religieuze-, solidariteits- en vredesbewegingen - ook uit andere landen - een ontroerende hulde gebracht. Ook vandaag blijven we aan Isabelle de beste herinnering bewaren.

Israël is een nucleaire macht

Het is wat bizar met de Israëlische atoomwapens. Iedereen weet dat ze er zijn, iedereen weet dat ook al geruime tijd. Maar niemand in het Westen lijkt dat erg te vinden. Deze zaak is de laatste tijd wel even op de voorgrond getreden omdat Egypte zich sterk maakt dat het de verlenging van het Non-Proliferatie Verdrag niet zal stemmen alsook Israël niet tekent.

Het wordt algemeen aangenomen dat Israël over zowat 2 à 300 atoombomben beschikt.

Hieronder volgt een lijstje met vermoedelijke plaatsen waar de nucleaire activiteit van Israël gestalte krijgt.

Dimona: nucleaire reactor en plutonium-opwerkingsfabriek in Negav.

Soreq: hier wordt onderzoek verricht naar atoomwapens. Hier beschikt men over een onderzoeksreactor van Amerikaanse makelij.

Palmikim rakettestgebied: juist te noorden van Soreq waar raketten worden getest die met een kernkop kunnen worden uitgerust zoals de Jericho.

Yodfat: assemblage en ontmanteling van nucleaire wapens.

Be'er Yakov: rakettenbouwplaats waar de Jericho II wordt gemaakt.

Kefar Zekharya: de nucleaire-raketbasis en de opslagbunker van de Tel Nof's atoombom

Eilabun: opslag van tactische nucleaire wapens.

In Zekharya werd een proeflancering van een Jericho II-raket uitgevoerd tijdens de Golfoorlog. De meeste proefnemingen gaan echter door ten Zuiden van Tel Aviv in Palmikim. Hier werd de Jericho II getest op 14 september 1989. De raket maakte een koers van 1300 km en kwam ten westen van Kreta neer. Er zijn verder ook bewijzen dat Israël proefnemingen heeft gerealiseerd met kruisraketten vanop zee, om aldus nog een facet aan haar nucleaire slagkracht toe te voegen.

In Be'er Yaakov bouwt Israël de Jericho II-kernraket, alsook de Arrow luchtdoelraket die met financiële en technische bijstand van de States is gebouwd. Er is heel wat bezorgdheid rond de mogelijkheid dat Israël bepaalde technologie aan China zou hebben doorverkocht.

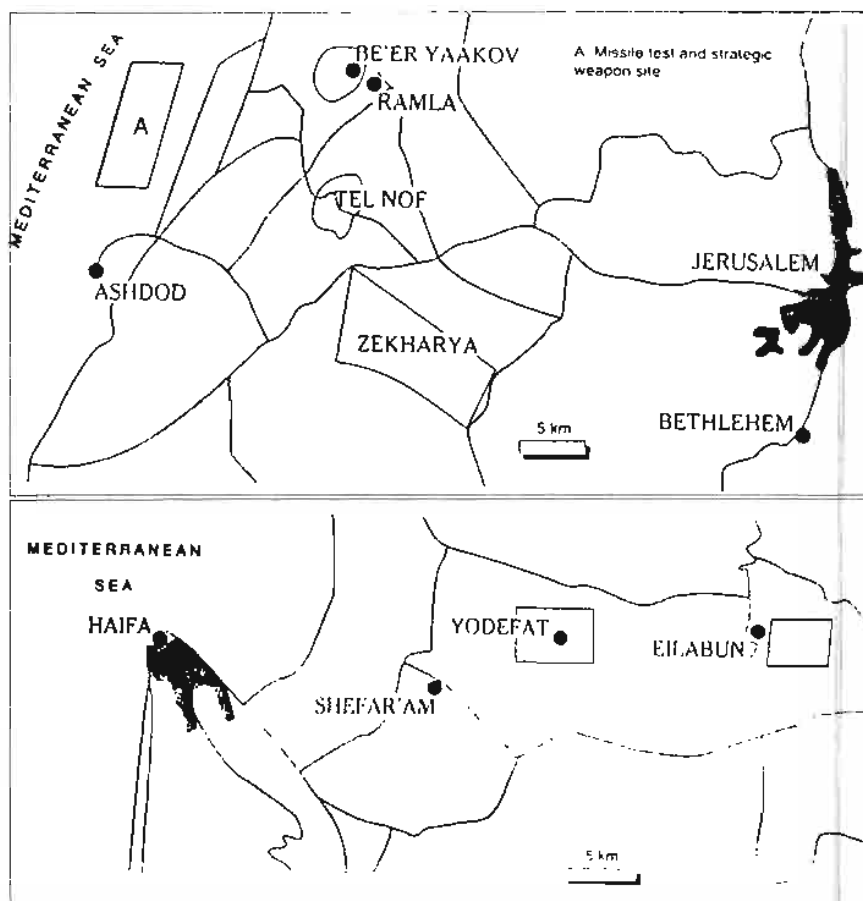
De atoommodule wordt dan weer gemaakt in Yodfat, gekend onder de naam Division 20, dat eigendom is van

Rafaël in Galilea. Hier worden nog raketten gebouwd, onder meer de Popeye raket die het Noordamerikaans leger gebruikte tijdens de Golfoorlog. Aangezien Israël slechts een beperkt aantal kernwapens per jaar produceert wordt maar een klein gedeelte van deze fabriek daartoe gebruikt. De rest is voor raketbouw, en onderzoek naar supergeleiders en optica-instrumenten.

Het opmerkelijke van Israël's nucleaire infrastructuur is het feit dat de strategische wapens in de Judea-heuvels liggen. Door haar nucleaire afschrikkingsmacht in het centrum van het land te plaatsen, werd een plaats gelocaliseerd die militair verdedigbaar is, en die een van de laatste plaatsen is die in handen van een mogelijke agressor zou kunnen vallen. Dit duidt op het feit dat Israël haar nucleaire macht niet als een eerste-aanvalswapen beschouwt, maar eerder als een laatste toevlucht in het geval de

Israëlische staat met vernietiging zou worden bedreigd.

Het aantal wapens dat Israël bezit kunnen we schatten via satellietinformatie. Zo tonen de beelden van de raketbasis dat er minstens 50 Jericho II kernraketten zijn. Dit is bovenop het aantal oudere Jericho I. Als we er van uit gaan dat Israël een evenwichtige kernafschrikking aan het opbouwen is mogen we aannemen dat er minstens evenveel of meer gewone atoombomben voorradig zijn. Daarbij komen dan nog de tactische nucleaire wapens: tientallen artillerieobussen (175 en 203mm), landmijnen en speciale vernietigingstuigen die het totaal aantal atoomwapens tot 200 opdrijft. Dit aantal ligt volledig binnen de Israëlische capaciteit als we dit afwegen tegen de plutoniumproductie die atoomonderzoeker Vanunu (die een 18-jaar-gevangenisstraf in Israël uitzit) beschreef.

Israël blokkeert Europese hulp aan Palestijnen

De Franse krant "Le Monde" (21/1/95) wijst op een schandaal dat de diplomatieke middens verveelt maar waaraan weinig ruchtbaarheid wordt gegeven. Het gaat hier om Europese hulp aan de Palestijnen die geblokkeerd wordt, verloren gaat ... of zelfs door de Israëlische douane bij opbod verkocht.

Zo wijst "Le Monde" op de zes camions voor huisvuilophaling geschonken door de stad Parijs aan de gemeente Gaza die reeds drie maand door de Israëlische staat vastgehouden worden. Aangekomen op 25 oktober in de haven van Ashdod worden deze met alle mogelijke argumenten tegengehouden. Het laatste bericht is de eis van de Israëlische regering dat nog een som moet betaald worden van 1.200.000 fr. voor het bezetten van de opslagplaats.

Computers voor een waarde van miljoenen franken, bestemd als geschenk van de Europese Unie voor het Palestijns Hydrologisch Instituut, kwamen in maart aan in de haven van Ashdod maar ... werden sindsdien door de Israëlische douane bij een openbaar opbod verkocht...

Medisch materiaal dat in 1993 door de E.U. aan een niet-gouvernementele Palestijnse organisatie werd toegeleverd, is, als men de Israëlische douane moet geloven, verloren gegaan.

En het gaat verder. De in 1993 door de E.U. geschonken camions voor het ophalen van huisvuil kwamen tot heden nooit terecht wat tevens het geval was voor een reeks computers voor de Euro-Palestijnse handelskamer, schoolgerief voor een waarde van 300.000 dollar, een minibus, produkten voor dierenartsen, enz. enz.

Sinds juli 1994 zijn eveneens twee ambulances en twee kleine vrachtwagens, een geschenk van Spanje voor de Handelskamer van Naplouse, geblokkeerd. Sinds zes maand zijn twee andere ambulances, een gift van de E.U., eveneens geïmmobiliseerd in een garage. Israël weigert ze in gebruik te geven met als argument dat ze niet zouden beantwoorden aan de Israëlische wegcode.

Sinds één maand staan tevens vierentwintig wagens voor de Palestijnse politie, aangeboden door Spanje, te Rafah aan de grens tussen Egypte en Gaza maar worden door Israël niet toegelaten.

Voor een vijftigtal moto's voor de Palestijnse politie duurde het drie maanden vooraleer ze ter bestemming waren. De Britten, die eveneens een vijftigtal wagens aan de Palestijnse politie willen leveren, wachten behoedzaam af gezien er absoluut geen zekerheid is dat deze zullen terecht komen.

Ondertussen kijken de Franse firma's Matra - die instaat voor de levering van radiomateriaal voor de Palestijnse politie - en de firma Degremont - die zich moet bezig houden met de waterzuivering van Gaza - vruchteloos uit naar de importvergunning van Israël die steeds maar uitblijft en hun verhindert ter plaatse aan het werk te gaan.

Naast de houding van de Israëlische regering die systematisch de uitvoering van de vredesakkoorden verkracht bevestigen bovengenoemde feiten dat alle middelen goed zijn om het tot stand komen en het ontwikkelen van een Palestijns autonoom gebied haar minste zorg is.

A.D.S.

Pro-Palestijnse resolutie in de V.S.

In de media werd geen aandacht geschonken aan de stemming over Israël tijdens de zitting van de Algemene Vergadering van de V.N. op 14 december 1994.

Het was nochtans interessant er even te blijven bij stilstaan.

De tekst vestigde de aandacht op het onmiskenbaar recht van het Palestijnse volk op zelfbeschikking, de noodzaak van de volledige terugtrekking door Israël van de sinds 1967 bezette gebieden en het illegaal karakter van de aldaar gevestigde Joodse kolonies.

De tekst werd door 136 landen goedgekeurd. Slechts twee landen, de Verenigde Staten en Israël, stemden tegen en zeven andere (Belarus, Georgië, Rus-

land, Oesbekistan, Tadjikistan, Uruguay en de Marshall eilanden) onthielden zich. De twaalf landen van de Europese Unie,

zoals tevens Oostenrijk, Finland en Zweden, stemden voor.

De algemene vergadering richtte tevens een oproep tot Israël en de PLO het vorig jaar afgesloten akkoord "punctueel en scrupuleus" te eerbiedigen.

Gesterkt door de Amerikaanse steun en het zwakke optreden van de Europese Unie blijft Israël intussen het been stijf houden. (ads)

Gastarbeiders in Israël

Door de regelmatige afsluiting van de bezette gebieden moeten de aannemers en boeren het in Israël dikwijls stellen zonder de zowat 70.000 Palestijnse werkkrachten.

Om aan deze moeilijkheden voor de Israëlische economie te ontkomen besloot de regering Rabin om zowat 59.000 buitenlandse arbeiders aan te werven. Volgens minister Namir bevinden er zich reeds 57.291 buitenlandse werkkrachten in Israël. Deze komen uit Hongarije, Turkije, Thailand, Polen en Roemenië. De ambassadeurs van de betrokken landen hebben aan de Israëlische regering nu ellenlange klachtenlijsten overhandigd waarin gewezen wordt op de slechte behandeling van hun landgenoten. Ook de pers besteedt reeds uitvoerig aandacht aan de uitbuiting en de vernede-

ring die de buitenlandse werknemers ondergaan.

Zo werd het geval geciteerd van 90 buitenlandse arbeiders die in een villa werden ondergebracht waar ze met moeite naar één stortbad of naar het enige toilet konden gaan. Een Israëlische T.V.-reportage gaf ook beelden van een groot aantal Roemeense arbeiders die ergens in de Negev woestijn in een koude loods 's nachts werden opgesloten. Tot voor kort hadden de werknemers zelf het recht de paspoorten van de "gastarbeiders" in beslag te nemen... (ads)

Top ... punt

Het Vaticaan heeft Jacques Gaillot, gekend om zijn progressief engagement, als bisschop van Evreux afgezet.

Als straf werd hij aangesteld als bisschop van Partenia, een sinds lang niet meer bestaand diocesis, in een woestijn van Mauretanië in West-Afrika.

Indien er een "Oscar" zou uitgereikt worden voor de "hypocrisie" dan zou Rome hier zeker aanspraak op kunnen maken.

Interventie?

Wie gedacht had aan Libanon, Palestina, Ruanda/Burundi, in het grensconflict Ecuador/Peru, Tsjetsjenië, Angola... heeft er weeral eens niets van begrepen. Waar dan wel? Wel daar waar er nog een socialistisch vuurtje smeulende is en jullie hebben het al geraden.

Twee jaar lang nu schreeuwt zowat iedereen het van de daken: interveniëren! De door het "vrije" westen, de moslimbroederschap en een up-to-date publiciteits- en managementsbureau (hetzelfde dat van Irak de boeman had weten te maken) gemanipuleerde media heeft de publieke opinie zodanig gehersenspoeld dat het ten koste van veel (wie ligt er bij ons wakker van de honderden miljoenen die er in de loop van drie jaar "vrede-missie" door-gesluist werden?) zou geaccepteerd worden.

Interveniëren, niet om voor de drie partijen, die vooral door toedoen van de Duitse revanchards in een conflictsituatie gestort werden, een eerbaar vergelijk en duurzame vrede te bewerkstelligen; maar om een volk dat zich durft weer te vinden in een regime en een voorman die het Westen niet liggen op de knieën te krijgen na het eerst economisch gewurgd te hebben.

Wie zich niet neerlegt bij de wil van de U.S.A. en Israël, de super-de-super-machten, die wordt vereerd met het etiket "terroristenland" en van de leider maakt men een duivel, een Hitler, een Stalin. En zo vergaat het al drie jaar lang Joegoslavië.

Een Serviër mag niet eens zijn vinger in de lucht steken al ware het om te weten vanwaar de wind komt of hij krijgt een bommenregen op zijn kop. Daarentegen laat men de Moslims en Kroaten rustig betijen in het aan hun laars lappen van voorheen aangegane verbintenissen, in het lanceren van aanvallen en uitvallen tegen de "vijand", in het schenden van bestanden daarvan gebruik makend om hun machtsposities te versterken (Kroaten in 't centrum, moslims in de enclave Bihac en met de verovering van de Igmanberg, strategisch heel belangrijk - wapen- en voedsel-toevoer vanuit Kroatië naar het Moslimbolwerk Serajevo).

Het zal de aandachtige "beobachter" al opgevallen zijn dat de Bosnische Serviërs zich niet eens meer mogen verdedigen of ook dat wordt hen kwalijk genomen. Zich verdedigen wordt in hoorde van de Serviërs aanzien als een agressieve daad en aldusdanig door het duo V.N./NAVO bestraft.

Izetbegovic daarentegen kan het zich zelf permitteren van op zijn eigen volk te schieten. U.S.A.-knechtje W. Claes zal er wel zorg voor dragen dat Barbertje hangt. Met de zegen van God en Zijn Stelvertepreter zullen de kinderen van de Ustachu en de SS-Sturmbandführers er zekerlijk niet voor terugschrikken de Serviërs in een vernieuwd JASENO-VAC (1) te laten creperen.

Prangende vragen die bij mijn weten tot op heden nog niet gesteld werden:

- wat heeft Joegoslavië nu eigenlijk misdaan om door het Westen geïsoleerd, gesanctioneerd, in een wurg-greep gehouden te worden?
- op welke grondslagen steunt W.D. zich om van het conflict tussen Serviërs, Moslims en Kroaten een "fascistische oorlog van Karadicz" te maken?
- op welke manier beletten de Serviërs het de "anderen" om de door hen gewenste maatschappij op te bouwen? (of is het niet eerder andersom...?)

- waarom zijn de NAVO-bommen enkel voor de Serviërs bestemd?
- wie brengt er ons eindelijk eens de indeling van de republiek Bosnië-Herzegovina in kaart zoals vastgelegd in het V.N.-vredeplan? 49 % voor de Serviërs (en ze zijn nog niet kontant...) en 51 % voor de Moslims en Kroaten; maar waar blijft toch die kaart? Nog niet eens in "Le Monde Diplomatique" gepubliceerd en dat lijkt me toch wat verdacht. Zit men er dan zo mee verveeld? Zou het dan toch lijken op een mozaïek van Danzig's voor de Bosnische Serviërs???

Een historisch verantwoord en objectieve benadering van de Joegoslavische problematiek bracht ons onlangs G. Spriet in "Het Baken" te Oostende, iets van die aard, waar ook eens de andere kant van de medaille belicht wordt zijn de media in al die tijd vreemd gebleven. In verband met Joegoslavië was en is het nog altijd eenrichtingsverkeer. Het zit hem zo diep ingeworteld dat onze radio- en T.V.-journalisten het zelfs vanuit het "roversnest" Belgrado niet kunnen laten hetze te spuien tegen Milosovic, Karadicz, Joegoslavië, de Serviërs. En of dit alles nog niet meer dan welletjes is dreigen we nu in ons eigen verouwd vredesnest door koekoek William Denayer uitgerangeerd te worden.

Een TRIBUNE bij ons, maar waar we overal elders met onze meningen tegen een muur van onbegrip aanbotsen en intolerantie schering en inslag is, kan ik bezwaarlijk toejuichen. Ten ware VREDE met haar nieuwe rubriek als achterliggende bedoeling heeft iets in dezelfde zin bij onze media (pers, radio, T.V.) los te weken. Maar zover, vrienden, zijn we nog lange niet!

Willy Wenes

(1) JASENOVAC het enige nazi-concentratiekamp buiten het Groot Duitse Rijk gelegen in hetgeen de huidige Paus "mijn geliefte Kroatië" noemde... Een aanrader voor wie er meer wil over weten: onlangs verschenen bij EPO "Het Joegoslavische Auschwitz en het Vaticaan" door Vladimir Deyder

Het patriottisch front: voordeel van de twijfel?

In Vrede nr. 311 pleit Erik Todts er voor het Patriottisch Front in Rwanda (het RPF) het voordeel van de twijfel te geven. Hij doet dat in navolging van Colette Braeckman, van wie hij het boek "Rwanda, Histoire d'un génocide" bespreekt.

Dat we aan het Patriottisch Front moeten twifelen, daar ben ik het volledig mee eens, maar dat we dat in positieve zin moeten, is hoogst onwaarschijnlijk. Zonder in het minst de volkenmoord en de organisatoren ervan te willen goedpraten en/of verontschuldigen - je moet dat er altijd expliciet bij zeggen of je wordt al direkt van sympathie voor moordenaars verdacht - zou het toch goed zijn als we ook eens rekening hielden met een paar FEITEN in onze beoordeling van het Front

1. Het Front is de oorlog begonnen op 1 oktober 90. Vóór die datum ging er van alles fout in Rwanda, maar er werd niet vermoord op grote schaal. Sterker: er was een vrij grote mate van integratie van de Tutsi in de Rwandese samenleving. De geweldsiraai is pas begonnen ná de oorlog.

Als reden voor die oorlog zei het Front toen dat het nog de enige methode was om de terugkeer af te dwingen van de Tutsivluchtelingen, die eind jaren vijftig, begin jaren zestig naar het buitenland waren gevlucht, o.m. naar Uganda. Dat is een aperte leugen. Een diplomatieke oplossing voor de terugkeer van de Tutsi uit met name Uganda was toen in een ver gevorderd stadium. Betrokkenen waren de regeringen van Uganda en Rwanda, de OAE en het Hoog Commissariaat voor Vluchtelingen. Het vermoeden is dus gerechtvaardigd dat het Front niet zozeer uit was op een terugkeer van de vluchtelingen, maar op de macht. De volledige macht.

2. Begin '93 was er een bestand. Het Front bezette een kleine strook in het Noorden, langs de grens met Uganda. Toen had de eerste massamoord plaats op 300 Bagogwe. (Bagogwe zijn arme Tutsi-boeren.) De medeplichtigheid van het regime was evident.

Het Front greep de moord aan om de oorlog te hervatten. Het verjoeg 1 miljoen mensen uit het Noorden, richting Kigali. De gevolgen waren verschrikkelijk. Het Noorden was de voorraadschuur van Rwanda. De bevoorrading viel dus stil op een ogenblik dat er al hongersnood was in het Zuiden. Dat miljoen vluchtelingen moest onderdak en voedsel krijgen. Er waren al 300.000 vluchtelingen, die hun grond bij het begin van de oorlog verlaten hadden. Professor Maton heeft erop gewezen dat als de inname van het aantal calorieën onder een bepaald minimum daalt, er een

"crimogene" sfeer ontstaat. Het verbaast dan ook niet dat vele van die vluchtelingen aan de moordpartijen hebben meegedaan. De verantwoordelijkheid van het Front is hier enorm.

3. Het Front heeft de macht nu. Maar dat is het gevolg van een militaire overwinning, niet van een democratisch proces.

De regering Twagiramungu vertegenwoordigt alleen zichzelf. Er is een parlement. Maar de leden ervan zijn BENOEMD, niet verkozen. Wie zegt dat dit onder het vorige regime ook zo was, vergist zich. Of men het nu graag hoort of niet, de voormalige eenheidspartij MRND was - en is tot op zekere hoogte nog - wel degelijke representatief voor een groot deel van de bevolking. Wil het huidige regime zich ooit legitimeren - maar wil het dat wel? - dan zal op een of andere manier het deel van de MRND dat geen bloed aan zijn handen heeft, bij de machtsuitoefening betrokken moeten worden.

4. Erik en Colette hebben de neiging om van de Front-leiders heiligen te maken.

Even natrekken:

- Paul Kagame, de sterke man van het RPF. Was in Uganda hoofd van de militaire inlichtingendienst. Heeft in die functie mensen gefolterd.
- Alexis Kanyarengwe, de voorzitter (in naam toch) van het Front. Was als minister van Binnenlandse Zaken van Habyarimana in diens beginperiode verantwoordelijk voor de uitschakeling van potentiële rivalen van Habyarimana maar ook voor de vervolging van Tutsi.
- Zijn toenmalige bondgenoot was majoor Lizinde, toen hoofd van de Veiligheidsdienst. Tegenwoordig is die Lizinde prefect in dienst van het RPF. Lizinde heeft een boekje geschreven waarin hij zijn haat tegen de Tutsi ventileert.
- De huidige president Pasteur Bizimungu is eveneens een oudgediende van Habyarimana en al evenzeer een Tutsi-jager. Heeft zich als hoofd van de electriciteitsmaatschappij aan frauduleuze praktijken schuldig gemaakt.
- De huidige premier Twagiramungu heeft zelfs in de gevangenis gezeten, niet om politieke redenen, maar omdat hij het verschil tussen mijn en dijn niet respekteerde.

Zijn dat de lieden die het voordeel van de twijfel verdienen?

Als zelfs Colette Braeckman - die ik hoogacht als journaliste - er niet in slaagt het politiek programma van het RPF te ontdekken, zou het dan niet kunnen dat het RPF domweg geen programma heeft?

Dat de Belgische kolonisatie de grondslagen voor het racisme in de Rwandese samenleving zou hebben gelegd is een bewering die volledig voorbijgaat aan de inderdaad feodale heerschappij, die de kaste rond de Mwami eeuwenlang heeft gevoerd. Dat zulks niet spoort met de "marxistische analyse" van de PvdA, zoals Eric Todts met schijnbare instemming zegt, zal me daarbij worst wezen. Niet alleen kent de PvdA totaal niets van Rwanda, ze heeft ook nooit een kans laten voorbijgaan om in Afrika (maar ook daarbuiten) systematisch voor de verkeerde partij te kiezen.

Todts heeft natuurlijk gelijk als hij zegt dat een diktatuur van de (Hutu) meerderheid geen democratie is. Maar hij situeert die uitspraak in 1959, het jaar van de Hutu-revolutie (onder Belgisch bewind).

Wat was de situatie in 1959? Van de bijna 300 chefs en sous-chefs was er 1 (één) Hutu. Is dat dan democratie? Bovendien had België van de Verenigde Naties (Rwanda was een mandaatgebied, geen kolonie) opdracht gekregen niet alleen het land onafhankelijk te maken maar ook de democratie te vestigen. Daarom organiseerde het verkiezingen. Maar de heersende Tutsi-kaste weigerde aan die verkiezingen deel te nemen. Als ze wél aan die verkiezingen had deelgenomen zou er nooit een Hutu-dictatuur hebben kunnen tot stand komen en zou Rwanda ook vandaag nog naar alle waarschijnlijkheid een soort constitutionele monarchie zijn, zonder vluchtelingen, zonder oorlog en zonder genocide.

Helemaal bruin bakken Colette Braeckman en Erik Todts het als ze de Vlaamse missionarissen indirect mee verantwoordelijk achten voor de volkenmoord. Zeker, vele missionarissen hebben met overtuiging de Hutu-zaak verdedigd. Dat zulks wel heel weinig te maken had met de "tegenstellingen en identifikaties uit hun vaderland" die ze zouden geprojecteerd hebben op Rwanda moge blijken uit twee simpele feiten.

- De man die er tot op heden prat op gaat de Hutu-revolutie mee te hebben mogelijk gemaakt is de toenmalige vice-gouverneur Harroy; Franstalig, lid van de loge .
- Aan kerkelijke zijde werd de Hutu-revolutie gesteund door het hoofd van de kerkelijke hiërarchie: Mgr. Perraudin, een Zwitser...

Het is ongetwijfeld waar dat sommige missionarissen de genocide minimaliseren. Maar dan toch niet alleen Vlamingen.

De meest fanatieke onder hen is een Waalse pater uit de streek van Bastogne, een oud-militair, die tijdens het Ardennenoffensief aan de kant van de geallieerden heeft gestreden .

Maar alle geestelijken, die partij hebben gekozen voor de Hutu, hebben dat gedaan omdat de Hutu inderdaad de onderliggende partij waren. Toen het regime van Habyarimana begon te ontsporen, waren het trouwens missionarissen (ook Vlaamse !) die dat als

eersten hebben gesignaleerd. Gaat men hen nu kwalijk nemen dat er niemand naar ze geluisterd heeft ?

Dat een deel van de christen-democratie het oude regime tegen beter weten in blijft verdedigen is ongetwijfeld waar

Maar de misdaden van de Interahamwe (hun leider is trouwens een Tutsi...) maken van het RPF nog niet noodzakelijk onschuldige engeltjes.

Net zomin als Auschwitz een excuus zou kunnen zijn voor Dresden .

Walter Zinzen

Rwanda 300.000 kinderen vermoord

Het Kinderfonds van de Verenigde Naties (UNICEF) gaat er van uit dat er in Rwanda 300.000 kinderen bij de slachtingen werden vermoord

Van de kinderen die overleefden zijn er 56 % die andere kinderen zagen deelnemen aan de moordpartijen.

Voor het eerst in de geschiedenis werd een groot aantal kinderen beschuldigd van medeplichtigheid aan de genocide.

Op dit ogenblik gaat het om 300 tot 400 kinderen onder wie 150 jongens van 11 tot 17 jaar. Deze kinderen zijn in een speciale gevangenis in Kigali opgesloten waar ze het bezoek kregen van vertegenwoordigers van UNICEF. Een verschrikkelijk drama.

En dat noemen ze een welvaartstaat

Eind januari publiceerde het Brits Centraal Bureau voor Statistiek (CSO) voor zijn twintigjarig bestaan, een speciaal rapport onder de titel „Social Trends”.

Hieruit blijkt dat de kloof tussen rijk en arm in Groot-Brittannië steeds groter wordt. Bij de een stijgen de winsten, bij de anderen stijgen de inkomsten amper of dalen ze meestal.

Zo hebben de 20 % meest begoeden hun deel van het nationaal inkomen zien stijgen met 35 % naar 43 % tussen 1979 en 1992. Het deel van de 60 % armsten daalde terzelfertijd van 42 % naar 34 %. Het wordt stilaan zo erg dat de in Groot-Brittannië uitbetaalde lonen dichterbij liggen bij deze die in Taiwan of Zuid-Korea betaald worden dan bij deze van de andere landen van de Europese Unie. Volgens Christ Pond van de Low Pay Unit, een studiegroep over lonen, leven 13,9 miljoen (25 %) Britten onder de armoedegrens tegenover 5 miljoen (9 %) in 1979.

Het aantal werkelijke werklozen wordt zelf tussen de 30 à 35 % geschat.

Het aantal kinderen dat in grote armoede leeft is tijdens dezelfde periode gestegen van 1,4 miljoen (10 % van het totaal) tot 4,1 miljoen (32 %).

Deze gegevens hebben de Hertog van Edinburg niet belet om vorig jaar te verklaren dat er geen armen meer zijn in het Brits Koninkrijk. Premier John Major zegde van zijn kant op 2 december 1993 in het Parlement dat in zijn project voor „een maatschappij zonder klassen” de nette inkomsten op alle niveaus gestegen waren onder de conservatieven.

Uit een studie van zijn eigen Ministerie voor Sociale Zekerheid blijkt echter dat de inkomsten van de 10 % armsten

gedaald waren met 17 % in dertien jaar tijd terwijl de 10 % rijksten een verhoging van hun inkomsten noteerden van 60 %. Ondertussen weigert de Britse regering en haar conservatieve meerderheid een wet te stemmen voor de invoering van een minimumloon en een maximum arbeidsduur, met als argument dat dit een rem is op de flexibiliteit en de tewerkstelling zoals ze ook weigerde het Europees sociaal Charter te ondertekenen.

Het ziet er naar uit dat Groot-Brittannië wil terugkeren naar de XIXe eeuw met zijn beperkingen op het recht op sociale protectie, betaald verlof en syndikale verleggenwoordiging die ook reeds nu niet langer gerandeerd zijn.

Wat de andere kant betreft staan de deuren wijd open voor de meest schandalige toestanden.

Zo besloten op 6 februari de leiders van de Power Gen en de National Power tot weddeverhogingen van haar topmanagers die door de Labour geschat worden op 1.000 %. Op het ogenblik dat de Britse Staat het laatste deel in de twee electriciteitsmaatschappijen verkoopt verklaart de grote baas, Ed Wallis, dat zijn salaris van 60 miljoen per jaar tot de „laatste penny” is verantwoord.

Eind januari verklaarde de PDG van British Telecom, Sir Lain. Valance, dat hij

graag zijn achtenzestig wekelijkse werkuren wilde ruilen met het relaxe leven van een dokter... Hij vergat er aan toe te voegen dat hij jaarlijks rond de 38 miljoen frank opdraait en een jonge dokter een salaris heeft van 600.000 fr.

De Royal Bank of Scotland doet het nog beter. Eind vorig jaar werd aan haar voorzitter een wedde toegekend van.. 147 miljoen frank per jaar. Een ander geval is dit van Cedric Brown, PDG van het geprivatiseerde British Gas. Deze mocht zich in een opslag verhogen van 75 % op het ogenblik dat hij het zoveelste plan uitwerkte voor afdankingen, loonsverlagingen en sluiten van afdelingen.

Bovengenoemde schandalige tegenstellingen zijn het resultaat van de door Margret Thatcher en John Major gevoerde politiek. Een politiek die ook in ons land zijn aanhangers heeft. Afdankingen, werkloosheid, loonsverminderingen, beperkingen in de sociale zekerheid, privatiseringen zijn nu eenmaal de leidraad van de politiek die in de ganse westerse wereld als het „alternatief” naar voor geschoven wordt. De enen, zoals de Britten doen het brutaal en meedogenloos, de anderen trachten het te doen met meer omzichtigheid.

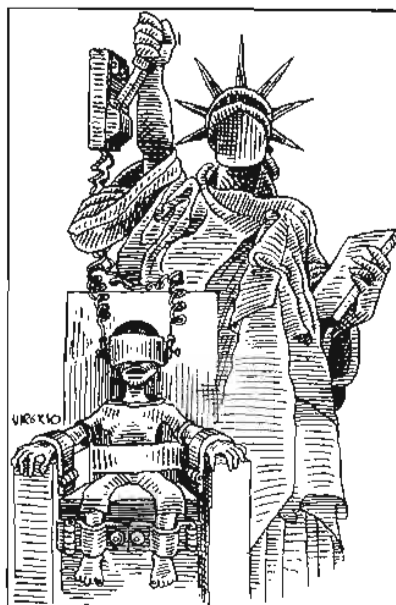
Andre De Smet

V.S.-misdaden tegen

Negenduizend personen (mannen, vrouwen en kinderen) waren slachtoffer van bestralingen bij nucleaire proefnemingen die tijdens de koude oorlog in de Verenigde Staten werden uitgevoerd, zo meldt een rapport dat op 10 februari 1995 door het Departement voor Energie (DOE) te Washington werd bekend gemaakt.

Volgens het rapport gingen 154 soorten proefnemingen door tot 1975 waarbij gevangenen, zwakzinnigen en pas geboren kinderen betrokken waren.

In 1963 had een studie van de Universiteit van Rochester reeds aangetoond dat aan patiënten van 6 tot 50 jaar melk werd toegediend die beladen was met jodium 131. In 1963 kregen in de Univer-

de mensheid

siteit Vanderbilt (Tennessee) talrijke pas geboren kinderen met ademhalingsproblemen, bloedtransfusies met door chroom 50 besmet bloed om de reacties van de rode bloedcellen te bestuderen.

Volgens DOE waren deze onderzoeksprogramma's bedoeld om de reacties te kennen bij nucleaire explosies en voor de medische mogelijkheden bij nucleaire stralingen. Het rapport vermeldt niet de opzoekingen van het zelfde type die door het Pentagon en het departement van de oudstrijders werden gevoerd.

Is het niet opvallend dat onze media aan dit bericht weinig of geen aandacht hebben geschonken. Wie sprak daar weer over mensenrechten? (ads.)

Nicaragua: Ruzie in het front

U herinnert het zich nog waarschijnlijk wel, beste lezer, dat landje in Centraal Amerika dat door president Reagan tot een bedreiging van de nationale veiligheid van de States werd uitgeroepen : Nicaragua.

De media zijn het anders wel vergeten. Er is geen gruwelijke oorlog meer, dus valt er ook geen nieuws meer te rapen.

Neo-liberalisme

Daarom gaat het nog niet beter met de bevolking. Waarnemers spreken over werkloosheidscijfers van boven de 60%. Gezondheid en onderwijs zijn al lang niet meer gratis, en de koopkracht is zodanig uitgehold dat de mensen nog alleen met overleven bezig zijn. Ziektes die midden de jaren tachtig niet meer voorkwamen steken opnieuw de kop op, het analfabetisme dat onder de sandinisten was teruggedrongen tot 13% situeert zich nu opnieuw minstens op 25%. De georganiseerde oorlog is voorbij, maar mistevreden ex-contra's vormen gewapende bendes die nog regelmatig wegen blokkeren.

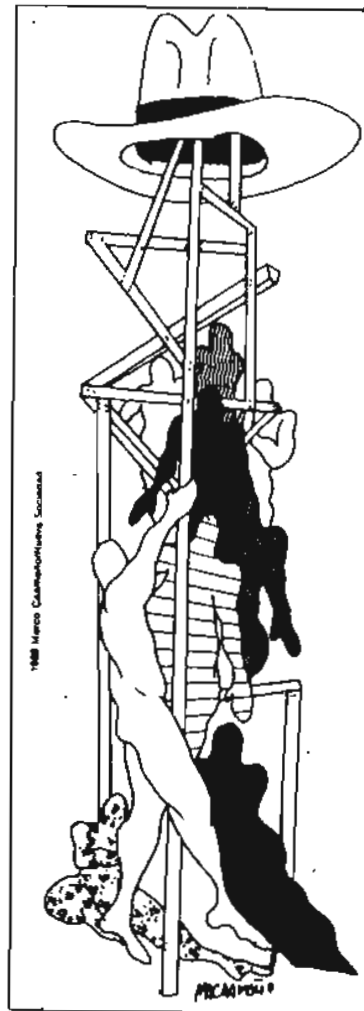
Toen het Sandinistisch Front de verkiezingen van februari '90 verloor verklaarde haar leider, Daniel Ortega, dat het zou regeren van onder uit 'gobernar desde abajo'. Erg duidelijk is deze politiek nooit geweest. Je had enerzijds de sterk georganiseerde sandinistische basisbeweging die met mobilisaties en straatacties de presidentiële decreten wou tegenhouden. Anderzijds een grote groep sandinistische parlementsleden die regelmatig de presidentie hielp redden tegen haar eigen rechterzijde. Er moest wel wat worden tegengehouden bij presidente Chamorro. Ze bracht het neo-liberalisme voortreffelijk in de praktijk, en privatiseerde zoals de structurele aanpassingsprogramma's het vereisten. Ze hield lelijk huis in de eigendomstructuur die het sandinisme had opgebouwd vnl in de landbouwsector. En het sandinistisch leger kwam onder zwaar budgettair vuur en werd bijzonder drastisch ingekrompen.

Ortega - Ramirez

De tweespalt binnen het Frente kwam ook steeds meer openlijker ter sprake. Een groep wou dat het Front als partij zich de spreekbuis zou maken van het sociale ongenoegen, en de strijd die werd geleverd voor het behoud van vroegere verworvenheden. Anderen wilden eerder het nationaal belang voorop stellen, en de nood tot economisch herstel centraal plaatsen.

Dit alles leidde tot een openlijke ruzie die gepersonaliseerd werd in de twee leden van het voormalige sandinistische presidentieel team : Daniel Ortega en Sergio Ramirez.

Gekende namen als Ernesto en Fernando Cardenal, Dora Maria Tellez gaven klank aan dit conflict door zich openlijk van Ortega en nu recent ook van het Frente te distantiëren. Sergio Ramirez en de zijnen hebben inderdaad het Sandinistisch Front verlaten en richtten een nieuwe partij op.

Volgens Victor Hugo Tinoco (1), in België te gast van de Nicaraguacoördinatie en het M.A.K., kan deze nieuwe partij niet anders dan verder naar het centrum opschuiven om zich een plaats onder het Nicaraguaanse electorale gesternte te zoeken. Hier zal ze noodgedwongen botsen op de schoonzoon van presidente Chamorro, de huidige eerste minister Lacayo, als die zich tenminste kandidaat mag stellen als familielid van de uittrekkende president.

Economische democratie

Het Sandinistisch Front dat nu overblijft, is gebaseerd op de strekking die de naam 'democratisch links' meekreeg op het congres van mei 1994. Zelfbeschikking is hier nog altijd een centraal gegeven. Nog altijd volgens Tinoco gaat deze partij zich nu veel duidelijker kunnen profileren als zijnde een linkse progressieve kracht die de klassenstrijd nog wil voeren. Hoewel hij de tweede pijler van een sandinistisch beleid onmiddellijk stelt in de nood aan heropbouw van het economisch weefsel in Nicaragua. Er moet geproduceerd worden. Maar een heropbouw op basis van economische democratisering, d.w.z. een betere verdeling en toegankelijkheid van de economische productie en rijkdom. Het tegengestelde van de huidige politiek dus. Hij ziet daarbij alle heil in de middelgrote en voornamelijk kleine producenten. Deze moeten via het fiscaal systeem en via een selectieve kredietverlening gestimuleerd en bevoordeld worden. Daarom moet het Sandinistisch Front opnieuw de uitvoerende macht, president en regering dus, kunnen uitmaken. De verkiezingen van november 1996 winnen, met andere woorden.

Dat lijkt op dit ogenblik in elk geval niet zo eenvoudig. Er is een sterke populaire uiterst-rechtse leider gegroeid de laatste jaren, in de persoon van de burgemeester van Managua : Arnoldo Aleman. Hij is er met zijn Liberaal Constitutionalistische Partij in gestaagd heel veel ongenoegen tegen deze regering te kapitaliseren en wordt volgens de huidige opiniepeilingen de te kloppen man.

De verkiezingen in 1990 waren een tweestrijd : pro of contra de sandinisten. Of het deze keer een driestrijd zal worden is nog niet duidelijk. De vorming van het centrum is daarom nog niet ver genoeg gevorderd.

Of het Sandinistisch Front in staat zal zijn haar vorig percentage te herhalen (of te verbeteren) zal afhangen van het feit of ze opnieuw een geloofwaardigheid bij brede lagen van de bevolking weet op te bouwen.

GS

(1) Sedert het congres van mei '94 lid van de nationale leiding van het FSLN - ex-vice-minister van buitenlandse zaken

Wij produceren ons kapot

Kritiek van de vrijhandel en van de competitiviteit en de ontwikkeling

William Denayer
Patsy Sörensen

IMAVO vzw * Vrede vzw

we produceren ons kapot

Het is een illusie te geloven dat we er in zullen slagen om onze problemen te overwinnen door meer economische groei. We produceren momenteel meer dan ooit daarvoor. Deze groei komt de welvaart absoluut niet ten goede. De werkloosheid zal blijven groeien. Een scherpe tweedeling van de maatschappij neemt vaste vorm aan. De landen van de Derde Wereld zijn nog nooit zo arm geweest als vandaag. De grenzen van de draagkracht van het milieu komen in zicht. De groei is een totem; we schrijven mensen af, vernietigen de leefomgeving, vervuilen het milieu, onteigenen gemeenschappen, bezondigen ons aan volkerenmoord, vernietigen het wildleven... en dat allemaal omwille van de groei. Al deze problemen houden met elkaar verband. Het probleem is niet een gebrek aan groei of een onvolkomen groei die episodisch stopt; het probleem ligt in het moderniseringssyndroom zelf.

William Denayer promoveerde in 1993 aan de RU Leiden op een proefschrift over het werk van de politieke filosoof Hannah Arendt. Hij publiceerde eerder in o.m. Acta Politica, Bijdragen, Tijdschrift voor Filosofie en Theologie, De Morgen, De Uil van Minerva, Markant, Tijdschrift voor Sociale Wetenschappen, Vlaams Marxistisch Tijdschrift en Vrede.

Patsy Sörensen is mede-oprichtster van Payoke en de oprichtster van de Beweging voor Sociale Vernieuwing. Zij publiceerde in 1993 *De maskers af! Over socialisme, prostitutie en mensenhandel*.

v z w
Imavo

vrede

Te bestellen bij Vrede 180 fr. + portkosten

Vredesfonds

M.D.S. Aalst 400; D.S. St.-Niklaas 400; K.V.G. Edegem 400; N. Attenrode 200; C.W. Brussel 400; E.D. Veldegem 400; J.V. Antwerpen 400; P.V. Dendermonde 400; T.H. Gent 400; O.U. 1.000; D.V. Leuven 400; Masereelclub Leuven 400; A.B. Brussel 400; D.R.S. Oosterzele 400; G.V.B. Antwerpen 400; H.H. Destelbergen 400; M.V.O. De Haan 400; J.F. Deerlijk 400; L.G. Aalst 450; H.B. Antwerpen 400; L.V. Gent 500; M.D. Boortmeerbeek 400; M.H. Brecht 100; R.B. Gent 400; L.V. Brugge 600; T.V. Gentbrugge 400; M.V. Ledeborg 400; C.D.S. Gent 400; H.D. Oostende 400; O.F. Brussel 400; J.W. Antwerpen 400; G.V.B. Antwerpen 400; F.V.Z. Bornem 200; G.V.G. Berchem 1.000; H.V. Oostende 200;

R.M. Oostende 300; L.B. Wilrijk 200; J.G. Nieuwekerke 200; M.V. Pollare 400; P.V. Veldegem 400; M.L. Drongen 1.000; F.D. Zedelgem 200; W.D. Brugge 500; R.V. Ranst 200; L.V. Asse 200; C.V. St.-Niklaas 200; G.R. Kontich 200; E.D. Veldegem 200; T.H. Antwerpen 600; A.D. Oostende 100; G.D. Oostende 200; E.L. Westende 500; H.D. Brugge 300; C.D. Aalst 200; L.V. Gent 1.000; A.D.S. Oostende 200; E.L. Oostende 200; V.S. Leuven 400; W.D.R. 's Gravenwezel 500; J.D.L. Aalst 200; M.Ch.D. De Pinte 400; U.C. Torhout 200; L.B. St.-Eloois-Vijve 400; R.N. Keerbergen 500; L.E. Mechelen 200; M.C. Bredene 200; E.M. Gent 200; W.W. Kortrijk 200; C.D.S. Gent 200; M.V. Gent 200; M.Th. Ukkel 400; J.E. Gent 100; M.T. Zwalm 1.000; E.D. Brugge 200; A.C. Mariakerke 400; L.V. Ant-

werpen 400; H.J. Oostende 100; M.D.G. St.-Martens-Latem 400; B. St.-Amandsberg 400; K.D. Asse 1.000; Y.G. Hoevenen 200; B.P. Oostende 400; A.L. Gent 200; K.L. Gent 200; F.D. Oostduinkerke 200; M.D. Gentbrugge 200; G.R. Kontich 200; A.M. Brussel 400; F.V.V. Gent 100; J.C. Zoersel 200. Totaal: 33.250 frank.

Bijdragen: verhuiskosten

V.S. Leuven 2.000; J.D.C. Deurne 5.000; J.M. Brussel 300; W.W. Kortrijk 300; F.H. Schilde 2.000; G.S. Wilrijk 500; L.V. Antwerpen 1.000. Totaal: 11.100 frank.

Met onze oprechte dank!
Bijdragen om de verhuiskosten te dekken kunnen gestort worden op Vrede vzw 000-0956015-80, Galgenberg 29, 9000 Gent.

De vernietiging van Dresden Een daad van "koude oorlog"

In de nacht van 13 op 14 februari 1945, even voor 10 uur werden twee luchtaanvallen op de stad Dresden uitgevoerd door de Royal Air Force met achthonderd Lancaster bombardementsvliegtuigen. 's Anderendaags volgde een derde raid, ditmaal door Amerikaanse vliegtuigen. De stad Dresden werd totaal vernield, officieel waren er slechts 35.000 doden, in werkelijkheid veel meer.

De stad was volgelopen met vluchtelingen uit de Oostelijke gebieden, op de vlucht voor het oprukkende Sovjet-leger. Men erkent vijftig jaar later, dat Dresden geen militaire betekenis had en dat er praktisch geen oorlogsnijverheid bestond. Om het moraal van de bevolking te breken voert men aan! Larie! Terreur bombardementen hadden vaak een averechtse uitwerking.

In de commentaren die voor de redenen van dat bombardement gegeven werden ontbreekt volledig de militaire-politieke context van dat ogenblik, hoe zag die er eind 1944 - begin 1945 uit? In december 1944 hadden de geallieerde legers uit het Westen de Duitse grens bereikt. De snelle opmars viel daar stil. Er werden zelfs verloven uitgereikt.

De anders zo goed functionerende inlichtingsdienst had niet gemerkt dat de Duitsers bezig waren pantser-troepen te concentreren aan de Duits-Beigische grens. Hoe die nalatigheid verklaren? Die viel te verklaren door het feit dat de geallieerde Westelijke legerleiding er van uitging dat de rest van de oorlog in het Oosten zou worden uitgevochten. Men kon dus de kat uit de boom kijken. Bij sommige, zoals bij generaal Patton, leefde de hoop tot een verstandhouding met de Duitsers te komen om de Russische beer tegen te houden.

Enkele weken voordien, begin september 1944 had Churchill na een bezoek aan de Paus te Rome, een ontmoeting geadviseerd met vertegenwoordigers van Horthy (Hongarije), Habsburgers, Roemeense monarchisten, Griekse monarchisten, e.a. Churchill droomde er zelfs van dat Engelse troepen het eerst in Berlijn zouden zijn (1).

De grote verrassing voor de Westelijken was het Duitse Ardennenoffensief dat op 16 december 1944 begon. Het aanvankelijk succes van de Duitse pantser in de Ardennen moedigde Hitler aan een offensief in de Elzas te

ontketenen waar het front op een diepte van 30 km werd ingedrukt. Eisenhower, de Amerikaanse opper-

beveinebber was ten zeerste verontrust. Hij vreesde dat de Duitsers wel eens verse troepen in de geopende bres zouden kunnen werpen.

Eisenhower raadpleegde de verschillende stafoversten en maakte duidelijk dat een krachtig offensief van het Sovjet-leger de situatie ten gronde zou kunnen wijzigen. Het was Churchill die op 6 januari 1945 een boodschap stuurde naar Stalin met de vraag of men op een Sovjet offensief kon rekenen voor de maand januari.

Op dat ogenblik waren de Sovjettroepen in een verbitterde strijd in Oost-Pruisen verwickeld. Op 10 januari 1945 viel Dantzig en Oost-Pruisen in handen van

het Sovjet-leger. Twee dagen later, op 12 januari 1945 opende het Sovjetkommando een nieuw offensief in de Karpaten en drongen later Silezië binnen. De marsrichting ging in de richting Dresden en vandaar naar Berlijn. Het Duitse kommando was niet meer in staat verse troepen in de slag van de Ardennen te werpen. Churchills reactionaire plannen om met de hulp van het conservatieve Europa de Sovjets de weg naar Berlijn af te snijden waren mislukt. Begin februari 1945 hadden de Sovjets de Oder rivier bereikt waar meer dan dertig Duitse divisies stonden opgesteld.

De slag aan de Oder duurde tot 10 februari. Eens de Duitse divisies verslagen lag de weg naar Dresden en Berlijn open. De Russische beer, zoals Churchill zei, „kan niet meer tot slaan gebracht worden”. En vermits dat niet meer kon, bleef nog alleen de

taktiek van de verschroefde aarde over. Dresden zou in een immens kerkhof worden herschapen. Net zoals de atoombommen boven Hiroshima en Nagasaki bedoeld waren als chantage tenoverstaan van de Sovjets was de vernietiging van Dresden ook al een daad van koude oorlog die weldra in zijn omvang zou opbloeien.

Albert De Coninck

(1) Adamic, Dinner at the White House New York 1946

Tentoonstelling

Oostende

kunstwerken uit het hedendaagse Cuba

opening zaterdag 4 maart om 19.30 u.
Trefcentrum „Het Baken”
Fortuinstraat 18 - Oostende

gelegenheidstoespraken:

Carlos Azugaray Trento, Cubaanse ambassadeur in België

Jean Vandecasteele, eerste schepen van Oostende

de tentoonstelling is tevens te bezichtigen op zondag 5 maart, zaterdag 11 maart en zondag 12 maart

een organisatie van Vrede regio Oostende, de Vrienden van Cuba en vzw Pegasus

ondersteuning door Vrede vzw Gent

Informatie-avond

Oostende

Vrijdag 17 maart om 20 u.

Mobutu en de Zairese tragedie
de mislukking van de democratisering op z'n westers
inleiding door Walter Zinzen, TV-journalist

in het trefcentrum Het Baken
Fortuinstraat 18 - Oostende

een organisatie van Vrede regio Oostende
begeleiding door Vrede vzw Gent

Jaarlijks vredessouper

Oostende

zaterdag 22 april om 20 u.

inschrijvingen bij J. Olsen (70.20.78), R. Missiaen (50.49.26), I. Danneels (50.39.74), J. Devisscher (32.47.45), A. De Smet (70.56.72)

Gespreksavond

Vilvoorde

woensdag 26 april 1995

in een reeks: hoe fatsoenlijk is extreem rechts
De opkomst van uiterst rechts in Europa anno 1995

spreker: Walter De Bock, journalist De Morgen (gevraagd)

Cultureel Centrum Bergstraat 1 - Vilvoorde
een organisatie Masereelfonds en Vrede

Romeroherdenkingen

Brussel

vrijdag 24 maart

Maria-Boodschaplyceum - Moutstraat 22

* bisschop Morelli uit Brazilië

* strijdkoor „kontrarie”

verdere informatie: Luk Hollebecq
Rollewagenstraat 152 - 1800 Peutie

Brugge

zaterdag 25 maart

15de Romerodag „Wie zwijgt, stemt toe”

10.30 u. info- en praatprogramma met bisschop Morelli (Brazilië), F. Houtart (Louvain la Neuve), de Vos van Steenwijk (vierde wereldbeweging)

17.45 u. keuzeprogramma: inhoudelijke werkbeurten, gesprekken, video's, danssessies, ateliers

20.00 u. feestavond: solidariteitskoor Frappant, evokatie, optreden Salvadoraanse muziekgroep El conjunto Morazan.

Studiedag

18 maart 1995

Voor een andere wereldtop: de andere stemmen van de planeet

* werking internationaal systeem op politiek, financieel en commercieel vlak

* waartoe leiden de structurele aanpassingsprogramma's in Afrika

* debat tussen een verantwoordelijke van de wereldbank, Pierre Galand (Oxfam-België) en Vandana Shiva (Indië)

ULB - P. Hegerlaan - Elsene

verdere info. Kodewes, - Plantinstraat 29 - 1070 Brussel
tel. (02) 523 40 23

Betoging

zaterdag 19 maart

14 u. Brussel WTC Noordstation

nationale manifestatie in Brussel

stop racisme en fascisme

volledige gelijke rechten voor migranten

organisatie: Objectief 479.917

informatie: Kazernestraat 68 - 1000 Brussel

Tel. (02) 513 83 46

Aktie

Kleine Brogel

paasmaandag 17 april 14.30 u.

(dag van de opening van de debatten over non-proliferatie in New York)

voor een concreet tijdschema voor vernietiging van alle kernwapens

onmiddellijke stop op kernproeven, ook in laboratoria
geen doorgeven van, geen opleiding voor kerntaken
binnen NAVO, atoomwapens weg uit Kleine Brogel.

Inlichtingen bij Vrede

wij nemen
uw drukwerk
au sérieux

-D-R-U-K-K-E-R-U-

DRUKKERIJ GOFF N.V.
Kaleweg 5
9030 Mariakerke
Tel. (09) 227 00 55

NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT
WAT U ELDERS NIET VINDT!

BOEKHANDEL MARNIX

NEDERKOUTER 109
9000 GENT
TEL. 225 10 92
FAX 223 55 56

Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur en van
13.30 tot 18 uur.

25 jaar geleden in Vrede

Oorlog ... Afschuwelijk beeld

U hebt ze ook gezien en gehoord op de TV, de kortgeknipte evenwichtige Amerikaanse "kollegejongens" in Vietnam die aan de reporter de meest ontstellende antwoorden gaven over hun moorden op grijsaards, vrouwen, kinderen en baby's. Ja, ook baby's want die worden later toch allemaal Viêtcong. Hun hart loopt over van haat voor die "verdomde spleetogen" die zij maar niet klein kunnen krijgen en die maar niet willen buigen voor het Amerikaanse vuur en staal. De militaire strategen die dit ook beleven zijn hierover niet verwonderd en ze gebruiken zelf de meest alledaagse en emotieloze woorden voor hun gruwelijke handelingen. Journalist Atticus schreef in de Sunday Times over het "vakjargon" van de Amerikaanse officieren in Vietnam en hier gaan enkele voorbeelden met nadere uitleg.

CLEAN UP: schoonmaak, hiermede wordt een zodanige verwoesting bedoeld tot de troepen er veilig doorkunnen.
DEFOLIANT: ontbladeringsmiddel om open plekken in bebost land te branden.
NAPALM: klinisch woord dat de ouderwetse vlammenerwerper vervangt.

TAKE OUT: totale verwijdering, verwoesting

HARRASEMENT. afmatting, milde term voor een verwoestend bombardement of luchtaanval.

PACIFICATION: pacificatie, vrede stichten in een gebied door er ALLES te vernietigen

FLUSH OUT: verdrijven, omschrijving van operaties waarbij napalm wordt gebruikt om de vijand uit zijn schuilplaatsen te verdrijven en daarna te doden.

LIQUIDATE: likwideren, doden.

Deze strategen brengen onwillekeurig het satirisch "Afschuwelijk gebed voor de oorlog" van Mark Twain voor de geest; zij mogen het opzeggen bij dag en bij nacht, in woorden of in gedachten want dit gebed hoort hun toe!

"O God, onze Heer, help ons onze vijanden vaneen te rijten door onze granaten, help ons hun vruchtbare akkers te bedekken met de bleke schaduwen van hun doden; help ons het kanongebulder te overstemmen door de kreten van hun gewonden die zich

kronkelen van de pijn; help ons hun schamele woonsten te vernielen onder een regen van vuur; help ons door nutteloze smart het hart van hun onschuldige weduwen en wezen te kwellen; help ons ze op te jagen, zonder beschutting, met hun kleine kinderen door hun verlaten en verwoest land, in lompen gehuld, door honger en dorst gekweld, overgeleverd aan de verzengende hitte, gebroken door pijn en smart. wij smeken U, U die wij aanbidden o Heer, doe hun hoop verwelken, breek hun leven, verleng hun droeve bedevaart, verzwaar hun schreden, overstroom de wegen met hun tranen, kleur het zand rood met het bloed van hun gewonde voeten, wij smeken U in de geest van liefde van Deze die de Bron is van de Liefde, het veilig schuiloord en de trouwe vriend van allen die door smart overmand worden en die Zijn hulp vragen met een nederig en berouwvol hart. Amen".

Amen, inderdaad. Amen voor Song-My, Amen voor Pinkville, de roze stad; de dode stad

door T. Baillieut
februari 1970

Vrouwen in de oorlog

Het was Kerstmis 1989. Wat een gelukkig jaar voor de democratie. De Berlijnse Muur was gevallen. En nu rekende Roemenië met haar dictator af.

Buiten was het koud waardoor de gezelligheid in de huiskamer met enkele graden verhoogde. Ik keek gefascineerd naar de tv-beelden over de opstand in Timisoara en 'genoot' van de val van Ceausescu. 'Goed voor zo'n dictator', dacht ik en schaamde me meteen om zoveel wraakgevoelens.

Niemand vermoedde toen dat die nieuwe wereldvrijheid elders in een afschuwelijk drama zou worden omgezet.

1991. Opnieuw keek ik naar tv-beelden van mensen die om hun rechten (!?) streden. De gezelligheid was dit keer zoek, op de punt van mijn zetel volgde ik de gruwelijke beelden en luisterde onthutst naar de vreselijke verhalen. Het schaamrood heeft zich sindsdien voorgoed op mijn wagen geïnstalleerd. Ex-Joegoslavië spatte uiteen. Etnic cleaning werd haast een modewoord en verkrachting leek zijn betekenis te verliezen. Hoeveel, zei je? 10.000, 20.000? Men palaverde meer over het aantal, dan over de inhoud.

Ik zag de tekens, diep en onherroepelijk op de gezichten van de vrouwen, de mannen, de kinderen. En ik wilde niet meer verder toekijken en ben hen tussen het wapengekletter gaan opzoeken. En ik ontmoette ze, de verkrachte vrouwen, de ontheemde kinderen, de gewonde soldaten. Ik stond aan het graf van vermoorde jongeren, de afgeslachte vaders. Ik hoorde het geschreeuw van haat en het lied van wanhoop: 'Sarajevo, mon amour'.

Allemaal smeebedes die luid klinken, maar niet meer in woorden te vatten zijn. Beelden die de gruwelijkste fictie overtreffen, maar waar haast niet meer mee te leven valt. Mijn geloof in de mensheid werd ongeloof. Wat is dat 'de mens'? vraag ik me sindsdien af en durf niet grondig naar het antwoord zoeken.

Maar tussen al die vertwijfeling ontdekte ik een groep vrouwen. Moedig en onverzettelijk. Ik keek naar hen op. Ben er nog steeds fier op dat ze mijn vrienden zijn.

Hun verhaal begon in 1991 toen er in Joegoslavië onrustwekkende signalen waren die oorlog voorspelden. De vrouwen begrepen dat het afscheid van hun zonen wel 's definitief kon zijn. Maar waarom toch? riepen ze. Niemand luisterde:

Kies voor gezond verstand en dialoog! riepen ze. Niemand luisterde.

De machthebbers schudden spottend het hoofd. Wat betekent een groep roepende vrouwen als er zoveel op het spel staat? Wat weten vrouwen van macht, geld en geweld? Laat ze maar schreeuwen. Jonge mannen horen hun vaderland te dienen. Sneuvelen is toch een eer? Trouwens, ze hadden belangrijker dingen om het hoofd. Wapens kopen, bijvoorbeeld. Er viel echt geen minuut te verliezen. Verklanningen op televisie, medestanders frequenteren. Het Westen en Rusland kreeg hoog bezoek. Met tegengestelde voorstellen weliswaar, maar dezelfde boodschap. En alle beloftes waren een afgestemd koor: we helpen wel en het duurt maar een paar weken...

Tussen die politieke hoogmoed probeerden de vrouwen hun stem nog hoger te verheffen. In augustus 1991 trokken 3.000

vrouwen met bussen van Zagreb naar Belgrado. Zowel Kroatische, Bosnische als Servische vrouwen namen deel aan de optocht. De vrouwen wilden een onderhoud met de generaals. Hun slogan klonk als uit één mond: spaar onze zonen.

Goed, antwoordden de generaals, laat die vrouwen maar komen. De ondertoon in hun stem klonk verontrustend vals. De 3.000 vrouwen werden in Belgrado in een smerigeloods samen opgesloten. Buiten was het snikheet, de verwarming werd binnen op maximum gezet. De luide muziek die op hen werd losgelaten, overstemde de fluisterton van angstige voorvoelens.

Drie dagen heeft die hel geduurd. Drie dagen zonder eten of drinken. Drie dagen van onnoemelijke spanning en angst. Nu en dan schoof de poort open.

Wie wil het woord komen voeren? De moedigste vrouw ging en kwam nooit meer terug. Zijn er nog? vroegen de lachende militairen. Ten slotte werd niks meer gevraagd, werden ze naar willekeur opgepakt. Sommigen keerden bont en blauw geslagen terug, anderen zijn voorgoed verdwenen. Toen de poort eindelijk wijd open ging, keerden de vrouwen hopeloos en onder het hoongelach van de militairen terug naar huis. Ze begrepen dat gezond verstand niet is opgewassen tegen machtswellust en wapenhandel.

Maar de vrouwen waren niet verslagen! Ze bleven zich verzetten. Ook internationaal, van Brussel tot Washington. Helaas, de spelregels zijn overal dezelfde. En uit de wetenschap van die onmacht, is de groep Mothers for Peace ontstaan. Vrouwen die de brokken lijmen, waar die nog te lijmen vallen. Vrouwen die helpen, waar er nog te helpen valt. Vrouwen die vriendschap boven haat stellen. En misschien is het allemaal niet tevergeefs geweest. Er zijn momenteel niet alleen Mothers for Peace in Kroatië, Bosnië en enkele in Servië, maar nu ook in Canada, Duitsland, Frankrijk en België. De boodschap vindt zijn weg, langzaam, maar zeker.

En ik kwam thuis met die brandende getuigenissen. Van de zesjarige Marija bijvoorbeeld. Het kind werd zodanig verkracht dat opgroeien verschrikkelijk zal zijn. Van Nada die samen met vijftien andere vrouwen in Bosnië werd opgepakt en tussen de kogels als oorlogsboodschapper werd uitgestuurd. Dertien werden gedood! Of het verhaal van de achtjarige Manda, die zag hoe haar beide ouders werden vermoord en nu ergens als wees in een vluchtelingenkamp doolt. Getuigenissen? Ik weet er zoveel. Afschuwelijk en gruwelijk. Zoveel als elke ellendige oorlog weet te vertellen. En dat is onnoemelijk veel.

Ondertussen is er Rwanda en nu ook Tsjetsjenië. Ook daar zijn het opnieuw de vrouwen die eerst en vooral protesteerden. We hebben hen onze helpende hand uitgestoken. We steunen hen, vragen samen met hen aan alle verantwoordelijken: spaar onze zonen.

Waarom in godsnaam denkt men nog altijd dat we leven om te doden?

Jennie Vanlerberghe

Mothers for Peace staat open voor iedereen die dialoog en gezond verstand voorop stelt - Willebeek 27 - Kemmel

De Poolse president Lech Walesa, de vroegere leider van de vakbond Solidarnosc en tevens Nobelprijs voor de vrede, heeft in zijn land reeds heel wat krediet verloren. De door hem gesteunde partij bleef bij de recente verkiezingen onder de kiesdrempel en volgens opiniepeilingen zou hij, bij de volgende presidentsverkiezingen die eind dit jaar moeten plaats hebben, niet de minste kans maken.

Walesa tracht intussen dan ook zijn populistisch imago op te kalefateren. Begin januari, nadat het parlement zijn veto verwierp tegen de nieuwe belastingwet, kondigde hij aan zijn inkomensbelastingen voor 1995, niet te zullen betalen en riep zijn landgenoten op zijn voorbeeld te volgen.

Waar is de tijd dat Walesa als "de" grote demokraat in het Westen op de handen werd gedragen?

President Mitterrand hield op 17/1 een toespraak voor het Europees Parlement. Het Franse staatshoofd gaf er zijn kijk ten beste op wat "Sociaal Europa" wordt genoemd waarbij hij zonder schaamte betreurde dat het in de Europese Unie niet aan bod is gekomen. Maar naar wat heeft hij gewacht om in de voorbije veertien jaar van zijn bewind dit prangend probleem in de Europese topvergaderingen aan de dagorde te stellen?

Zes jonge mensen verloren vorige maand te Toul (Oost-Frankrijk) het leven toen een bouwkraan op hun school neerplofte. De overheid wast zich nogmaals de handen in de onschuld en belooft, na dit ongeval, de reglementen streng te zullen toepassen. Wanneer men weet dat in de voorbije tien jaar in Frankrijk gelijkaardige ongelukken plaats hadden met 287 slachtoffers - waarvan 83 doden - dan is het meteen duidelijk dat het allemaal woorden in de wind zijn.

Hoe rijm je dat tesaam? Tijdens het recente S.P. Kongres (28-29/2) te Gent werd, namens de partij, door Karel Van Miert - ex-SP-voorzitter en huidige kommissaris van de Europese Unie - een hulde gebracht aan het ex-SP-boegbeeld Willy Claes voor zijn benoeming tot sekretaris-generaal van de NAVO.

In 1991 liet de regering, op initiatief van de toenmalige minister van verkeer Jean-Luc Dehaene, de Compagnie Maritime Belge (CMB) toe om zijn zetel in Luxemburg te vestigen. De schepen van CMB konden zo onder Luxemburgse vlag varen. De bedoeling

van de operatie was de maatschappij toe te laten de afhoudingen voor de Belgische sociale zekerheid te ontlopen. Ook inzake afhoudingen voor de belastingen zat er voordeel in.

Vandaag wil Sabena (waarvan de Belgische Staat voor 63% aandeelhouder is) dezelfde operatie doorvoeren. Sommige ministers, o.a. di Ruppé zijn voor, anderen o.w. Maystadt, minister van financiën, zijn tegen.

De direktEUR van Sabena, Godefroid, zegt hiermee 800 miljoen te kunnen uitsparen. Hij vergeet er aan toe te voegen dat dit echter ten koste van de gemeenschap is. Indien de regering hier eens te meer door de knieën gaat is de deur geopend voor alle ondernemingen die, door uit te wijken, de staat voor schot willen zetten.

Toen de huidige Franse premier en thans presidentskandidaat, Eduard Balladur in 1988 zijn ministerpost verloor bleef hij natuurlijk volksvertegenwoordiger. Als bijverdiensde werd hij van 1988 tot 1993 adviseur van dhr. Riman, PDG van de G.S.I. (Général de service informatique) met zetel te Genève. De Zwitserse krant "Le Nouvel Economiste" komt kortelings bekend te maken dat deze bijverdiensde, naast talrijke reizen in het buitenland, aan Balladur een slordige 600.000 fr. per maand opracht... De Franse kiezers weten meteen welk viees ze in de kuip hebben.

In de V.S. hebben de Republikeinen, die recent de verkiezingen wonnen, het reeds duidelijk gemaakt dat inzake ontwikkelingshulp de strategische criteria voorrang hebben op de humanitaire.

Met dit principe voor ogen zullen het nogmaals Israël en Egypte zijn die met het leeuwenaandeel zullen weglipen. Op de 12,3 miljard dollar voorziene hulp is 3 miljard dollar voorzien voor Israël, 2,1 miljard voor Egypte en 1,2 miljard dollar... voor de demokratisering van de landen van Oost-Europa...

Ze hebben tevens reeds duidelijk laten verstaan dat de meeste Afrikaanse landen uit de boot zullen vallen...

Rusland zakt met de dag dieper in het moeras. Eind januari bereikte de inflatie 17,8% tegen 16,4 in december 1994.

De roebel gaat intussen steeds verder de diepte in gezien in deze periode reeds 4000 roebel voor één dollar moeten neergegeld worden.

En... met de kosten van de oorlog in Tsjetsjenië (om niet te spreken van de vele slachtoffers en vernielingen) gaat het verder de berg af.

De Britse onder-minister voor Europese Zaken, David Davies, heeft het nog eens duidelijk waarheen de Britten willen met het verdrag van Maastricht. Volgens Davies is er in de E.U. een kern die iedereen moet onderschrijven: Hij noemt de interne markt, de milieu e.a. problemen maar voegt er aan toe dat in geen enkele geval het "sociaal beleid hierbij behoort"...

De Britse Hertog van Kent legde te Dresden bloemen neer voor de slachtoffers van het vijftig jaar geleden op 13 februari 1945 uitgevoerde bombardement waarbij ± 35.000 mensen het leven verloren en de stad volledig vernietigd werd.

Schaamte hebben deze heren blijkbaar niet. Want waren het niet Britse en Amerikaanse bommenwerpers die Dresden met de grond gelijk maakten?

De media, in bijzonder de T.V., heb een voorliefde om ongure populistische figuren die een politieke rol willen spelen in de kijker te plaatsen. In ons land is Jean-Pierre Van Rossem er zo eentje. Ondanks hij bij verstek tot 5 jaar gevangenisstraf veroordeeld werd, met verlies van zijn burgerrechten, voor een miljardenzwendel werd hij een paar dagen na de gerechtsootspraak toch nog op T.V. uitgenodigd. In Frankrijk is het Bernard Tapie die, na een veroordeling voor een schuld van 3,5 miljard frank met het verlies van zijn burgerrechten, nog regelmatig op het T.V.-scherm is te zien. Is dit deontologisch verantwoord?

Donderdag 16 februari heeft de senaat van de staat Mississippi het dertiende amendement van de grondwet van de Verenigde Staten goedgekeurd... honderddertig jaar na dat het door het Kongres aanvaard werd. Het dertiende amendement van de Amerikaanse grondwet heeft betrekking op de afschaffing van de slavenhandel en werd, op het einde van de recessieoorlog in 1865 geratificeerd... maar door de senaat van Mississippi verworpen. Mississippi was de bakermat van de Ku Klux Klan en, tot het einde van de jaren zestig de meest racistische staat van de Verenigde Staten.